

**Rev. Patr. Joannis Laurentii Berti, Ord. Eremit. S.
Augustini, Theologia Historico-Dogmatico-Scholastica,
Seu Libri, De Theologicis Disciplinis**

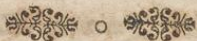
Berti, Giovanni Lorenzo

1750

De Theologicis Disciplinis Liber Sextus In quo de Electione Justorum
secundum propositum voluntatis Dei, Augustino ductore, certatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83620)

DE THEOLOGICIS DISCIPLINIS LIBER SEXTUS

*In quo de Electione Iustorum secundum propositum voluntatis
Dei, Augustino ductore, certatur.*

POPONDI quarto libro cap. XI. huic, Praefationis loco, praemittere Augustinianae commendationem doctrinae, quam tentarunt in officio quidam Scriptores laefactare. Sed cum obrectatoribus obsecuti sint, debitumque supernumeraverint Carolus Moreau, Fulgentius Lafosse, Cardinalis Norisus, alique viri doctissimi, ne videamur fere ad sylvam ramusculos & ramenta, pauca ex iis, quae ad Gratiae ac praedestinationis causam attinent, colligenda breviter nobis erunt.

Itaque S. Augustini doctrinam Summi Catholicae Ecclesiae Pastores mirifice coluerunt. Innocentius asseruit, illam *integra ratione consistere*, se vero iis, quae adversus Pelagium S. Pater elucubrauerat, *parsi assensione* adherere. Bonifacius, ut scribit contra Collatorem cap. 21. S. Prosper, cum esset doctissimus, *adversus tamen libros Pelagianorum Augustini responsa poscebat*. Celestinus comprimens Semipelagianorum audaciam Epist. ad Galliarum Episcopos testatur, quod Augustinum sanctae recordationis virum *nunquam sinistra suspicionis rumor aspersit*. Hormisdas vero in Epistola ad Possessorem ait: *De arbitrio tamen libero, & Gratia Dei quid Romana, hoc est Catholica sequatur & asseveret Ecclesia in variis libris beati Augustini, & maxime ad Prosperum & Hilarium, posse cognosci, & contineri*

de his in sereniis Ecclesiasticis expressa Capitula. Praeternitto Felicem IV. Gelasium, Zosimum, de quibus lege Norisianas Vindicias cap. VI. Subscribunt Pontifices singuli Joanni XXII. Constitut. 2. data anno 1326. hac asserenti: *Celeberrimus Pontifex Augustinus prostratis haeresibus, earumque radicibus extirpatis, Catholicae Fidei veritatem in lucem produxit, eduxit in publicum, firmis ac invictis rationibus solidavit*. Optima haec Augustini exiustimatio apud ceteros Ecclesiae Pastores semper obtinuit. Duce[m] Ecclesiae appellavit Clem. VIII. Ecclesiae auctoritatem Paschalis II. Ecclesiae quietem Leo X. Ecclesiae irrefragabile jubar Innoc. XI. Ecclesiae fulgidissimum lumen Clemens XI. Quae in laudem Augustini vulgata sunt erroneis, pravisque dogmatibus emergentibus, eoque tempore, quo proscriptis haeresibus Lutheri, Calvini, Quenelli, Jansenii, plures Scientiae mediae assertores arrepta occasione coactam crambem recoxerunt, Augustinianum dogma, novum, libertati fatale, & excessu prolatum vaferrime traducentes. Quorum clamoribus aliquos timidiorese defecerat animus, praesertim ubi Augustinianis sententiis fraudulenter intextas damnari viderunt Novatorum hominum propositiones: qui & Scripturis Divinis, & maximorum virorum textibus munire satagunt falsitatem; quemadmodum versipelles auctores mendacii Sacramentis, ut sibi captivent humanam fidem, saepenumero mentiuntur. At recreavit nos humanissimis Epistolis datis ad IF. Praedicatorum Papa Beatissimus Benedictus

dictus XIII. quibus ita Augustini ac Thomæ discipulos alloquitur: *Magno animo contemnite, dilecti Filii, calumnias intentatas sententiis vestris de gratia præsertim per se & ab intrinseco efficaci, ac de gratuita prædeterminatione ad gloriam sine ulla prævisione meritorum, quas laudabiliter hactenus docuistis, & quas ab ipsis SS. Doctoribus, Augustino & Thoma, se hausisse, & verbo Dei, summorumque Pontificum, & Conciliorum decretis, & Patrum dictis consonas esse schola vestra commendabili studio gloria-tur.* Ex quibus quanti fecerint Romani Antistites Augustiniana circa prædeterminationem dogmata satis arbitror comprobatur.

Neque minorem Augustino, Sacrosancta Concilia detulerunt honorem. Synodus enim Arausicana celebrata v. Kal. Julias anno Christi 529. xxv. S. P. Augustini propositiones de Gratia veras in Canones consecravit, approbante Felice IV. Pontifice Maximo. Concilium v. Oecumenicum, *Sequitur, inquit, per omnia Sanctum Augustinum: & suscipimus omnia, quæ de recta fide, & condemnatione hæreticorum exposuit.* Eundem Augustinum vocat Toletana x. Synodus *partem contra hæreticos munitiorem:* cæteris illum præfert sess. vii. Florentina hoc celeberrimo elogio: *Nunc Sanctorum Doctorum auctoritates in medium proferamus: ac in primis Augustini illustrissimi Latinorum Doctoris, quem Quinta Synodus consecravit.* Canones de justificatione, de gratia, & de peccato originali editos à Tridentina iisdem ferme Augustini verbis majori ex parte constructos demonstrat in Opere de Mente hujus Concilii circa Gratiam Antoninus Reginaldus. Veracissimam ac fidelissimam appellat Augustini doctrinam in lib. de Tribus Epist. cap. 35. Lugdunensis Ecclesia: eandem compendio exscripserunt in Epistola Synodica Africani Patres in Sardinia insulam relegati.

Quid sentiant de Augustini libris Ecclesiæ Patres, neminem arbitror ignorare. Fulgentius lib. i. ad Monimum cap. xxx. scribit ex libris Augustini, & Responsonibus Prosperi posse cunctos cognoscere, *quid debeant de prædeterminatione Sanctorum, impiorumque sentire.* Rhemigius in lib. de tenenda veritate S. Script. affirmat Augustinianis de Gratia & libero arbitrio plenissimis clarissimisque definitionibus *quod Fidei Catholica necessarium est, contineri, & si quid inde subtrahatur, violari veritatis integritatem.* Hieronymus Epist. 25.

inter Augustinianas sic S. Patrem adloquitur: *Catholici te Conditorem antiquæ rursus fidei venerantur, atque suspiciunt.* Quæ de Gratia Christi, pro qua tanto animi ardore pugnavit, à Hieronymo dici, neminem latet. Paulini, Prosperi, Alipii, Thomæ Archiepiscopi Valentini; aliorumque Augustino sive amicitia, sive ratione instituti conjunctorum laudes præclarissimas non opus est recensere. Gravissimam Arnobii Junioris sententiam prætermitto, ut eam, aliorumque Patrum auream pro Augustino catenam legas majori cum voluptate in Vindiciis Norisii.

Quali vero reverentia Augustinum suspiciant Theologi, infinitus ero, si velim commemorare. Aliquos tantum numerabo ex venerabilissimo Ordine, quem professi sunt Adamus, Martinonius, Annatus, Bonartus, & quidam alii in carpendo Augustino liberiores, ex amplissima nempe Societate Jesu, qua neque majori æquitate ornatum judicem possum eligere, neque sapientia ac doctrina magis conspicuum. Dixi cap. xi. quarti libri Patrem Meyer, qui sub nomine Eleuterii vulgavit Historiam de Auxiliis adversus eam, quam scripsit Hyacinthus Serry, ingenue fateri lib. v. cap. i. Clementem VIII. in Prolusione disputationum præcepisse, ut ad normam doctrinæ Augustini, tanquam ad heraclium lapidem exorta circa Prædeterminationem & Gratiam dissidia componerentur. Quare videant, qui sinistre judicant de Augustino, an maximis controversiis dirimendis regula soleat aptari non recta. Bellarminus de narratis supra decretis Synodi Arausicanæ lib. 2. de Grat. & lib. arb. c. ii. scribit: *Porro in illis Capitulis (ex libris S. Augustini verbatim excerptis) continentur omnia fundamenta sententiæ de Prædeterminatione gratuita, ut non possit ullus prædeterminationem negare, nisi velit illis Capitulis contraire.* Suarezus, quo neminem temperatum magis ac modestum meminisse legisse, Prolog. vi. de Grat. cap. vi. in questionibus de Prædeterminatione ait: *auctoritatem Augustini maximam esse, & semper cæteris præferendam.* Et Vasquesius ipse ingenio ad criticem proniori: *Quamvis (inquit t. 2. disp. 190. cap. 6.) nullus esset ex PP. commemoratis, quem pro hac sententiæ de gratia necessitate ad singula opera bona Moralia Scholastici Doctores allegare possent, in uno solo Augustino, ejusque schola suæ opinionis præsidium libenter collocarent, eumque sibi sufficere merito arbitrarentur, quod unicus sit, qui, dum agitur*

agitur de gratiæ necessitate, sicut sol inter reliquos præfulget. Claudius quoque Aquaviva Præpositus Generalis ann. 1584. consilio & opera clarissimorum Societatis virorum selegit sententias, quas tenerent ubique incliti Sodalitii Præceptores: atque in opinionum delectu pag. 37. ista protulit: *Item definitum est prædestinationis nec rationem, nec conditionem esse ex parte nostra. Id ad pietatem parum pertinere dicit aliquis. At hanc Augustini doctrinam non modo communiter Theologorum Schola jam recipit, sed & Ecclesiæ Patres per mille, & ducentos circiter annos, &c.*

Unum est, quod inter Scripta summorum Virorum dolui aliquando vehementer, ornatissimum nempe Dionysium Petavium, quo nemo accuratius Augustinianam propugnavit sententiam, & à falsis interpretamentis Vasquesii, Lessii, aliorumque Sociorum studuit vindicare, mutata inopinato facie lib. x. Theolog. dogmatum cap. i. maluisse eam retractare, quam pressis laudabiliter vestigiis insistere; ita ut initio hujus capituli scripserit: *Jam pridem in utramque partem disputari capit in Scholis ista questio, neque pro aliquo præjudicio valere ad hanc controversiam credita est auctoritas Augustini.* At re maturius inspecta animadverti nulli hominum Augustini discipulos magis debere, quam ipsi Petavio. Primo quia ubi viri aliqui docti Societatis conati sunt in sententiam oppositam, ut sutores faciunt corium, Augustinianas trahere auctoritates, Petavius demonstravit interpretes esse non bonos. Deinde quia ubi plures illas falsitatis, antilogiæ, & affinitatis Calvinianæ damnaverunt; ostendit vir eximius esse à damnatis erroribus alienissimam, atque à multis summa cum doctrinæ ac pietatis commendatione defendi. Hæc à me eisdem Petavianis verbis sunt dicta, ut dum is laudat pro Sententia Molinæ Augustinum, dum ille S. Patrem erroris insinuat, duo hi Jesuitarum arietes domestico propugnaculo reprimantur.

Vereor insuper, ne Petavius aliquid humani passus in gratiam Societatis contra propriam mentem librum illum decimum cogitaverit superstruere. Quod & ex ejus Epistolis probat Auctor Historiæ Congregat. de Aux. pag. 104. & ex doctrina alibi ab ipso Petavio tradita potest inferri. Etenim lib. vii. cap. xi. num. v. exponens Evangelicæ parabole clausulam, *Multi enim sunt vocati, pauci vero electi*, scribit, *regni*

caelestis & æternæ salutis adipiscendæ modum ac rationem non ex humanis æstimari judiciis, neque ex eo, quod in usu hominum & consuetudine versatur, sed sola Dei gratuita voluntate, ac pro ejus arbitrio totum illud administrari: & infra, totum salutis regni que caelestis negotium ex Dei arbitrio & voluntate pendere: quod ab Apostolo traditum sæpe adversus Pelagianos, & eorum reliquias inculcat Augustinus; &c. Ex quibus apparet quænam sit Petavii sententia ubi ex libertate loquitur, non ex domesticorum impulsu. Nam si aliter est, & proprio loquitur sensu; necessaria consecutione possum inferre, Petavium, ipsomet iudice, deteriori causâ patrocinari. Enim vero lib. ix. cap. vi. n. i. præmonet: *Cum de Gratia vel prædestinatione disputandum est, minorem haberi antiquorum Patrum rationem, qui extiterunt ante exortum hæresim Pelagianam, quam eorum, qui postea sunt secuti.* Latinorum vero multo majorem, quam Græcorum etiam hæresi illa posteriorum, quoniam magis aliquando Latinam Ecclesiam, quam Orientalem exercevit hæresis Pelagiana; & Græci plerique intima Pelagianorum dogmata, vel ignorarint funditus, vel minus accurate perspexerint. Ad latinorum omnium, quorum in hac controversia major est auctoritas, principem esse consensu Theologorum Augustinum. Hæc & longe majora de Augustini sententia promittit Petavius ille eloquentissimus. Quid ergo? Dum altero libro sententiam Augustini retractat, atque textus Apostoli cum nonnullis Græcorum in oppositum sensum detorquet; nonne illos sequitur, qui minorem habent in his controversiis, ipso Petavio iudice, auctoritatem? Aut ergo Petavius Societati suæ contra compertam sibi veritatem morem gessit; aut contra majorem auctoritatem superba fronte pugnavit. Ipsius autem momenta quanti pendeant dicam infra: nam hæcenus ex Romanis Pontificibus, ex Conciliis, ex Patribus, ex Theologorum consensu, quæ sit in hac materia auctoritas Augustini probandum erat.

Pugnat adversus dicta, quod alii quoque Patres summorum Pontificum Constitutionibus laudantur; ex quo sequitur nullam esse Augustino præ cæteris auctoritatem. Rursum quod idem Augustinus Epist. ix. ad Hieronymum scribit solis Scripturarum libris Canonicis auctoritatem certissimam esse deferendam. Tertio quod non possumus aliquam propositionem infallibilem existimare, propterea quod à solo tradita sit

Augu-

Augustino, ut definitum est ab Ecclesia. Tandem quod Augustinus in plurimos gravissimosque errores lapsus fuerit.

Sed hæc nubeculae nequeunt splendissimi Solis lucem obumbrare. Detur siquidem, nullum esse in cæteris libris Augustinum inter aliosque Patres discrimen: detur, non fuisse indutum virtute ex alto, ut abundantius omnibus laboraverit, quemadmodum testatur Fulgentius; attamen dum agitur de Prædestinatione & de Gratia Augustino nefas est refragari, si in ejus libris continetur quod asseverat Ecclesia, ut affirmant Pontifices; si antiquam fidem rursus condidit, ut narrant Patres; si ejus Sententiæ Canones evaserunt, ut colligitur ex Conciliis; si unicus sufficit, ubi disputatur de Gratia, ut fatentur Theologi. Habent etiam alii Patres in his, quæ data opera contra hæreses elaborarunt, suum cum Augustino honorem, si æquali ab Ecclesia exaltati fuerint præconio. Rectissime vero S. P. scribit Hieronymo, privatis Scriptoribus non esse deferendam infallibilem auctoritatem: at, quando quæ à privatis Do-

ctoribus exarata sunt, Ecclesia commendat, summa excipienda sunt reverentia. Neque credimus Augustino, quia scripsit hæc Augustinus; sed quoniam recte Augustinum scripsisse, superiori accipimus testimonio. Defendum esse Augustinianum dogma non respiciendo ad aliquam Pontificum Bullam, non audent proferte nisi hæreticus ac seminator zizaniorum: qui ut eludant Ecclesiæ decreta, ululant: *Dixit Augustinus*, quando Augustinus non loquitur. Neque ullus mortalium, neque portæ inferi adversus Petram, supra quam fundata est Domus Domini, poterunt prævalere. Ego quidem, si Ecclesia Augustini scripta damnaret, omnium primus in ardentem rogam Magistri libros projicerem: sed celebratos universalis Ecclesiæ plausu, Catholico exponam sensu, & filiali officio tutabor. Augustinianas antilogias, excessus, absurda fingunt homines aut invidi, aut improbi. Ubicumque se dederit occasio, & ego infirmissimus pro gloria tanti Patris certabo. Sed desistam proloqui, ne oratio mea limites excedat præfatiunculæ.

CAPUT I.

Dari aliquam prædestinationem electorum, eamque multiplicem: de qua agendum sit, & qua methodo: quomodo definiatur, & proprie sit explicanda?

S U M M A R I U M.

1. Datur aliqua Electorum ad gloriam prædestinatio.
2. 3. Solvitur duplex objectio.
4. 5. 6. Multiplex est prædestinatio, variisque vocabulis designatur.

7. Definitio Prædestinationis ad gloriam.
8. 9. Prædestinatio pertinet ad mentem Dei simul, ac voluntatem.
10. 11. 12. Satisfit objectionibus.

De Prædestinationis nomine, existentia, partitione & natura.

COMPLECTOR unico capite plures parvi momenti quæstiones, necessarias tamen tironibus, de Prædestinationis existentia, nomine, partitione ac natura.

1. PROPOSITIO I. Datur aliqua Electorum ad gloriam prædestinatio.

Probatur 1. ex Epist. Pauli ad Rom. cap. VIII. ubi hæc habentur: *Quos prædestinavit, hos & vocavit*. Deinde suadet ratione: nam prædestinare est rationalem creaturam ad æternam vitam prælegere: Atqui Deus plures ad æternam vitam prælegit; de fide enim est multos reapse à Deo in beatissimam requiem assumi: Ergo, &c.

2. Opp. 1. Si aliqui essent prædestinati, tollerentur orationum, juniorum, aliorumque bonorum operum merita, & sancta flaccesceret salutis æternæ sollicitudo. *R. P. Berti Theol. Tom. I.*

tudo, quum prædestinatio in nostra non sit potestate.

Resp. argumentum istud diluendum infra, ubi de Prædestinatione gratuita disputabitur. Modo dist. ant. Prædestinatio non est in nostra potestate quantum ad causam, conc. quantum ad terminum, atque sempiternæ vitæ consecutionem, nego. Si dicas Damascenum lib. 2. de Fide Orthodoxa cap. 30. asserere: *Prædestinationem esse earum rerum, quas Deus absolute vult, præscientiam vero illarum, quæ in nostra posita sunt potestate*; Dico Damascenum velle, quod Deus prænoscat, non prædestinet ea ad quæ potestas nostra sola sufficit, ut opera naturalia & peccata: quæ vero etiam à Deo prædeterminantur operantur, & præsciiri & prædestinari; quamquam non omnia mediis

Solutio;

necessariis perficienda definiuntur, sed juxta causarum secundarum statutam ab ipso Deo conditionem; ut constat ex lib. iv.

3. **Oppositio 2.** ret, forent omnes Electi; ideo enim prædestinantur aliqui, ut ostendatur in his Divina bonitas ac liberalitas. At hæc magis manifestaretur, si prædestinatio extenderetur ad omnes.

Solutio. Resp. & Dei misericordiam magis, magisque apparere in comparatione miseriae, in quam sponte ruunt præcipientes plurimi: atque ad Divinam pertinere providentiam, ut manifestetur simul justitia in reprobis, & misericordia in Electis, eo vel maxime, quod nec impios ista deserit: ut dictum est libro præcedenti cap. 2.

4. **PROPOSITIO II.** Multiplex est prædestinatio, variisque vocabulis designatur.

Probatur. Alia enim est ad bonum, alia ad malum, poenæ scilicet, sed non culpæ: Ita Conc. Valentinum can. 3. *Fidenter confitemur prædestinationem electorum ad vitam, & prædestinationem impiorum ad mortem.* Idem affirmat S. P. Aug. in Enchirid. ad Laurent. cap. 100. Atque Fulgentius ad Monimum: *Non ergo, inquit, prædestinati sunt mali ad hoc, quod male operantur à concupiscentia sua abstracti, & illecti: sed ad hoc, quod juste patiuntur inviti.* Deinde prædestinatio ad bonum (jam enim usus invaluit, ut communiter in bonam partem Prædestinationis trahatur vocabulum) alia est ad finem, alia est ad media. Illa est Divinum propositum conferendi rationalibus creaturis æternam gloriam; ista vero propositum largiendi gratiam, ac præsertim finalem perseverantiam. Porro prædestinatio ad gratiam vel est ad gratiam sufficientem ac versatilem, vel ad gratiam efficacem: De prima ait S. P. lib. de Prædest. SS. cap. 6. *Electio quippe ista gratiæ, non utique meritorum.* De secunda inquit eodem lib. cap. x. *Prædestinatione Deus præscivit quæ fuerat ipse factururus.* Quas omnes divisiones constat diversa tantum connotata spectare.

5. **Quomodo vocentur prædestinati ad gloriam.** Prædestinati ad gloriam, de quibus agendum specialiter, vocantur *Præsciti* ac *Prædeterminati*, quod est proprius idem. Appellantur quoque *Dilecti*, & *Electi*: unde Apostolus 2. ad Timotheum: *Omnia, inquit sustineo propter electos.* Vocantur item *Cogniti* & *Præcogniti*: sic in altera ad Timoth. Epist. ait Apostolus: *Cognovit Dominus, qui sunt ejus.* Et Petrus Epist. 1. *Præcogniti*

ante mundi constitutionem. Ulterius dicuntur *Probatî*, præordinati in vitam æternam, & vocati secundum propositum: idque apud eundem Paulum non semel. Etiam vocantur ab ipso met Apostolo *vasa misericordiæ*, necnon *vasa in honorem*. Joannes cap. x. appellat *oves*: & cap. xi. *Filios Dei*: Matthæus denique cap. xxv. *Benedictos à Patre.*

Similiter Prædestinatio appellatur *Dilectio*, *Electio*, *Propositum*, *Discretio*, ac *Præparatio*. Quæ nomina, licet simplicissime pro eadem significatione usurpentur, secundum tamen rationem nostram ordinem quemdam important. Cum enim Prædestinatio sit ordinatio creaturæ rationalis in finem, videtur supponere Divinam scientiam: quoniam velle alicui finem ultimum est actus dilectionis; dilectio vero cognitionem præsupponit. Nullam hæc omnia præferunt difficultatem.

7. **PROPOSITIO III.** Prædestinatio ad gloriam definiri potest. *Præscientia & præparatio beneficiorum Dei, quibus certissimo liberantur quicumque liberantur.*

Traditur hæc definitio à S. P. Augustino lib. de Dño Persev. cap. xiv. Non conveniunt Theologi in hujus definitionis explicatione. Fautores Scientiæ mediæ putant loqui Augustinum de Præscientia conditionata. Nos de Scientia absoluta, quæ ab efficaci pendet decreto, si loquamur de Prædestinatione hominum lapsorum; quam certum est S. Patrem potissimum definire. Supponit enim liberatio miseriæ, miseria culpam. Et cum hominibus lapsis præparatur à Dei beneplacito donum finalis perseverantiæ, rectissime ait S. P. prædestinationem esse præparationem beneficiorum, quibus certissime liberantur, quicumque liberantur. Quapropter Augustinus de prædestinatione hominum post originale peccatum ratione quadam speciali locutus est. Si de statu innocentiae sermo sit, erit prædestinatio præscientia quadam conditionata: sed non præparatio finalis perseverantiæ, quam Deus angelis & primo homini in viribus reliquit arbitrii. Manifesta sunt hæc ex cap. viii. & xi. lib. iv. Ergo Prædestinationem, prout utrumque statum complectitur, possumus cum D. Thoma 1. P. q. xxiii. art. 1. definire: *Est ratio transmissionis creaturæ rationalis in finem vitæ æternæ.*

8. **PROPOSITIO IV.** Prædestinatio pertinet ad mentem Dei simul, ac voluntatem.

Media hac via inter Scholasticos incedo: & assero quod si prædestinatio acci-

6. **Quomodo vocetur Prædestinatio.**

7. **PROPOSITIO 3.**

Probatur.

8. **PROPOSITIO 4.**

accipiatur pro sola ordinatione & directione creaturæ rationalis in finem æternæ vitæ, ut nuper diximus cum S. Thoma, prædestinatio est actus intellectus connotans actum voluntatis, ut docent Thomistæ: si vero accipiatur pro divino proposito & decreto conferendi gratiam & gloriam, quo sensu ait S. P. Augustinus de Prædest. SS. cap. x. *Prædestinatio est preparatio gratiæ in præsentem, & gloriæ in futuro*: arbitror cum D. Bonaventura, Scoto, & doctissimo Ariminenſe Prædestinationem esse actum voluntatis supponens actum intellectus.

9. Probatur. Atque sic probatur pars 1. Ordinare unum ad aliud est opus intelligentiæ, *sola enim ratio dirigit*, inquit 2. Metaphys. Arist. Ergo si accipiatur prædestinatio prout dicit directionem & ordinationem creaturæ rationalis, ad munus spectat intelligentiæ. Hujusmodi autem ordinationem connotare actum aliquem voluntatis constat: nam eapropter Deus aliquos dirigit in vitam æternam, quia illos amat, cum amare nihil sit aliud, quam velle alteri bonum. Igitur prædestinatio præsupponit, & connotat actum voluntatis, amoris, ac beneplaciti, ut dicebamus modò. Secunda propositionis pars certissima mihi videtur; primo quia propositum, decretum, dilectio pertinent ad voluntatem: deinde quia S. P. lib. de Dono persever. cap. 22. apertissime ad voluntatem Dei prædestinationem refert: & denique quia etiam Hilarius ac Prosper in Epist. ad Augustinum illam appellant *Divinæ voluntatis propositum*. Connotare autem actum intelligentiæ certissimum quoque est: nam voluntas supponit in-

tellectum sibi proponentem quod beneplacito suo eligat, & prosequatur.

Opp. 1. Prædestinatio definitur ab Augustino: *Præscientia & preparatio mediorum, &c.* Præscientia est actus intellectus: Est ergo actus intellectus prædestinatio. Resp. nego consequentiam; si enim præscientia pertinet ad intellectum, preparatio ac propositum spectat ad voluntatem: quare Augustinus exigit ad prædestinationem actum utriusque potentiæ, intellectus dirigentis, & voluntatis determinantis. Præterquam quod est opinio inter Philosophos valde probabilis, etiam judicium directivum ac practicum non mentis esse, sed voluntatis operationem.

10. Obiectio 1. cum solutione.

Opp. 2. Dirigere est actus liber & efficax: Libertas & efficacia spectat duntaxat ad voluntatem: Ergo. Resp. directionem spectare ad voluntatem, prout importat propositum, ac decretum; atque ad intellectum, si accipiatur pro sola præscientia ac directione, ut dictum supra.

11. Obiectio 2. cum solutione.

Opp. ultimo: Prædestinatio est pars providentiæ: Providentia per Boetium Prof. 6. libri iv. ad solum pertinet intellectum: Ergo &c. Resp. nego minorem. Providentia enim attinet ad intellectum simul & voluntatem, quoniam intellectus non ordinat unum ad aliud, nisi voluntas velit unum propter aliud. Boetius ait: *Providentiam esse ipsam Divinam rationem, quæ multa disponit*. Atque id quidem recte; nam solæ causæ ratione utentes finem sibi ipsis aut subjectis causis proponunt, & provident media: cætera in finem propositum ab auctore naturæ continent.

12. Obiectio ultima cum solutione.

CAPUT II.

Refutatur Ambrosii Catharini palmaris error.

SUMMARIUM.

1. Error Catharini.

2. In vocabulo *prædestinationis* propositio præ non dignitatis, sed temporis denotat præminentiam.

3. Solvitur obiectio.

4. 5. 6. Soli prædestinati salutem consequuntur æternam

7. 8. 9. Respondetur objectionibus.

1. Error Catharini. CATHARINUS non omnes, qui sempiternam adipiscuntur beatitudinem, voluit in numero prædestinatorum comprehendere: sed duplicem illorum, qui salvantur, proprio Marte constituens ordinem, in una parte locavit eximie sanctitatis electos, ut Deiparam virginem, Apostolos, ceterosque virtutibus ac miraculorum gloria conspicuos. R. P. Berti Theol. Tom. I.

os; in altera homines minoris meriti ac perfectionis, qui tamen redduntur regni cælorum participes. Sanctos prioris generis prædestinatos esse concedit, & uberiori gratiarum copia donari, ita ut infallibiliter paratam sibi gloriam obtineant. At homines postremi generis, ordinaria scilicet virtute exornatos negat prædestinari, aut ef-

L 12

ficaci

ficaci aliquo adjutorio subtrahi à perditione; sed communibus auxiliis suffultos docet & ipsos ad beatitudinem pervenire. Pervertens quoque nominum significationes, noluit prædestinationem interpretari, quasi sit electio omnium salvandorum ante mundi constitutionem; sed particulam *Præ* in hoc nomine solummodo arbitratus est importare maiorem cumulum meritorum, atque prioritatem dignitatis, non temporis. Quam Ambrosii Catharini sententiam *novum commentum* appellat Eftius, & Dominicus Bannez ejusdem instituti 1. p. q. 23. art. 7. *hæresim manifestam*. Et quidem videtur valde propinqua errori Pelagianorum, qui apud Auctorem Hypognostici lib. 6. prædestinationem in solis Apostolis asseriebant: quamquam initium salutis esse ex nobis, quod proprie est hæresis Pelagiana, nunquam revera tradidit Catharinus; ut facile possit contra fratris sui accusationem defendi. Erravit tamen omnium iudicio solemniter, ut mox demonstrabo.

2. PROPOSITIO I. In vocabulo *Prædestinationis* propositio *Præ* non dignitatis, sed temporis denotat præeminentiam.

Probatur Demonstratur; nam 1. ad Corinth. cap. 11. habetur: *Prædestinavit Deus ante sæcula*. Et ad Ephes. 1. *Elegit nos ante mundi constitutionem*. Item Matth. xxv. *Possidete regnum, quod vobis paratum est à constitutione mundi*: id est, ut exponit S. P. Tract. 105. in Joannem: *Ante mundum, & ante omnia tempora*. Probatur etiam ratione: *Prædestinatio* est propositum Divinæ voluntatis: At qui propositum Divinæ voluntatis æternum est, cum sit actio Divina: Ergo &c.

3. Opp. Catharinus: Ait Apost. ad Rom. viii. *Quos prædestinavit hos & vocavit, & quos vocavit hos & justificavit: quos autem justificavit illos & glorificavit*. Sed vocatio, justificatio, glorificatio, licet sint actus Divini, sunt tamen in tempore: Igitur & prædestinatio. Resp. Disparem esse rationem inter prædestinationem, vocationem & justificationem: nam prædeterminatio, præscientia, decretum, & cætera istiusmodi, sunt actiones immanentes, & dicuntur relative ad intelligentiam ac voluntatem Divinam: at vocatio, justificatio, & glorificatio sunt actiones transeuntes, & dicuntur connotative ad effectum productum in tempore.

4. PROPOSITIO II. Soli prædestinati salutem consequuntur æternam.

Probatur ex scriptura. Communem hanc assertionem tradunt Scripturæ, confirmant Patres, sua-

det ratio. Matth. xxi. dicitur, quod illi, qui non sunt ex numero Electorum, mittentur in tenebras exteriores. Item ex cap. xxiv. manifestum est inter electos ac reprobos non dari medios. Rursus cap. xxv. Electis cœleste regnum promittitur *paratum à mundi constitutione*. Salvantur ergo electi tantummodo.

Idem docet S. P. Augustinus, qui lib. iv. contra Julianum cap. 4. affirmat ex duobus parvulis ante mortem unum baptizari, alterum non baptizari, eoque unus sit prædestinatus, non alter: atque Juliano objicienti locum Apostoli: *Bonitas Dei ad penitentiam adducit*, respondit: *Verum esse constat, sed quem prædestinavit adducit*. Libro quoque de Corrupt. & Gr. cap. 1. *Neque hos moveat, inquit, quod filiis suis quibusdam Deus non det perseverantiam. Absit enim ut ita esset, si de illis prædestinatis essent, & secundum propositum vocatis, qui vere Filii sunt promissionis*. Igitur Augustinus docet neminem esse perseveraturum, salvandum neminem, qui non sit de numero prædestinatorum. Neque aliud tradit lib. de Fide ad Petrum cap. 35. beatus Fulgentius, imo & Sacrosancta Tridentina Synodus Sess. 6. cap. xii.

Denique probatur ratione: Salvandi, qui non sunt prædestinati, aut pervenient ad gloriam sola naturali virtute liberi arbitrii, aut adjutorio supernaturalis gratiæ: Si primum dicatur à Catharino, manifeste profitebitur, ut constat, hæresim Pelagianorum: si secundum, jam prædestinationem aliquam fatetur; non enim conferuntur media, nisi ratione finis, neque gratia nisi ratione gloriæ. Non dico autem omnia gratiarum dona, quæcumque ea sint, conferri ex decreto efficaci dandi gloriam: minime: sed, quod sit est ad impugnandum Catharini assertum, dico quod prædestinatio importat seriem auxiliorum, quibus prædestinati æternam salutem consequuntur, siue sint efficacia, siue sufficientia duntaxat. Ergo si omnes adipiscuntur salutem per gratiam, jam salus erit prædefinita, tanquam per gratiam comparanda: At quænam gratia ex Dei prædestinatione conferatur, quemadmodum an prædestinatio gratuita sit, an ex præscientia meritorum, non est hujus loci definire.

Opp. 1. Matth. xx. habetur: *Erunt novissimi primi, & primi novissimi*, id est, postremum tenebunt locum, qui primum electi sunt: Ergo datur duplex salvandorum ordo, unus eorum, qui

5. Probatur ex S. Augustino.

6. Probatur ratione.

7. Obiectio

vocati

vocati sunt & non electi, alter eorum qui simul electi sunt, & vocati.

Solutio 1. Resp. 1. cum Electio primos & novissimos dici & respectu hominum, & respectu Dei, ita ut Evangelicæ sententiæ sensus sit: *Multi qui iudicio hominum videntur primi, erunt Deo novissimi: & multi econtra qui iudicio hominum novissimi videntur, primi erunt iudicio Dei.* Homines enim cæteris præferunt divites, nobiles, sæculari gloria præclaros: at Deus humiles spiritu, pauperes, & qui persecutionem patiuntur propter iustitiam.

Solutio 2. Resp. 2. in regno cælorum, quo nomine huius temporis Ecclesia dicitur, primos esse novissimos, & novissimos primos, quoniam Judæi, qui primi ad Ecclesiam vocati sunt, nondum ad Christi fidem accesserunt, ad quam venerunt Gentiles, *novissimi*, & post illos Apostolica prædicatione invitati.

Obiectio 2. Opp. 2. Multi sunt prædestinati à constitutione mundi, ut legitur cap. xxv. Matth. Ergo non omnes qui salvantur ab æterno prædestinati fuerunt.

Solutio. Resp. Idem esse à constitutione mundi, & ante mundi constitutionem, quia Deus nihil disponit in tempore, quod

non prædefinierit ab æterno; quare dicitur quidem in Evangelio Cælorum regnum paratum à mundi constitutione; sed ad Ephes. 1. ante mundi constitutionem & in 1. ad Timoth. ante tempora sæcularia.

Opp. 3. Vocati in vineam hora undecima non erant electi, & tamen receperunt mercedem: Consequuntur ergo salutem aliqui, qui non erant prædestinati.

Resp. Ut ad 1. in Evangelica parabola novissimos dici Gentiles, qui ad Christum conversi receperunt eandem mercedem cum Judæis, qui legis Moisaicæ servaverant instituta. Quamquam in parabolis scopus attendi debet, neque necesse est omnia omnibus respondere. Sed vide, quæ de huiusmodi parabola diximus ix. capite lib. III. Adverte tamen, non in eo errasse Catharinum, quod aliquos eximie sanctos, & efficacissima vocatione electos esse affirmaverit; nam idem de Paulo scribit S. Pater lib. de Grat. & lib. arb. cap. v. sed ideo erravit, quia erga salvandos inferioris ordinis nullam agnovit electionem, nullum propositum, nullam specialem Dei providentiam.

Obiectio 3.

Solutio.

CAPUT III.

Deum neminem eligere sive ad gratiam, sive ad gloriam ex præscientia operum naturalium, neque propter opera præcedentia moralium virtutum.

SUMMARIUM.

1. Variorum errores circa præsentem materiam.
2. Erronea est animarum præexistentia, quam sedit origenes. & fictum est meritum prædestinationis comparatum ante illarum unionem ad corpora.
3. Non prædestinantur Electi ex prævisis meritis comparandis sola facultate liberi arbitrii
4. Neque prædestinantur Electi ob præscientiam.

fidei, aut bonæ voluntatis ex solo libero arbitrio naturaliter procedunt.

5. Libera acceptatio, & bonus usus arbitrii prævisus antecedenter ad gratiam non sunt causa prædestinationis.
6. 7. 8. 9. 10. Opera moralium virtutum à Deo prævisa nullo pacto prædestinationis nostræ causa sunt.
11. Et seqq. solvuntur objectiones.

I.
Variorum
errores circa
præsentem
materiam.

ORIGENES hydra hæreseon omnium, ut scribit lib. 1. Hist. Pelagianæ Norisius, contendebat non una cum corpore animas procreatas, sed antequam carnalibus vinculis colligarentur, separatas omnino propriam sortem bonam, aut malam promeruisse. Ita ex naturalibus meritis comparatis ante unionem ad corpus, placuit Origeni quæcumque præelectionem repetere. Pelagius vero, qui ex Rufino Origenista exitiosissimum hausit venenum, aliquos prædestinari voluit ad gloriam, alios ad supplicia, quia illos Deus prævidit pie

sanctæque victuros viribus arbitrii nullo indigentis gratiæ Salvatoris beneficio; hos econtra usque in finem novit in scelera prolapsuros. Is nimirum non utique præexistentiam animarum, sed præscientiam tamen naturalium meritorum cum Origene adstruit. Temperarunt errorem aliquantisper Semipelagiani, asserentes bona opera compleri per gratiam Christi, sed præcedere ex nobis initium fidei, & primum sanctæ cogitationis exordium: vel saltem, si etiam prima fides muneri divino inspiratur, pendere ex arbitrio solo illius accepta-

acceptationem & usum; atque ita divina electionis esse causam meritum naturale fidei initialis, aut cœlestium donorum acceptationis. Hæc omnia plenis Theologorum suffragiis reprobantur. Est tamen quorundam opinio, qui tenent prædestinationem ad primam gratiam pendere nonnunquam à prævisione operum virtutum moralium; non quod hæc opera *de condigno*, & ex rigoroso debito Deum ad largiendum gratiam obstringant; sed quoniam *de congruo*: & condecencia quadam Dei liberalitatem alliciunt ac trahunt. Sunt vero morales virtutes illæ, quæ naturaliter absque gratiæ auxilio exercentur: easque certum est de se peccata non esse, hominemque reddere pravis cupiditatibus minus addictum. At inesse illis aliquam rationem meriti titulo quoque decentiæ, negant Augustiniani Theologi. Sed ad ludum literarium jacienda jam alea.

2.
Propositio 1.

PROPOSITIO I. Erronea est animarum præexistentia, quam finxit Origenes, & commentitium meritum Prædestinationis comparatum ante illarum unionem ad corpora.

Probatur.

Non est operosum Origenianam hæresim confutare. Primo impugnatur ex Scripturis, nam constat ex Historia Geneseos universorum Conditorum antea formasse corpus Adam ex limo terræ, deinde inspirasse in faciem ejus *spiraculum vitæ*, & hominem factum tunc esse in animam viventem. Non ergo anima corpori præexistebat. Secundo rejicitur ex Apostolo; qui Epist. ad Rom. cap. v. ait. *Per unum hominem peccatum intravit in mundum.* Nullum ergo datur peccatum antequam anima informet corpus; alias mors & peccatum non per Adam intrasset in mundum, sed per meritum Animæ antecederet prævaricata. Et cap. 9. de Jacob, & Esau: *Cum nondum*, inquit, *nati essent, aut aliquid boni egissent aut mali.* Quæ verba nihil ad rem facerent, si animæ eorum priusquam in corporeum carcerem detruderentur aliquid fuissent promeritæ. In 11. etiam ad Corinth. cap. v. scribit Apostolus, *Homines judicandos secundum ea, quæ gesserunt in corpore.* Tertio damnata est Origeniana Sententia Capite 1. Quinti Generalis Concilii his verbis: *Si quis dicit, aut sentit præexistere hominum animas, utpote quæ antea mentes fuerint, & sancta virtutes, satietatemque capisse divina contemplationis, & in deterius conversas esse, demissasque in corpora supplicii causa; anathe-*

ma sit. Denique apparet errorem Origenis principiis absurdissimis inniti, cujusmodi sunt fabulosa unio omnium creaturarum rationabilium, angelorum, daemonum & hominum, atque singulorum productio absque numero, & ordine: de quibus lege Scholion primum ad Capitula contra Origenem clarissimi nostri Christiani Lupi.

PROPOSITIO II. Non prædestinantur Electi ex prævisis meritis comparandis sola facultate liberi arbitrii.

3.
Propositio 2.

Est definitio Fidei contra hæreticos Pelagianos. Et probatur 1. ex Apost. dicente ad Rom. cap. 11. *Si autem gratia, jam non ex operibus, alioquin gratia non est gratia: & infra. Quis prior dedit illi, & retribuetur ei?* 11. ex Augustino scribente ad Vitalem: *Scimus gratiam Dei nec parvulis nec majoribus secundum merita nostra dari.*

Probatur.

111. ex ratione Theologica, siquidem opus naturale non potest supernaturalia beneficia promereri: Gratia & vita æterna beneficia supernaturalia sunt: Ergo opus naturale nullam gratiæ, aut vitæ æternæ meritum habet.

PROPOSITIO III. Neque prædestinantur Electi ob præscientiam fidei aut bonæ voluntatis ex solo libero arbitrio naturaliter prodeuntis.

4.
Propositio 3.

Ad fidem pariter hæc propositio pertinet, & contra Semipelagianos definita est à Synodo Arausicana Canon. 11. & à Tridentina de Justificat. Canone v. Prob. 1. ex Apostolo 2. ad Corinth. 3. *Non quod sufficientes simus cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis.* 11. ex Augustino hæc verba in lib. de Prædest. SS. cap. 2. sic exponente: *Attendant hic, & verba ista perpendant, qui putant ex nobis esse fidei captum, & ex Deo fidei supplementum. Quis enim non videat prius esse cogitare, quam credere?* 111. ex ratione: Gratia enim est donum gratis collatum: Non ergo retribuitur fidei, aut cuivis operi solius liberi arbitrii facultate patrato.

Probatur.

PROPOSITIO IV. Libera acceptatio, & bonus usus arbitrii prævisus antecedenter ad gratiam, non sunt causa prædestinationis.

5.
Propositio 4.

Sequitur ex dictis; & probatur 1. quia sine gratia nemo opus aliquod bonum, quod revera sit meritum salutis æternæ, potest efficere; Igitur neque motiyum prædestinationis esse potest acceptatio gratiæ, & usus arbitrii prævisus antecedenter ad gratiam. 11. quoniam plurimi prædestinantur, qui neque gratiam acceptaturi sunt neque

Probatur.

que

que recte eadem usuri, ut sunt infantes qui sacro tincti baptismate ante rationis usum decedunt. Quos non prædestinari propter merita Parentum, neque propter bona opera, quæ si diutius viverent facturi essent; certum est in Augustiniana sententia, ut ostendam in sequentibus. III. Per Augustinum in lib. de Prædest. SS. de Dono Persev. de Corrupt. & gratia, quod liberum arbitrium Deo vocanti consentiat, & bene utatur acceptis donis, est donum gratiæ descendens à Patre luminum. Igitur commentitia est præscientia acceptationis & recti usus arbitrii antecedenter ad gratiam. In his quatuor propositionibus Catholici omnes conveniunt.

6. PROPOSITIO V. Opera moralium virtutum à Deo prævisa nullo pacto prædestinationis nostræ causa sunt.

Probatur. Loquimur etiam de merito condecientiæ, sive de congruo. Et probatur 1. Si opera moralium virtutum meritum aliquod haberent sive gratiæ, sive gloriæ, nostra sempiterna salus ab operibus naturalibus duceret initium: Atqui id falsum est: Ergo &c. Prob. minor: Initium nostræ salutis est fides supernaturalis; quæ est donum Dei: Nam Apostolus ad Ephes. cap. 2. ait. *Gratia salvati estis per fidem, & hoc non ex vobis, Dei enim donum est.* Quæ Apostoli verba exponens Tridentinum Concilium Sess. 6. cap. VIII. ait: *Perpetuus Ecclesiæ Catholicæ sensus tenuit, ut per fidem justificari dicantur, quia fides est humanæ salutis initium.*

7. Si dixeris Tridentinum explicandum esse de merito de condigno, non de congruo; dico id gratis omnino asseri, & contra Sacrosanctæ Synodi mentem. Nam eadem Sess. definitur, *Justificationis initium sumi à vocatione Dei, quæ nullis eorum meritis præcedentibus vocantur*: Excluditur ergo quaecunque meritum quædam de congruo. Præterea Fides: quæ ab Apostolo, & à Concilio initium salutis appellatur, vitam æternam atque justificationem de congruo tantum promeretur, non de condigno: At libero arbitrio sine gratia virtutes morales exercenti, ut constat ex Augustiniana Epist. ad Xystum, non inest meritum, quale ex Divino adjutorio tribuitur Fidei: Igitur eidem libero arbitrio sine gratia operanti nullum meritum salutis æternæ concedendum est, etiam solius congruitatis atque decentiæ.

8. Rursum demonstratur propositio; quippe si opera moralium virtutum nostram prædestinationem quomodolibet prome-

rentur, gratia non esset gratia, quoniam daretur secundum merita nostra: quod damnatum est in multis Conciliis Diospolitano, Arausicano, aliisque omnibus post exortam hæresim Pelagianorum.

Probatur etiam auctoritate S. P. Augustini, qui lib. 1. ad Simplic. quæst. 2. ait: *Non habeo quid intuear in eligendis hominibus ad gratiam & salutem, nisi vel majus ingenium, vel minima peccata, vel utrumque. Addamus etiam, si placet, utiles honestasque doctrinas. Sed cum hoc statuero, ita meridebit ille, qui infirma mundi eligit ut confundat fortia, ut eum intuens, & pudore correptus ego irrideam multos, & præ quibusdam peccatoribus castiores, & præ quibusdam Piscatoribus Oratores.* Et libro 1. de Peccatorum meritis & remiss. Unde fit, inquit, ut homo ab ineunte pueritia modestior, ingeniosior, temperantior, in eo loco fit, ubi ei prædicari gratia Christiana non possit: alius autem tardus ingenio, libidinibus deditus, flagitiis coopertus ita gubernetur, ut audiat, credat, baptizetur, rapiatur? Hæc Augustinus, qui manifestissimis exemplis demonstrat aliquando prædestinari quosdam moralibus virtutibus minus deditos, idque non à meritis naturalibus pendere, sed à Dei beneplacito. Contrariæ opinionis censuram, affert Ludovicus Habert de Prædestinat. Paragrapho v. & Juenin cap. vi. art. 1. Concl. 3.

His occurrunt quidam Theologi repentes officii virtutum moralium gratiam rependi decentia quadam & congruitate, quæ non operibus naturalibus inest in se inspectis, sed vi conventionis, de qua complacuit Divino Patri cum Christo pacisci, se quidem facienti quod in se est gratiam & gloriam minime denegaturum. At suppositum est & ad libidinem fictum pactum istud Molinianum, nullius nixum Scripturæ Sacre auctoritati, & exemplis eorum qui inter Ethnicos relinquuntur, productisque Augustinianis verbis oppositum; dissonum quoque rationi: non enim constituto pacto, quod retribuitur beneficium est, sed justitia. Quare sequentem propositionem: *Quia opera viribus solius naturæ elicitæ omnino sterilia sunt, atque incapacia merendi dona intrinsece & theologice supernaturalia, ideo dicimus obligationem quam Deus habet conferendi gratiam facienti quod est in se viribus naturæ, seu viribus gratiæ pure naturalis, sive non theologice supernaturalis, non oriri ex bonitate tulium operum,*

9. Probatur 2. ex S. Augustino.

10. Oppositio aliquorum Theologorum refutatur.

operum, aut ex ullo merito sive condigno, sive congruo, quod insit illis operibus in ordine ad gratiam; sed ex pacto inter Christum fidei iussorem nostrum & Patrem inito, ad gratiam hominibus conferendam propter Christi merita, respiciendo ea naturalia opera ut purum terminum, non ut meritum ullum aut rigorosum conditionem: Istam, inquam, Propositionem in Comitibus Generalibus Cleri Gallicani die 4. Septembris anno 1700. habitis in Regio Palatio Sangermano notatam hoc tetro commate invenimus: *Pactum istud, quod inter Deum & Christum asseritur, commentum est temerarium, erroneum, nec solum tacente, sed etiam adversante Scriptura, & SS. Patrum traditione prolatum.*

II.
Obiectio 1.

Opp. 1. Legitur in Evangelio: *Venite benedicti Patris mei. Esurivi enim & dedistis mihi manducare: sitiivi, & dedistis mihi bibere.* Igitur eleemosyna, aliaque moralia opera sunt causa salutis. Prob. consequ. nam opera nuper in Evangelio commemorata non sunt à charitate Christi & à fide, alias ibidem iusti non responderent: *Domine, quando vidimus te esurientem?* Ergo opera illa naturalia sunt, & viribus arbitrii parata.

Solutio.

Resp. nego consequentiam; nam opera meritoria aeternae salutis referri debent in Deum, & in ejus obsequium exerceri, quod absque fide & charitate nemo praestat: & ideo opera quae non proficiuntur à gratia veram rationem meriti nequeunt habere, sed abunde compensantur per temporalem aliquam mercedem, ut de naturalibus virtutibus Romanorum non semel asseruit Augustinus. Iusti ergo in extremo iudicio mercedem ac praeium referent eleemosynarum, quas ob Christi amorem elargiti fuerint minimis ac pauperibus. Ad probationem consequentiae dico ea propter iustos dicturos esse: *Domine, quando te vidimus esurientem?* quoniam ipsi non viderunt Christum in carne pauperem & mendiculum: unde correpti admiratione, quandonam, inquit, vidimus te regem gloriae more pauperum cibum, potum, atque indumenta petentem? Quam admirationem ab eis supremus Iudex removendo dicturus est: *Quod uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis.*

12.
Obiectio 2.

Opp. 2. In Actibus Apostolorum cap. x. Cornelius promeruit eleemosynis suis, ut instrueretur in fide. Lucæ xix. Zachæus studio videndi Christum impetravit, ut ab eo videretur, & vocaretur. Lucæ xxi. Latro socium increpans

& Christi praedicans innocentiam ab eo meruit audire: *Hodie mecum eris in Paradiso.*

Resp. Cornelium non sine aliqua fide eleemosynas erogasse, ut ait S. P. cap. vii. de Praedest. SS. ac probatur ex illo Pauli testimonio: *Quomodo invocabunt in quem non crediderunt?* Promeruit ergo, ut instrueretur in fide, quoniam orabat, & eleemosynam largiebatur ex fide aliqua, tamen nondum valida atque perfecta. Idem dicendum est de Zachæo & Latrone, in quibus ut ait Prosper cap. 13. & 14. adversus Collatorem: *Præcessit aliqua præparatio ex supernaturali fide:* quæ facile potuit in ipsis esse, quoniam ambo erant Judæi. Fidem praesertim Latronis, qua credidit in hominem crucifixum, agentem animam, plenum opprobriis, derelictum à suis, nullo praedicante, blasphemantibus omnibus, quis non credat maximum opus gratiae, ac praestantissimum passionis Christi beneficium? Lege Homiliam S. Joannis Chrysostomi in Sanctum Latronem. At nihil nos debent movere istiusmodi exempla, quibus abutebantur etiam Semipelagiani.

Opp. 3. In multis Scripturae locis asseritur Deum invenire bonos, ac propterea illis gratiae beneficia rependere; ut Genes. 18. Job. 13. & alibi. Praeterea Zachariae cap. 1. *Convertimini ad me,* ait Dominus, & ego, *convertar ad vos:* & Prov. 16. *Homini est præparare animam,* &c.

Resp. Deum invenire in bonis hominibus illud tantum, quod ipse facit; Ita S. P. lib. 1. contra duas Epist. Pelagianorum: exhortationibus Scripturarum commendari liberum arbitrium, sed non excludi gratiam prævenientem, quemadmodum, ubi dictum est *Convertite nos Domine, & convertemur,* & *Præparatur voluntas à Domino,* commendatur gratiae beneficium, non denegatur libertas; ita S. P. lib. de Grat. & lib. arb. cap. 5.

Opp. 4. Augustinus de Dono Persev. cap. 14. scribit. *Habere quosdam in ipso ingenio Divinum naturaliter munus intelligentiae, quo moveantur ad fidem.*

Resp. Ut diximus lib. iv. cap. xii. Augustini verba tantum probare, quosdam propter virtutum moralium exercitamenta habere minorem in se obdurationem, & facilius, si à Deo vocentur, moveri: non vero ex allatis verbis inferitur naturalia opera habere aliquod gratiae meritum. Constat ex verbis quae subsequuntur: *Si Dei,* inquit ibidem Augustinus, *altiori judi-*

Solutio,

13.
Obiectio 3.

Solutio

14.
Obiectio 4.

Solutio

cio à perditionis massa non sunt gratia prædestinatione discreti, nec ipsa eis adhibentur vel dicta Divina, vel facta per quæ possent credere, si audirent talia, vel viderent. In eadem perditionis massa derelicti sunt etiam Judei, qui non potuerunt credere factis in conspectu suo tam magnis, clarisque virtutibus. Hæc S. P. Itaque si ab altiore judicio Dei descendit, ut aliquis credat & salvetur, & quisquis tali judicio discretus non est, nequaquam credit; profecto sola naturalia opera nullatenus supernaturalis fidei promerentur initia.

15. **Objectio 5.** Opp. 5. Chrysostomus Hom. 45. in Genes. docet Abrahamum se prius disposuisse, quam à Deo tam magna gratia acciperet beneficia.

Responsio. Resp. Propter grassantem hæresim Manichæorum, qui negabant liberum arbitrium, S. Joannem Chrysostomum passim eam dicendi adhibuisse rationem, præsertim in Homiliis ad populum, ut illum ad bona opera inflammaret. De Chrysostomi sententia dicendum alibi. Immerito Vasquesius tantum Ecclesiæ Patrem Semipelagianis adnumerat. Possumus omnia loca Chrysostomi, ubi negat Deum prævenire hominum voluntatem, commode exponere, quod eam non præveniat libertatem evertens, ut commentum sunt Manichæi. Aperte sese explicat Sanctus Doctor Hom. XII. in Epist. ad Hebræos, ubi ait: *In Dei po-*

testate sunt omnia, sed non ita, ut nostrum liberum lædatur arbitrium: & infra: Non prævenit nostras voluntates, ne perdat nostrum liberum arbitrium.

Opp. 6. In Martyrologio Romano die Junii ultima legitur, Basilidem Ethnicum militem recepisse mercedem, quod sanctam virginem Potamienam visitasset dum ad supplicium duceretur, ejusque pudicitiam tutatus esset. Resp. vel mercedem ibidem dici orationem à Virgine factam pro Basilde, vel in isto aliquam fidem præcessisse ex supernaturali Dei beneficio; qua deinde Martyr occubuit, ut scribit Euseb. Hist. Eccl. lib. 6. cap. 5.

16. **Objectio 6.** cum solutione.

Opp. ultimo Scholasticum proloquium, *Facienti quod in se est, Deus non denegat gratiam.* Resp. sensum hujus axiomatis esse, quod, qui facit ex viribus primæ gratiæ quod potest, gratiam à Deo habet uberiores ac pleniores. Explicatum alio sensu mutatis tantum vocibus *Semipelagianismum instaurat*, inquit in laudata Censura Clerus Gallicanus. De hoc Scholasticorum proloquio plura dicam in disputationibus de Gratia Christi: ubi propositiones hujus capitis novorum argumentorum accessione erunt confirmandæ. Sunt enim nunc pro necessitate hujus libri leviter delibata, atque labiis, ut inquiunt, extremis.

Objectio ultima cum solutione.

CAPUT IV.

Prædestinationem ad gloriam priorem esse prædestinationem ad gratiam.

SUMMARIUM.

1. Prædestinatio ad gloriam præcedit prædestinationem ad gratiam.
2. 3. Solvuntur duæ objectiones.

De Prioritate Prædestinationis ad gloriam, & gratiam.

DE PRÆDESTINATIONE ad gratiam inquirendum restat, num electionem illam antecedit vel subsequatur quæ est ad gloriam. Sunt autem in Divinis omnia simul, & sola ratione nostra unum præcedit alterum; ideoque de hac tantum prioritate præfens quæstio instituitur.

PROPOSITIO. Prædestinatio ad gloriam præcedit prædestinationem ad gratiam.

PROBATIO. Breviter probatur I. ex Scripturis; sic enim habetur Act. XIII. *Et crediderunt quotquot erant præordinati ad vitam eternam:* Ergo præordinatio ad vitam causa est, cur Deus largiatur donum fidei, & consequenter gratia sub-

R. P. Berti Theol. Tom. I.

sequitur prædestinationem ad gloriam, ut causam effectus. II. ex Fulgentio, qui lib. I. ad Monim. cap. 13. scribit: *Illi cum Christo regnabunt, quos Deus gratuita sua bonitate prædestinavit ad regnum; quia enim tales prædestinando præparavit ut Regno digni essent, præparavit secundum propositum vocandos ut obediant; præparavit justificandos, ut accepta gratia recte credant, & bene vivant, &c.* Et S. P. Augustinus de Prædest. SS. cap. x. *Gratia, inquit, est prædestinationis effectus.* III. Probat ratione: Finis est omnium causarum prima, quippe prior est finis in intentione, & ejus causa aguntur omnia, & media opportune parantur: Atqui gloria

M m

ria

ria est finis, & gratia est medium consequendi ipsam gloriam: Ergo in Dei mente ac prædestinatione gloria prior est, quàm gratia.

2. **Objectio 1.** Opp. 1. In re gratia præcedit gloriam: sed ordinem quem res habent in se, habent etiam in Divina prædestinatione: Ergo, &c.

Solutio. Resp. nego minorem, quoniam in executione media præcedunt finem, in intentione vero finis præcedit media. Constat id exemplis evidentissimis. Aegrotus prius intendit sanitatem, & hujus gratia eligit medicamenta; in executione vero medicamenta præcedunt sanitatem: & sanus prius decernit iter Romam versus habendum, & hujus causa parat equum aut rhedam; & tamen prius hanc conscendit, quàm perveniat ad Urbem.

3. **Objectio 2.** Opp. 2. Quamquam operans prius intendit mercedem quàm opus, qui tamen indicit operam, prius intendit opus, quàm mercedem; ita colonus primo vult denarium, deinde vineæ culturam; sed Dominus vocans operarios vult primum

culturam vineæ, deinde solutionem denarii. Ergo Deus, qui nos quasi operarios conducit in vineam suam, primo intendit opera nostra ac merita, postremo mercedem & gloriam.

Resp. conc. ant. nego consequ. ac paritatem. Homines præcipue in conducendis operariis spectant propriam utilitatem, ideoque prius volunt opus tanquam sibi utile; & quia hanc utilitatem habere nequeunt, nisi solvant operariis mercedem, ideo hanc mercedem intendunt secundo loco. Contra Deus, qui bonorum nostrorum non indiget, sed spectat gloriam suam, ac nostram utilitatem, primo vult nostram beatitudinem, in qua magnopere glorificatur; & quoniam beatitudo haberi non potest absque gratia, idcirco gratiam secundo loco intendit. Atque ita respondet Estius dist. xl. §. viii. Sed respondere quoque possumus majorem esse falsam, quando aliquid intenditur tanquam beneficium indebitum, antequam proponatur ut merces: quod planius erit in sequentibus dilucidandum.

Solutio.

CAPUT V.

Ex Sacris literis ostenditur, Prædestinationem ad gloriam in hoc statu non esse ex præscientia meritum.

SUMMARIUM.

1. 2. 3. Præliminaria ad Resolutionem.

4. Usque ad 12. Ex sacris litteris demonstratur prædestinationem ad gloriam esse in statu naturæ lapsæ gratuitam: ubi etiam

refutantur variae adversariorum responsiones.

12. & seqq. Satisfit objectionibus.

1. **Præliminare 1.** **Q**UÆSTIONEM aggredimur magna contentione inter Theologos agitatam. In qua jam non disputatur de meritis naturalibus, quæ comparate ad gratiam vel gloriam nulla sunt, sed de meritis Deo per gratiam auxiliante patratis. Hæc autem quæstio non versatur circa Prædestinationem quantum ad omnes ejus effectus; sic enim accepta comprehendit gratiam, quam non esse ex operibus docet Catholica Fides: sed disputatur de gloria ejus intuitu Divina beneficia, præsertim vero finalis perseverantia donantur. Neque dubium ullum est de meritis Christi, dicente Apostolo ad Ephesios 1. 5. *Prædestinavit nos in adoptionem filiorum per Jesum Christum*; sed de meritis personalibus ipsorum prædestinatorum. Inquiritur autem de hoc statu, in quo supponitur originale peccatum; nam de prædestinatione Angelorum nos quidem adversariis consentimus.

Sunt ergo duo inter se pugnancia Scholarum placita. Primum est eorum, qui tenent Deum æqualiter velle omnes salvos fieri, singulis conferre media ad salutem, & illos ad gloriam eligere, quos prævidet bene operaturos, & perseveraturos usque in finem. Alterum illorum, qui docent ex perditionis massa Deum pro suo beneplacito ante prævisionem futurorum operum alios prædestinare, alios relinquere: atque his, quos prædestinat, præter communia gratiarum dona, beneficia talia parare, quibus à perditione certissime liberentur. Tenent priorem Sententiam Henricus Gandavensis, Okamus, Gabriel, & cum aliis recentioribus Jesuitis Vasquesius, Lessius, Valentia. Stant pro opposita S. Thomas, Aegidius, Gregorius Ariminensis, Bellarminus, Suarezius, Simonet, Abulensis, Estius, Sylvius, & alii. At discipuli Scoti dissident inter se, quod eorum Antesignanus

2. **Præliminare 2.**

mus 1. Sent. dist. 41. asserat utramque Sententiam esse probabilem; Mastrius tamen, quem fere omnes sequuntur, gratuitam prædestinationem defendit; tenet contrariam Sententiam Claudius Frassen. Quoniam Medistæ complures Prædestinationem gratuitam nedum rejiciunt, sed etiam cum Joanne Adamo dicunt ab Augustino per excessum fuisse traditam, in eaque desiderari Catholicum aliquod temperamentum; non abs re erit meminisse decreti Claudii Aquavivæ, de quo diximus in Præfatione. Probatum illud fuisse votis Joannis Azorii, Gasparis Gonzalez, Jacobi Tyrii, Petri Buxæi, Antonii Guisani, & Stephani Tucci, demonstrat Norisius in Vind. cap. III. §. VII. Addimus Eminentissimum Bellarminum, ad quem nuper accessit Edmundus Simonet, lib. 2. de Grat. cap. XI. in fine hæc proferre: *Hæc sententia non quorumvis doctorum opinio, sed fides Ecclesiæ Catholica dici debet.* Neque Bellarminus ipse adduci unquam potuit ut assentiretur Sententiæ P. Caroli Faraonis Præceptoris sui, ut scribit in vita Bellarmini cap. VI. Jacobus Fuligatus. Quid plura? P. de Rhodes Jesuita disp. V. de Deo quæst. 2. sect. 5. hæc de Sententia nostra pronuntiat. *Tenent illam 1. Scripturarum interpretes nobilissimi Abulensis, Salmeron, Pererius, Toletus, Lyranus, & adunum veteres omnes. 2. Controversiarum Scriptores celeberrimi Bellarminus, Driedo, Ricardus, Castro, Estius, Horantius. 3. Scholastici fere omnes. Scripturas habent pro se apertissimas, ac multos Patres, rationes denique omnino efficaces.* Addit Sententiam oppositam à plerisque fuisse exceptam, quoniam ignari citius illi acquiescunt, neque in ea statim se prodit divinorum judiciorum abyssus.

3. Distinguendus est autem duplex ordo, *Præliminare intentionis* scilicet, & *executionis*, qui diversum connotant terminum; quatenus Deus videns universam perditionis massam aliquos misericorditer voluit eripere & ad gloriam transferre: noluit tamen hanc largiri nisi tanquam coronam justitiæ, & bonis arbitrii meritis, ideoque specialia gratiarum dona electis suis præparavit, ut hæc merita ponerentur, quibus gloriarependenda esset tanquam merces ac præmium. Itaque *intentionis* ordo dicitur relative ad massam perditionis, in qua comprehenduntur aliqui nulla meritorum prærogativa ab aliis secreti & sola misericordia prædestinati: & ordo *executionis* dicitur comparate ad opera meritoria, quibus

R. P. Berti Theol. Tom. I.

Divina promissione supposita gloria non tam beneficium est, quam retributio mercedis. Fatemur itaque omnes, gloriam coronam esse, denarium, bravium, justamque retributionem. Idque negant solummodo Calvinus, Gomarus, & hujus furfuris pauci, dicentes bona opera Deo pluribus titulis deberi, ideoque non esse meritoria felicitatis æternæ. Sed frivola sunt hæc; nam qualiacunque sint bona opera creaturarum, si non merentur gloriam secundum absolutam æqualitatem, merentur tamen Divina præsupposita ordinatione. His prænotatis de ordine Divinæ intentionis, & Scripturarum, Patrumque doctrina repetimus discussionem.

PROPOSITIO: Ex Sacris literis demonstratur prædestinationem ad gloriam esse in statu naturæ lapsæ gratuitam. 4. Propositio.

Quamplurima sunt Scripturarum divinarum testimonia, quibus nostrum roboratur theorema. Primum sit. Joan. XV. habetur: *Non vos me elegistis, sed ego elegi vos, ut eatis, & fructum afferatis, & fructus vester maneat.* Alterum desumi potest ex Epistola ad Ephes. cap. 1. ubi Apostolus ait: *Elegit nos Deus in Christo ante mundi constitutionem, ut essemus sancti & immaculati in conspectu ejus in caritate: & infra: Prædestinavit nos in adoptionem filiorum secundum propositum voluntatis suæ, in laudem gloriæ gratiæ suæ.* Tertius locus sit ex Epist. ad Coloss. cap. 1. *Qui dignos nos facit in partem sortis Sanctorum:* ubi sortem appellat Apostolus Electionem ad gloriam, quod obtingat adinstar sortis præter hominum intentionem, ac studium. Accedunt verba ejusdem Apostoli ad Titum cap. 3. *Non ex operibus justitiæ, quæ fecimus nos, sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit:* quo loco utitur potissimum S. Thomas. Afferri quoque possunt ex Epist. ad Corinth. loca omnia, quibus docet solam Dei gratiam homines discernere, & nemini gloriandum esse, nisi in Domino; E. G. hæc verba: *Quis enim te discernit? quid autem habes, quod non accepisti? si autem accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis?*

Neque dissimilia sunt quæ ex veteri testamento possunt proferri. Eligam 5. Probatur ex veteri. per pauca. In Psalmo 17. legimus: *Salvum me fecit quoniam voluit me.* Apud Ezech. 38. promittens Deus Electis suis immutationem cordis, aliaque spirituaalia bona, quæ sunt effectus prædestinationis æternæ, ait: *Non propter vos ego faciam, sed propter nomen sanctum meum.* Et ne multus fiam, 1. Regum, Psalm.

Mm 2

Psalm. 22. 78. 105. & Jerem. 14. implorant justis gratiam, salutem, & beatissimam eternitatem propter gloriam Divini nominis. Constat ergo ex his, aliisque permultis Sacrarum Scripturarum textibus non propter merita hominum, sed secundum beneplacitum Dei fieri prædestinationem Sanctorum.

6.
Responsio
adversaria
eliditur,

Adversarii respondent in his locis agitantur de Electione ad fidem, ad Evangelium, ad gratiam, sive de prædestinatione ad gloriam complete & adequate acceptam, prout etiam auxiliorum dona complectitur. Sed inaniter ludunt operam. Nam fructus qui manet, non est fides, non gratia; sed finalis perseverantia, consummata charitas, & sempiterna beatitudo. Neque eligi dicuntur Sancti ad Sanctitatem & gratiam, sed econtra Sanctos & immaculatos fieri, quia sunt electi; ut observat in primum caput ad Ephes. Hieronymus. Sors quoque Sanctorum non potest esse sola fides aut gratia, quoniam hæc reprobi quamplures participant. In Epist. autem ad Titum expresse ex Dei misericordia reperitur consecutio salutis. Discernunt quidem fides & gratia inter incredulos & fideles, inter impios ac Sanctos; sed discretio ista est temporalis, non sempiterna; nam qui prædestinati non sunt partem habebunt cum infidelibus. Quid ultra expetis? Ut dicatur cælorum regnum complacita Dei benignitate promissum? Id Lucas affirmat cap. xxi. 32. *Nolite timere, pusillus grex, quia complacuit Patri vestro dare vobis regnum.* Et Christus Dominus de ovibus, quas dedit ei Pater, Joannis x. 28. *Et ego, inquit, vitam æternam do eis: & non peribunt in æternum, & non rapiet eas quisquam de manu mea.* Quinam sunt autem nisi prædestinati ad gloriam, oves, quæ e manu pastoris rapi non poterunt? & quare non erunt oves hæc rapiendæ, nisi quia Pater eas elegit, & dedit Christo? Sed hæc omnia brevissime complexus sum, ut unicum D. Pauli testimonium accuratius expendam.

7.
Confirmatur
ex S. Paulo.

Est illud in Epist. ad Romanos cap. ix. ubi Apostolus ad demonstrandum adoptionem filiorum Dei ex carnali generatione, aut ex operibus præviis nequaquam pendere, sed unicam habere causam in Dei beneplacito, affert exemplum duorum filiorum Isaac, Jacob & Esau, & v. 11. ait: *Cum enim nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent aut mali, ut secundum electionem propositum Dei maneret, non ex operibus, sed ex vocante dictum est ei: Quia major ser-*

viet minori, sicut scriptum est: Jacob dilexi, Esau autem odio habui. Hoc loco Apostolus pares fuisse demonstrat Jacobum & Esau quantum ad parentes quia ex uno concubitu eos genuit Rebecca; & quantum ad merita eorum, quia ex solo Dei proposito, extantibus adhuc puerulis in utero, prædictum est matri Genes. xxv. 23. *Major serviet minori.* Et ne quis objiceret Deum esse iniquum, qui absque meritorum intuitu unum elegit, non alterum, addit protinus: *Quid ergo dicemus? nunquid iniquitas apud Deum? Absit.* Moysi enim dicit: *Miserebor, cujus misereor, & misericordiam præstabo, cujus miserebor.* Igitur non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei. Rursus aptissimo exemplo coercet hominum querimonias. *O homo, inquit, tu quis es, qui respondeas Deo? Nunquid dicit figmentum ei, qui se finxit: Quid me fecisti sic? Annon habet potestatem figulus luti ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, & aliud in contumeliam? Deinceps ne quis reponeret Deum esse crudelem, qui odisset Esau; ait, odium erga Esau fuisse ex justitia, & amorem erga Jacob ex misericordia: Quod si Deus volens ostendere iram, & notam facere potentiam suam, sustinuit in multa patientia vasa iræ apta in interitum, ut ostenderet divitiis gloriæ suæ in vasa misericordiæ quæ præparavit in gloriam.* Ex quibus apparet filios promissionis & adoptatos in hereditatem Christi fuisse præfiguratos in Jacob: Atqui Jacob nullo meritorum suorum intuitu electus est, sed benevola voluntate Dei, qui miseretur cujus vult misereri: Ergo, &c.

Contra apertissimum testimonium Apostoli variis interpretamentis sese adversarii tutantur. Ac primo nonnulli respondent, loqui Apostolum de prædestinatione ad Evangelicam legem, & ad gratiam, non vero de prædestinatione ad gloriam: sed refutantur quamfacillime. 1. Quia vocati secundum propositum sunt juxta Apostolum prædestinati etiam ad gloriam. Scribit enim præcedenti cap. viii. *Scimus, quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, iis, qui secundum propositum vocati sunt Sancti.* At iis, qui electi sunt ad solam fidem vel gratiam, non omnia cooperantur in bonum, quia ex istis reprobi peccant, & plures nusquam a peccato resurgunt, & omnes pessima morte decedunt; & consequenter hic neque mors, neque permissio peccati cooperantur in bonum. Deinde

8.
Oblocutio
adversaria
retunditur.

de de prædestinatis ait ibidem Apostolus vocari, justificari, glorificari. Quos autem prædestinavit, inquit, hos & vocavit, & quos vocavit hos & justificavit, quos autem justificavit, illos & glorificavit. Qui ergo non glorificantur non sunt de numero illorum prædestinatorum, de quibus D. Paulus instituit sermonem. Rursus de his scribit non separari à charitate Christi, sed angustias, famem, nuditatem, gladium, & adversa omnia superare propter eum, qui dilexit nos. At qui fidem & gratiam recipiunt, sed non finalem perseverantiam, ab ea charitate morte perpetua separabuntur. Præterea Apostolus vocat prædestinatos vasa misericordiæ; & vasa honoris; honor autem electorum est vita æterna, qui enim hanc deperdent, in opprobrium sempiternum tradendi erunt. Denique concludit Apostolus vasa misericordiæ preparata esse in gloriam; at quamplurimis confertur gratia, quibus tamen non est preparata gloriæ beatitudo. Quamvis ergo loquatur Apostolus de vocatione ad legem Evangelicam & de prædestinatione ad gratiam, quod verum est; tamen non denegat electionem ad gloriam, sed contra ostendit ex hac electione conferri Electis à Deo, & fidem & gratiam, & specialiter efficax auxilium, quo separari non possunt à charitate Dei, quo finaliter perseverant, quo in vasis misericordiæ gloriæ suæ divitiæ manifestantur.

Alii respondent loqui Apostolum de prædestinatione ad gloriam, & hanc non esse ex prævisione meritorum, quæ comparantur naturæ viribus, sed esse tamen ex præscientia operum, quæ perficiuntur auxilio gratiæ. Verum neque hæc responsio subsistit. Si enim Apostolus sola naturalia opera excluderet, frustra sibi objecisset, Deum fore iniquum, & acceptatorem personarum. Immerito quoque recurrisset ad merum beneplacitum Dei, qui misericordiam impendit cui vult; atque nulla ratione ex his, quæ dixerat sequenti cap. xi. conclusisset, prædestinationis mysterium & judicia Dei esse inscrutabilia. Et enim quilibet etiam ingenio rudis percipit, quæ affirmat Apostolus, locum non habere, si prædestinatio fiat ex prævisione meritorum etiam quæ comparentur per gratiam. Tunc enim non est respondendum: *Non volentis, neque currentis, sed misereentis est Dei*, aut, *Cuius vult miseretur, & quem vult inducit*. Non utique; sed respondendum esset, nullam apud Deum esse iniquita-

tem, nullamque personarum acceptationem, quia hunc prædestinavit, illum repulit non secundum propositum voluntatis suæ, sed secundum præscientiam meritorum. Quis illum acutissimum sensum (inquit S. P. Augustinus Epist. 194. alias 105.) defuisse Apostolo non miretur? Hoc quippe ille non vidit, quando sibi velut adversantis objecti questione, non id potius tam breve, tam apertum, sicuti isti putant, verum absolutumque respondit. Cum enim rem stupendam proposuisset, quomodo de nondum natis, nec aliquid agentibus boni aut mali recte dici potuerit, quod unum Deus dilexerit, alium odio habuerit, ipse sibi objecta questione motum exprimens auditoris: Quid ergo dicemus, inquit, nunquid iniquitas apud Deum? absit. Hic ergo erat locus ut diceret quod isti sentiunt. Futura enim Deus opera prævidebat, quando maiorem minori servitutum esse dicebat. Quæ Augustini responsio militat de præscientia operum, quæcunque sint, sive naturalia, sive comparata per gratiam unicuique communem. Accedit quod Apostolus ait: *Antequam aliquid boni egissent aut mali, ut secundum electionem propositum Dei maneret, non ex operibus, sed ex vocante &c.* Vide, non ad opera gratiæ, sed ad vocantis electionem ac propositum Jacobi prædestinationem referri? Tandem duo illi gemini Jacob & Esau, Cum nondum nati fuissent, neque naturalia, neque supernaturalia opera perpetraverant; & consequenter Apostolus utraque excludit.

Respondet Beccanus ex nostra explanatione sequi, etiam Esau fuisse reprobatum absque præscientia meritorum, quod est dogma Calvinianum. At incepta consecutio; nostra enim sententia docet reprobationem negativam fieri propter originale peccatum, quod odebat Deus in Esau; positivam vero in adultis & baptizatis propter peccata actualia: & Deum gratis damnare homines, & prædestinare sine culpa ad supplicium, nemo Calvino concedit. De utraque reprobatione agam in fine hujus libri. Nunc adverte Apostolum appellare prædestinatos *vasa misericordiæ, quæ preparavit in gloriam*: reprobos *vasa iræ apta in interitum*. Non prædestinat ergo istos ad malum, sed adinvenit aptos ad interitum.

Denique quidam reponunt non agere Apostolum de singulorum hominum prædestinatione, aut reprobatione, sed de sorte populi Judæorum, & populi Gentilium, utriusque enim typum gerebant

2.
Alia explicatio
S. Pauli
eliditur.

10.
Responsio
Beccani eliditur.

11.
Oppositio
aliorum in-
firmatur.

rebant Jacob & Esau, ut habetur Genes. xxv. 23. & Malachie 1. 2. & 3. & consequenter designare prædestinationem Judæorum ad possessionem terræ Chanaam, Gentium ad hæreditatem in solitudine, & inter dracones deserti. Addunt non esse firmissimum argumentum à sensu literali, ad mysticum. Verum & hæc futilia sunt, & inania. Detur namque Jacobum prædestinatum ad possessionem terræ Israel typum fuisse Judaici populi, Esau præordinatum ad montium solitudinem figuram fuisse Gentilium, certe Paulus non de electione ad bona temporalia loquitur, sed de prædestinatione ad gloriam, ut supra vidimus. Hinc fatetur sibi esse tristitiam magnam, & continuum dolorem cordis, quoniam Israelitæ, qui erant cognati ejus secundum carnem, & quorum erat adoptio filiorum, & testamentum, & legislatio, & promissa, à charitate Christi, & Sanctorum sorte deciderint. Ait tamen non excidisse Dei verbum, quoniam veri Israelitæ sunt filii Dei, & filii promissionis æstimantur in semine. Sic à literalis sensu ad mysticum transit Apostolus, & in Jacob prædestinatos, in terra Chanaam cœlestis Jerusalem hæreditatem exponit; quasi dicat, Quemadmodum nullis prævisis operibus Jacob prædestinatus fuit ad terram promissionis; ita ante præscientiam meritorum ad cœlestem patriam præordinantur electi. De sensu autem literali ad mysticum validissime argumentamur, si prior sensus, ut contingit in casu, sit in veteri Testamento, alter expressus in Novo.

OBJECTIONES SOLVUNTUR.

12.

Objicitur 1. Primo opponunt locum Matth. cap. xxv. *Venite benedixisti Patri mei: possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi; esurivi enim, & dedistis mihi manducare, &c.* Ergo intuitu operum regnum cœleste paratum est.

Solutio.

Resp. dist. ant. & Evangelica verba simul explano: ita ut illo textu, *Esurivi, & dedistis mihi manducare*, significetur causa ac motivum possessionis regni, conc. causa ac motivum præparationis ac prædestinationis, nego. Ea verba *Esurivi &c.* non referuntur ad dictionem istam *paratum*; sed ad verba, *venite, & possidete*: & ideo non respiciunt regni præparationem, sed possessionem. Quod constat ex verbis quæ consequuntur. Dicitur enim Christus reprobis; *Discedite à me in ignem æternum, qui paratus est diabolo & an-*

gelis ejus: esurivi enim, & non dedistis mihi manducare. Porro hoc in loco causalis, *Esurivi enim, &c.* refertur ad verba *Discedite in ignem æternum*, non ad alia, *qui paratus est diabolo, & angelis ejus.* Diabolo enim non est paratus infernalis ignis eoquod homines facturi non essent opera misericordiae. Sic itaque etiam prior sententia exponenda est.

Insurgit Frassen; Ex prædicto loco inferitur reprobos damnari propter demerita; Ergo inferitur electos prædestinari propter prævisa merita.

13.
Instantia.

Resp. cum alio Scotista Francisco Henno retorquendo argumentum. Non inferitur ex prædicto loco ignem inferni paratum diabolo propter carentiam eleemosynarum: Igitur neque inde inferitur regnum cœlorum paratum fuisse propter eleemosynarum distributionem. Resp. 1. ut supra, propter demerita reprobos in ignem sempiternum detrudi, ac propter merita electos regnum possidere: neque istic agi de prædestinatione, sed de judicio: præsertim cum etiam parvuli baptizati regnare debeant in cœlis qui nullam largiti sunt pauperibus eleemosynam.

Opp. 2. In Scripturis æterna vita appellatur *merces, denarium, bravium, corona justitiæ, &c.* Ergo propter bona opera prædestinantur electi.

14.
Objicitur 2.
& solvitur.

Resp. dist. ant. & hæ appellationes concernunt ordinem executionis, conc. ordinem intentionis, nego.

At inquit: Nemo vult dare alicui mercedem, ac præmium, nisi ex meritis: Igitur si in Scripturis gloria appellatur merces ac præmium, Deus non intendit conferre gloriam nisi propter merita.

15.
Instantia.
cum solutione.]

Resp. dist. ma. Nemo vult dare alicui mercedem ac præmium nisi ex meritis, ita ut merita sint motivum voluntatis dandi mercedem ac præmium, nego ma. ita ut qui vult dare mercedem comparandam ex meritis, præparet etiam ipsa merita, quibus merces comparetur, conc. ma. Utique Deus vult dare gloriam ut mercedem, atque ut præmium meritorum: sed merita non sunt motivum Divinæ voluntatis, qua primo intendit gloriam alicui. Quod explicatur exemplo. Si Rex audiens præclara alicujus viri facinora, eumque antecederet vix noverit, & propter egregia ejus opera illum ad Reipublicæ munia, ac Magistratus honores promoveat, vult quidem honorem conferre meritis, & sunt hæc causa princeps regis voluntatis. At si Rex

inter

inter familiares suos aliquem summo-
pere diligens, velit illum ad gradus ac
dignitates promovere, sed quoniam
conferuntur strenuis & qui inferiora
munera obierint, idcirco electo familia-
ri media ministret, quibus dignitatem
promereatur, E. G. constituat ducem
militiæ, exhibeat illi arma, committat
regimen urbium, pecuniam atque in-
dulta largiatur, expletisque negotiis ad
præfixum honorem adsumat: tunc cer-
te Rex confert dignitatem ex meritis;
sed *non ex meritis* non appellat benepla-
citur Regis, sed solam dispensationem
mercedis; eoquod familiari suo pri-
mum liberalem impenderit dilectio-
nem, deinde ex præconcepta intentio-
ne omnia illi prædicta media suppedita-
verit. Hoc secundo modo de Divina
prædestinatione discurrendum esse con-
tendimus. Addo ex Suaresio lib. 2. de
Causis Prædestin. cap. 23. non sequi,
datur meritum respectu gloriæ, quæ est
effectus prædestinationis, ergo datur
meritum respectu prædestinationis quæ
est causa gloriæ: multæ siquidem sunt
causæ effectus prædestinationis, quæ
non sunt causæ prædestinationis illo-
rum effectuum. Prædicatio enim D.
Ambrosii fuit causa conversionis Au-
gustini, & conversio Augustini est effe-
ctus prædestinationis ejusdem. At
prædicatio Ambrosii non est causa præ-
destinationis Augustini, sed est effectus
ac medium ad conversionem. Eodem
modo prædestinatio est causa gloriæ,
merita sunt media ad gloriam, gloria est
effectus prædestinationis ac meritorum,
nec tamen sequitur merita esse causam
Prædestinationis. Denique Adversarii
nonne adstruunt generalem voluntatem
salvandi omnes antecedentem ad merita,
& tamen doceant gloriam meritis ip-
sis retribui? Nihil ergo nos dicimus de
voluntate efficaci, nisi quod ipsi docent
de voluntate conditionata.

16. *Obijciunt 3.* Opp. 3. Apost. ad Rom. cap. 8. ait:
Quos præscivit, & prædestinavit: Er-
go præscientia meritorum est causa præ-
destinationis.

Solvitur. Resp. 1. dist. ant. Et nomine præsci-
entia intelligitur actus dilectionis, conc.
Intelligitur actus cognitionis bonorum
operum, nego. In Sacris literis præ-
scientia nomen sæpissime pro dilectio-
ne usurpatur, ut ad Rom. xi. *Non re-
pulist plebem suam, quam præscivit.* Ad
Tim. 2. *Cognovit Dominus qui sunt ejus.*
Matth. 25. *Non novi vos.* Joan. x. *Ego
sum pastor bonus, & cognosco oves meas.*
Hoc pacto in adducto textu nomen
præscientia usurpatur. Primo quia

absolute ponitur nomen præscientia,
neque ulla mentio fit meritorum: non
enim ait Apostolus *quos præscivit bene-
dicturos:* sed tantum *quos præscivit.*
Deinde quia verbum *præscivit* particu-
la *Et* copulavit cum verbo *prædestina-
vit;* ita ut unum sit alterius explicati-
vum ac synonymum, ut in lib. 2. de
Dono persever. cap. xviii. asserit Augu-
stinus. Usurpant verbum *cognoscere*
pro *diligere* etiam latini Scriptores, &
Hebræi passim. Vide lib. iv. cap. 2.
Præterea dist. conf. Ergo præscientia
est causa prædestinationis: *præscientia*
personæ, quæ opera meritoria factura
est, conc. *præscientia* meritorum illius
personæ, nego. Si velis præscientia
nomen pro actu intellectionis accipere,
dicam quod Deus præscivit, id est præ-
cognovit personas, quas prædestinavit
conformes fieri imaginis Filii sui: non
quod ante prædestinationem novit ea-
rundem personarum merita; quoniam
hæc ipse Deus *præparavit in Christo,
ut in illis ambulemus.*

Opp. 4. 11. ad Tim. 2. habetur: *Si
quis emundaverit se, erit vas in bono-
rem:* Vas honoris designat prædestina-
tum. Ergo ab emundatione vitæ præ-
destinatio dependet. Resp. dist. & ex-
plico textum Apostoli: *Si quis emunda-
verit se, erit vas in honorem,* Quemad-
modum ab æterno per gratuitam præ-
destinationem electus erat, conc. *Erit
vas in honorem,* id est, locabitur in præ-
destinatorum numero intuitu præviæ
emundationis, nego.

Opp. 5. Joannis xvi. habetur: *Pa-
ter amat vos, quia vos me amastis.* Præ-
cedit ergo amor hominum, & causa est
amoris Divini, atque electionis. Resp.
explanando verba Joannis: *Pater vos
amat,* id est, majoribus cumulat benefi-
ciis, *quia vos me amastis & credidistis,*
concedo: Pater ab æterno amavit vos,
quia vos me amaturi eratis in tempore,
nego. Istæ, & consimiles Scripturæ
phrases tantum significant, quod gratia
gratiam meretur, ut observat Ven. Be-
da Homil. super Evang. Domin. ante
Ascensionem, & Estius dist. 41. §. vii.
ad 7.

Opp. 6. Psalmo 18. legitur: *Intende
ad visitandas omnes gentes, non misere-
ris omnibus, qui operantur iniquitatem:*
Deus ergo priusquam misericordiam ex-
erceat, expectat an homines operentur
iniquitatem. Resp. dist. ant. Et lo-
quitur Sanctus David de justitia infli-
gente pœnas, quas merentur iniqui,
concedo: de misericordia, quæ iniquos
prædestinat, nego. Obvius prædicto-
rum

17. *Obijciunt 4.*
& solvuntur.

17. *Obijciunt 4.*
& solvuntur.

18. *Obijciunt 5.*
& solvuntur.

19. *Obijciunt 6.*
& respondetur.

rum verborum sensus est: *Intende ad visitandas omnes gentes, iustissimis in eas suppliciiis animadvertendo, neque miserearis impiorum, qui operantur iniquitatem, nisi peccatorum suorum egerint poenitentiam.*

20.
Obiectio ultima cum
solutione.

Ultimo opponunt illud Pauli in 1. ad Timoth. 2. *Deus vult omnes homines salvos fieri.* Sed inde tantum consequitur

neminem esse, quem Deus *voluntate antecedenti* nolit salvari: quæ voluntas *antecedens* respicit omnes, ut diximus libro præced. neque est voluntas illa *efficax & absoluta*, quæ refertur ad solos prædestinatos, & qua præparantur beneficia gratiarum, quibus electi à perditione certissime liberantur.

C A P U T VI.

Stetne | revera pro hac Sententia Augustinus?

S U M M A R I U M.

1. S. Augustinus docuit apertissime gratuitam prædestinationem ad gloriam.
2. 3. Refutantur duæ responsiones ad primum argumentum.
4. 5. 6. Affertur secundum argumentum, & adversariorum responsa refutantur.
7. 8. 9. Produciuntur tertium argumentum.

10. 11. 12. 13. 14. Quartum ex Augustino argumentum.
15. Quintum argumentum.
16. 17. 18. 19. 20. Proponitur ultimum Augustini argumentum, & adversariorum responsa refutantur.
21. & seqq. solvuntur objectiones.

An S. Augustinus docuerit gratuitam Prædestinationem ad gloriam.

QUIDAM ex Adversariis fatentur Augustinum gratuitam quidem prædestinationem tradidisse, sed non invenisse semitam, nova impressisse vestigia: multis ejus sententiam videri horridam atque asperrimam: ex ea multos fideles fuisse turbatos & ad Pelagianos defecisse: ridiculos esse ejus nominis adoratores, qui illum credunt fidelissimum testem antiquitatis. Alii econtra, ne Augustini desertores habeantur, & ne tanti Doctoris videantur abjicere auctoritatem, illum nobis adversari propugnant. Et primis quidem debitam vicem rependit Norisius cap. ult. Vindiciarum; atque supra à me nonnulla quoque dicta fuerunt, unde possit redargui tanta verborum licentia. Nunc contra cæteros de vera Augustini mente disputandum.

I.
Propositio.

PROPOSITIO: S. P. Augustinus docuit apertissime gratuitam prædestinationem ad gloriam.

ARGUMENTUM I.

Probatur 1. Cum assereret Pelagius prædestinari homines à Deo, quia illos sanctos & immaculatos fore prævidit, S. P. Augustinus ax adverso docuit sanctitatem ac meritum non esse causam prædestinationis, sed potius effectum: Ergo Augustinus tradidit homines ad gloriam gratis prædestinari. Prob. ant. verbis S. P. lib. de Prædest. SS. cap. XVIII. *Præsciebat, ait Pelagianus, qui futuri essent sancti & immaculati per liberæ voluntatis arbitrium, & ideo eos ante mundi constitutionem in ipsa sua præscientia, qua tales futuros esse præsci-*

vit, elegit. Elegit, inquit, antequam essent, prædestinans filios, quos futuros sanctos, immaculatosque præscivit: utique ipse non fecit, nec se facturum, sed illos futuros esse prævidit. Hæc est Pelagianorum doctrina. Intueamur ergo (sequitur Augustinus) *verba Apostoli, atque videamus, utrum propterea nos elegerit ante mundi constitutionem, quia sancti, & immaculati futuri eramus, an ut essemus? Benedictus, inquit, Deus & Pater Domini nostri Jesu Christi, qui nos benedixit in omni benedictione spirituali in celestibus in Christo; sicut elegit nos in ipso, ante mundi constitutionem, ut essemus sancti, & immaculati.* Non ergo quia futuri eramus, sed ut essemus. Nempe certum est, nempe manifestum est; ideo quippe tales eramus futuri, quia elegit ipse, prædestinans ut tales per gratiam ejus essemus. Ergo quod aliqui sint sancti & immaculati, atque tales à Deo prænoscantur, per Augustinum non est motivum, sed effectus prædestinationis divinæ.

Dices cum Vasquesio agere Augustinum de prædestinatione ad gratiam, quam negabant hæretici Pelagiani.

Resp. Vasquesium apertissime decipi. Nam Pelagius quadruplex genus gratiæ admittebat. Prima gratia est ipsum liberum arbitrium, ejusque possibilitas: de qua gratia non disputat Augustinus, quia omnibus hominibus communis est, neque ad illam unus præ altero eligitur. Secunda Pelagianorum gratia est remissio peccatorum, de qua pariter non instituitur disputatio, quia Pelagiani asseriebant remissionem peccatorum

2.
Instantia I.
Vasquesii.

Solvitur.

rum dari sine meritis, ut scribit S. P. lib. de Grat. & lib. arb. cap. 6. Tertia gratia Pelagianorum est lex & doctrina; neque de hac ab Augustino præfato loco differitur, quia hæc non minus confertur electis, quam reprobis. Quarta gratia est vita æterna. Gratuitam ergo prædestinationem ad ipsam æternam vitam negabat Pelagius, dum affirmabat prædestinationem fieri ex præscientia meritorum; ideoque Augustinus contra hæreticum istum disputat de prædestinatione ad gloriam. Præterea Pelagius arbitrabatur, hominem posse sine gratia justificari & salvari, & tamen fatebatur, eligi ac prædestinari certos homines præ aliis; ergo dum aliquorum prædestinationem commemorat, non de prædestinatione ad gratiam accipiendus est, sed de prædestinatione ad gloriam; & consequenter de hac redarguitur ab Augustino. Rursus Sanctus Pater probat quidem gratis homines prædestinari ad gratiam, sed inter eos qui vocantur gratis, & iustificantur, duo distinguit genera, unum eorum qui non perseverant, & non coronantur, alterum eorum, qui recipiunt gratiam perseverantiæ, & coronæ, & ait illos, qui secundum propositum vocati sunt, certissime gloriam consequi: *Electi sunt* (inquit proximo capite) *ea vocatione, qua Deus id quod prædestinavit implevit: quos enim prædestinavit, ipsos & vocavit, illa scilicet vocatione secundum propositum; non ergo alios; sed quos ita vocavit, ipsos & iustificavit; nec alios, sed quos prædestinavit, vocavit, iustificavit, illos & glorificavit: ubi perspicue appellat prædestinationem secundum propositum non prædestinationem ad gratiam, qua plures vocantur & iustificantur, sed prædestinationem ad gloriam, qua vocati & iustificati glorificantur. Quare utraque prædestinatio per Augustinum præcedit merita.*

3. Instancia 2. Dices 2. Loqui Augustinum de prædestinatione ad initium Fidei contra Semipelagianos.

Respondetur. Resp. neque hanc stare interpretationem: siquidem prædestinatio ad fidem communis est tam electis, quam reprobis.

ARGUMENTUM II.

4. Augustiniana de prædestinatione secundum propositum evulgata Sententia, adversus illam multi Massilienses concitati sunt, ut scribit Prosper data ad Augustinum Epistola: *Multi, inquit, ser-* R. P. Bertii Theol. Tom. I.

vorum Christi, qui in Massiliensi urbe consistunt, in sanctitatis tuæ scriptis, quæ adversus Pelagianos hæreticos condidisti, contrarium putant Patrum opinioni, & Ecclesiastico sensui, quidquid in eis de vocatione Electorum secundum Dei propositum disputasti. Dicebant enim Massilienses, Deum ante mundi constitutionem eos prædestinasse in regnum suum, quos gratis vocatos, dignos futuros electione, & de hac vita bono sine excessibus esse præviderit. Vides apertissime ab his adstrui prædestinationem ad regnum ex meritorum præscientia. Hoc autem propositum (inquiunt) vocationis Dei, quo vel ante mundi initium, vel in ipsa conditione generis humani, eligendorum & rejiciendorum dicitur facta discretio, ut secundum quod placuerit Creatori, alii vasa honoris, alii vasa contumeliæ sint creanti, & lapsis curam resurgendi adimere, & sanctis occasionem torporis adferre: eoquod utraque parte superfluous labor sit, si neque rejectus ulla industria possit intrare, neque electus ulla negligentia possit excidere. Aiebant quoque removeri omnem industriam, tollique virtutes, si Dei constitutio humanas præveniat voluntates, & sub hoc prædestinationis nomine fatalem quandam induci necessitatem. Itaque Sanctus Augustinus illam tradidit prædestinationem, ex qua Semipelagianii opponebant consequi libertatis exitium, omnemque removeri humanam industriam: Sed opponebant id consequi ex prædestinatione ad regnum secundum propositum, atque antecederet ad præscientiam meritorum: Ergo Sanctus Augustinus hanc secundum propositum prædestinationem aperte tradidit.

Respondent aliqui, Semipelagianos improbasse in Augustino gratuitam prædestinationem ad gratiam, & ad fidei initium, & non prædestinationem ad gloriam.

Verum hi sola lectione Prosperi refutantur. Etenim Massilienses dicebant: eos Deum prædestinasse in regnum suum, quos bene operaturos præviderit; dicebant: quantum ad Deum pertinet, omnibus paratam vitam æternam; quantum autem ad arbitrii libertatem, ab his eam apprehendi, qui sponte crediderint: dicebant occasionem negligentiae exhiberi per hanc prædicationem propositi Dei, quo fideles fiunt, qui præordinati sunt ad vitam æternam. Atqui prædestinare in regnum, & præordinare in vitam æternam, est prædestinare ad gloriam, non ad gratiam, vel ad initium Fidei: Reprehendebant ergo Semipelagianii in

Oppositio.

Solutio.

N n

Augu-

Augustino prædestinationem ad gloriam. Ad hæc reprobabant Massilienses illam prædestinationem, qua ante prævisionem meritorum, est eligendorum atque rejiciendorum facta discretio, & qua alii vasa honoris, alii vasa contumeliæ creati sunt, prout placuerit Creatori: Atqui, ut mox ostendam, non sunt per Augustinum vasa honoris, neque à massa perditionis discreti, nisi qui prædestinantur ad gloriam: Igitur prædestinationem ad gloriam reprobabant in Augustino Massilienses. Demum contendebant Semipelagiani illos prædestinari ad regnum, quos Deus credituros esse præscivit; Augustinus contra assererat credituros esse, ac perseveraturos usque in finem, quos Deus secundum propositum prædestinaverat. Igitur Semipelagiani negabant in electis fidem ac perseverantiam esse effectum prædestinationis ad gloriam.

6.
Obiectio
alia.

Alii reponunt improbari à Semipelagianis in Augustino prædestinationem ad gloriam, quæ fit ex prævisione meritorum; nolebant enim acquiescere, inquit S. Prosper, *Prædestinatum Electorum numerum nec augeri posse, nec minui.*

Solvitur.

Sed perperam id reponitur: nam Semipelagiani eam prædestinationem improbabant, ex qua eis videbatur auferri liberum arbitrium, & fatalem necessitatem induci: Atqui hæc absurda Semipelagiani consequi putabant ex gratuita prædestinatione ad gloriam, quæ exercitium antecederet libertatis: Igitur Semipelagiani hanc prædestinationem ad gloriam in Augustino improbabant. Rursus constat ex eodem Prospero, Semipelagianos admisisse prædestinationem ex meritis: non ergo reprehendebant in Augustino quod & ipsi probabant. Ulterius dum asserbant numerum electorum posse augeri, & minui, loquebantur de numero electorum ante præscientiam bonorum operum, quæ erant facturi; nam post hanc præscientiam quemadmodum determinata sunt merita, ita determinatus est numerus electorum: Ergo dum negabant prædestinatum electorum numerum nec augeri posse nec minui, loquebantur de sola prædestinatione ante meritum præscientiam.

ARGUMENTUM III.

7.
Probatur 3.

Illam prædestinationem tradidit Augustinus, qua unus à massa perditionis discernitur, alter in eadem massa relinquitur: At docuit unum discerni à

massa perditionis, alterum in eadem massa relinqui per gratuitam prædestinationem ad gloriam: Igitur istam gratuitam prædestinationem tradidit Augustinus. Prob. minor. ex lib. de Corrept. & gratia cap. VII. ubi hæc habentur: *Ab illa perditionis massa quæ facta est per primum Adam, debemus intelligere neminem posse discerni, nisi quod hoc donum habet quisque habet, quod gratia Salvatoris accepit.*

Et ne Adversarii respondeant S. Patrem loqui de prædestinatione ad gratiam, qua ex Divina liberalitate accepta ex meritorum præscientia fit Electorum discretio, operæ pretium est demonstrare, nullo pacto in Augustiniana sententia dici discretos ac prædestinatos, nisi qui æternam salutem infallibiliter consequuntur. Quod probatur 1. ex eodem capite, ubi S. Pater docet illos, qui non acceperunt perseverantiam finalem, etiam si gratiæ participes facti fuerint, ab illa tamen massa perditionis non esse discretos: *Qui Evangelium, inquit, non audierunt, & qui eo audito in melius commutati perseverantiam non acceperunt . . . non sunt ab illa conspersione discreti, quam constat esse damnatam, euntibus omnibus ex uno in condemnationem.* Hæc Augustinus. Sane qui in melius commutantur, prædestinati sunt ad gratiam, & tamen de his affirmat S. Pater, non esse prædestinatos, nisi illis donetur perseverantia. Perspicuum est igitur, loqui Augustinum de sola prædestinatione gratuita ad gloriam, quæ sola dicitur in ejus libris *discretio*; Le hoc Augustiniano testimonio scribit Petavius lib. IX. cap. VI. n. 10. *Dirimende controversiæ sufficere potest, si quis minime studio partium obcæcatus, sed æquus veritatis arbiter esse velit.*

Sed etiam clariora sunt verba S. Patris in fine ejusdem Capituli, ubi ait: *Qui vero perseveraturi non sunt, ac sic à fide Christiana & conversatione lapsuri sunt, ut tales eos vitæ hujus finis inveniat; præcudubio nec illo tempore, quo bene pieque vivunt, in isto numero computandi sunt.* Non enim sunt à massa illa perditionis præscientia Dei & prædestinatione discreti, & ideo nec secundum propositum vocati, ac per hoc nec electi; sed in eis vocati, de quibus dictum est, multi vocati: & non in eis, de quibus dictum est, Pauci vero electi. Eadem repetit capite IX. & cap. XII. ubi disertissime docet, non pertinere ad numerum prædestinatorum, qui aut jacent sub peccato, quod originaliter contraxerunt, autvolvuntur per diversas noxias cupi-

8.
Confirmatur.

9.
Roboratur.

cupiditates, aut gratiam Dei suscipiunt, sed non perseverant, & deserunt ac deseruntur. Demum in hanc gravissimam sententiam prorumpit: *Numerus ergo Sanctorum per Dei gratiam Dei regno prædestinatus, donata sibi etiam usque in finem perseverantia, illuc integer perducitur, & illic integerrimus jam sine fine beatissimus servabitur, adhærente sibi misericordia Salvatoris, sive cum convertuntur, sive cum præliantur, sive cum coronantur.* Omnia verbo dicam. Non sunt per Augustinum prædestinati & electi secundum propositum, nisi prædestinati & electi ad perseverantiam & ad gloriam; ita, ut qui credunt, baptizantur, & Deo vivunt, sed non habent donum perseverantiæ, Electi non dicantur nisi a nesciis futurorum. Si ergo Sanctus Pater tradidit prædestinationem, & electionem gratuitam; de prædestinatione & electione ad regnum est certissime accipiendus.

ARGUMENTUM IV.

10. Prædestinatio parvulorum, qui sacro
Probat 4. tincti lavacro assumuntur in gloriam,
ex S. Augu- gratuita est, & ex nullo meritorum in-
stino. titutu: sed Augustinus ejusdem generis
esse contendit prædestinationem parvulorum & adultorum: Igitur gratuitam utrorumque electionem S. Pater asseruit. *Ex duobus itaque parvulis (inquit de dono Persev. cap. ix.) originali peccato pariter obstrictis, cur iste assumatur, ille relinquitur, & ex duobus ætate jam grandibus impiis cur iste ita vocetur ut vocantem sequatur, ille autem aut non vocetur, aut non ita vocetur ut vocantem sequatur, inscrutabilia sunt judicia Dei.* *Ex duobus autem piis, cur hic donetur perseverantia usque in finem, illi autem non donetur, inscrutabilia sunt judicia Dei.* Illud autem fidelibus debet esse certissimum, hunc esse ex prædestinatis, illum non esse. Hoc loco manifestissimum est S. P. Augustinum loqui de prædestinatione parvulorum, qui assumuntur in gloriam, & de prædestinatione adultorum quibus donatur finalis perseverantia; & consequenter non de quacunque electione ad gratiam, sed de electione ad vitam æternam instituere sermonem. Sed & illud manifestissimum est, excludi ab Augustino præscientiam meritorum, etiam comparatorum per gratiam, tum quod merita ac perseverantiam repetat ex Divina prædestinatione, tum quod recurrat cum Apostolo ad inscrutabilia judicia Dei, nunquam vero ad futurorum operum præscientiam.

R. P. Berti Theol. Tom. I.

Pelagiani, qui hoc argumento Augustini magnopere premebantur, ne in parvulis assumptis veritatem faterentur prædestinationis, in reprobatis vero maculam originalis peccati, dicebant illos eligi, istos rejici præscientia operum, quæ facturi erant, si pervenissent ad usum rationis. At S. Pater hanc eorum responsionem pluribus rejicit. I. Quoniam tribuitur Sap. 4. Divinæ misericordiæ, si rapiat pueros antequam malitia pervertat intellectum eorum; ideoque peccata quæ prævidentur futura, si diutius viverent, Divino non puniuntur judicio. II. Quia unusquisque, ut scribit Apostolus in 2. ad Corinth. ante tribunal Christi stabit, ut referat secundum ea quæ gessit in corpore, non secundum ea quæ fuerat paraturus, si ultra vixisset. III. Quod non remittantur per baptismum peccata quæ prævidentur futura: non ergo istiusmodi peccata judicio Dei puniuntur. Abhorret ergo, (ut Augustini utar verbis lib. de dono Persev. cap. ix.) *ea Pelagianorum responsio ita a sensibus Christianis, aut prorsus humanis, ut id etiam refellere pudeat.* Legite S. P. & de Prædest. SS. cap. xii. & Serm. 26. de Verbis Apost. cap. 12.

Ulterius Pelagiani asseriebant parvulos prædestinari ac reprobari propter parentum suorum merita: quod falsum esse pluribus deprehenditur. I. Quia plerumque festinantibus ac paratis ministris, ut baptismus parvulo detur, Deo sic disponente non baptizatus decedit. II. Quia experientia compertum est, ex bonis parentibus improbos gigni filios, ut Absalon ex David; ex malis procreari bonos, ut Enoch ex Cain, atque ex eodem femore bonos ac malos, ut ex Araham Ismael, & Isaac. III. Quoniam contingit aliquando, ut eadem mater alium natum portet ad gratiam, alium invita suffocet: quod merito S. Pater in Dei refert potestatem, & in altitudinem divinorum judiciorum.

Reponēbant rursus hæretici, Deum velle quidem omnium parvulorum salutem, sed secundas causas impedire, ne ad gratiam perveniant baptismatis. At S. P. Augustinus hæc subterfugia sequentibus verbis retundit: *Neque enim jato cogitur Deus illis infantibus subvenire, illis autem non subvenire, cum sit utriusque causa communis: aut res humanas in parvulis non Divina providentia, sed fortuitis agi casibus opinabimur, cum rationales vel dammandæ, vel liberandæ sint animæ, quandoquidem nec passer cadit in terra sine voluntate patris nostri,*

11. Pelagiani respondentur.

12. Ulterius asseruntur.

13. Convincuntur Hæretici.

nostri, qui in caelis est. Cap. xii. de Dono Persev. Ita parvulorum exemplo non solum refutatur hæresis Pelagiana, sed roboratur etiam sententia gratiæ ad gloriam præordinationis.

14. *Instantia.* Si dixeris prædestinationem parvulorum gratuitam esse etiam in ordine executionis, ideoque non esse normam electionis quæ prædestinantur adulti; Resp. *Solutio.* in intentione & parvulos & adultos prædestinari secundum propositum Divinæ voluntatis, & utrisque præparari beneficia certissimæ liberationis, quæ iudicio Dei inscrutabili reprobis denegantur: & in hoc eadem est causa parvulorum & adultorum. At media, quæ electos ad beatam vitam perducunt, non sunt prorsus eadem. Parvulis præparatus est baptisus & raptus ante usum rationis: adultis vero baptisus & finalis perseverantia. Ergo illi capiuntur nondum capaces merendi: isti assumuntur post meritum. Hæc est ratio cur regnum cælorum est corona iustitiæ adultis, non parvulis; licet prædestinatio ad regnum sit gratia tam parvulis, quam adultis.

ARGUMENTUM V.

15. *Probatur 5.* Hoc est discrimen, ut diximus lib. iv. cap. 8. inter prædestinationem Angelorum, & filiorum Adæ, quod illis beatitudinis plenitudo fuit *merces meriti*; illis vero est *gratiæ beneficium*. Id ex eo probatur, quoniam contulit Deus creaturæ innocenti adiutorium, quo *permaneret si vellet*; sed ipsam perseverantiam in ejus reliquit arbitrio. Infirmi autem voluntatis humanæ taliter subventum est, ut per gratiam Salvatoris non solum detur illi *posse perseverare*, sed etiam *perseverantia ipsa donetur*. Hæc capite laudato satis videor mihi demonstravisse. Percipiuntur vero, ut docent Theologi, Divina decreta ex qualitate mediorum; & erga eos, quibus conferuntur media indifferentia, datur Divina antecedens electio conditionata tantummodo: sed erga illos, quibus donantur auxilia ab intrinseco efficacia & infallibilia, datur prædestinatio absoluta, & à nulla conditione dependens. Igitur quemadmodum prædestinatio Angelorum fuit conditionata & ex præscientia meritorum, quia illis datum est solum *posse perseverare*: ita hominum lapsorum prædestinatio est absoluta antecedens quæcunque merita, quia illis donatur etiam actualis *perseverantia*. Atque hæc sententia, inquit Ludovicus Habert cap.

xix. Paragr. iii. Qu. 2. est communis inter Theologos post S. Augustinum lib. de Corrupt. & Grat. cap. x. Quare non videntur coharere principiis, qui negant in Angelis necessitatem gratiæ efficacis, & adstruunt gratuitam eorundem prædestinationem, ut fecit noster Lafosse: sed aut Thomistis, aut Medistis, aut nobis assentiendum est; & in utroque statu debet admitti prædestinatio gratuita cum gratia efficaci, aut conditionata cum gratia versatili; sive in statu innocentie prædestinatio ex præscientia meritorum cum adiutorio *sine quo*, & in statu infirmitatis cum adiutorio *quo* prædestinatio gratuita. Itaque Augustinus, qui in hoc statu efficacem gratiam propugnat, etiam absolutam electionem asserere tenebatur. Sed lege capita 8. & 11. libri iv.

ARGUMENTUM VI.

Postremo Magnus Augustinus, ut cætera prætermittam, lib. de Prædest. SS. cap. xv. affirmat prædestinationem Christi esse nostræ prædestinationis exemplar: Sed prædestinatio Christi ad unionem hypostaticam, ad sanctitatem, & ad gloriam fuit omnino gratuita: Ergo & talis est Sanctorum hominum prædestinatio: *Est etiam* (inquit S. Pater) *præclarissimum lumen prædestinationis & gratiæ; ipse Salvator, ipse mediator Dei & hominum, homo Christus Jesus, qui ut hoc esset, quibus tandem suis vel operum, vel fidei præcedentibus meritis natura humana, quæ in illo est, comparavit? Respondeatur, quæso, ille homo ut à Verbo Patri coæterno in unitatem Personæ assumptus filius Dei unigenitus esset, unde hoc meruit? quod ejus bonum quæcumque præcessit? Quid egit ante, quid credidit, quid petivit, ut ad hanc ineffabilem excellentiam perveniret?*

Adversarii respondent etiam hoc loco Augustinum loqui de prædestinatione ad fidem & ad gratiam: quod probant hoc argumento: Augustinus appellat Christum præclarissimum lumen nostræ prædestinationis & gratiæ: *gratiæ*, inquit, non *gloriæ*. De prædestinatione ergo ad gratiam sermonem habet.

Verum haud operosum erit responsum illam refutare; cum Augustinus ex prædestinatione Christi inferat eos, qui prædestinati sunt, gratis eligi ad fidem, gratis ad regenerationem, gratis ad finalem perseverantiam; ita, ut ideo credant, ideo speciali vocatione trahantur, ideo in fide ac sanctitate permaneant, quia fuerunt electi secundum pro-

17.
Responsio.
adversa.

Solutio.

propositum, conformes fieri imaginis Christi, ideoque in electis, & fides, & regeneratio, & perseverantia sint effecta praedestinationis ad Gloriam, non causa. Posteaquam enim S. Pater Exemplum Christi proposuit, enucleate recenset, quid Deus Electis suis impertiat, atque primum de Fide inquit: *Sicut ergo praeordinatus est ille unus, ut caput nostrum esset; ita multi praeordinati sumus, ut membra ejus essemus. Humana hic merita conticescant, quae perierunt per Adam, & regnet, quae regnat Dei gratia per Jesum Christum Dominum nostrum.* Posthac de speciali vocatione, qua trahuntur Electi, S. Doctor haec profert: *Vocat enim Deus praeordinatos multos filios suos, ut eos faciat membra praeordinati unici Filii sui, non ea vocatione, qua vocati sunt, qui noluerunt venire ad nuptias: illa quippe vocatione & Judaei vocati sunt, quibus Christus crucifixus scandalum est, & Gentes, quibus Christus crucifixus stultitia est: sed ea vocatione praeordinatos vocat, quam distinxit Apostolus dicens ipsis vocatis Judaeis, & Graecis praedicare se Christum Dei virtutem, & Dei sapientiam, sciens esse quamdam vocationem eorum, qui secundum propositum vocati sunt, quos praeservit, & praeordinavit conformes imaginis Filii sui.* Insuper de iis, qui hac peculiari vocatione trahuntur, ait Augustinus: *Ad hanc vocationem qui pertinent, omnes sunt docibiles Dei, nec potest eorum quisquam dicere, credidi ut sic vocarer: praevenit eum quippe misericordia Dei, quia sic vocatus est ut crederet. Omnes enim docibiles Dei veniunt ad filium, quoniam audierunt, & didicerunt à Patre per Filium, qui evidentissime dicit, Omnis, Qui audit à Patre, & didicit, venit ad me. Istorum autem nemo perit, quia omne, quod dedit ei Pater, non perdet ex eo quidquam. Quisquis ergo inde est omnino non perit, nec erit inde qui pereat.*

18.
Quale Augustini argumentum.

Itaque Augustini argumentum erat, Christum Dominum esse praedestinationis & gratiae exemplum praeclarissimum, quoniam sicut ille nullis praecedentibus meritis praeordinatus fuit, ut esset caput nostrum, atque ex hac praedestinatione natus est de spiritu & virgine absque ullo peccato; ita qui praeordinati sunt à Deo, ut sint membra Christi, non quidem uti sunt fideles reprobi, sed membra, quae non pereant, nec dividantur à corpore, certa vocatione trahuntur, credunt, regenerantur, ac perseverant, eisque quodlibet peccatum dimittitur.

Hunc Augustini sensum aperte exhibent vetustae sententiae ante annos 800. ex ejus libris collectae, & editae à Sirmondo Tom. 2. pag. 944. Quamobrem S. Pater propugnat, traditque gratuitam praedestinationem ad fidem & ad Gratiam, neque id quispiam denegat: sed commonstrat simul & fidem & gratiam & vocationem Electorum esse effecta gratuita praedestinationis ad gloriam; quomodo nativitas & gratia Christi effectus fuit illius praedestinationis, qua praeordinatus est ut fieret Caput nostrum: atque ex ipsa gratuita praedestinatione ad gloriam probat Augustinus fidem non esse ex nobis, quoniam si ex nobis, nemo praeordinatus esset ad gloriam secundum propositum..

Becanus argumento respondet nihil eo concludi, quoniam Christus consecutus est gloriam sine meritis, & nos illam per merita comparare debemus; ideoque de Christo ad homines non valet illatio. Sed Becanus suamet doctrina revincitur. Si enim exemplum Christi allatum ab Augustino non tenet de consecutione gloriae, quae nobis rependitur propter merita; accipiendum ergo est de ordine intentionis, in quo ad gloriam praedestinentur electi absque meritorum praescientia. Deinde neque Christus absque meritis omnem gloriam consecutus est, illam praesertim, qua constitutus est Caput praeordinatorum, & Sponsus Ecclesiae. Etenim legimus in Evangelio: *Nonne oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam?* Et de Ecclesia scribit Apostolus, *Quam acquisivit sanguine suo.* Habuit itaque Christus à primo instanti beatitudinem, eamque, praecedentem quaecunque merita: sed non habuit omnem gloriae extensionem, quam sibi promeruit morte, teterrimoque Crucis supplicio.

19.
Becani argumentum convincitur.

Quod si dicas nonne debet esse discrimen inter praedestinationem Capitis ac membrorum? Imo & maximum: at non situm est in eo, quod Christus praeordinatus sit gratis ad gloriam, & nos ad gratiam. Non, inquam, illud intercedit inter nos & Christum discrimen: sed ille ex nullius meritis, nos ex meritis ejus sumus praeordinati; idque pertinet ad gloriam Capitis, atque ad conditionem membrorum.

20.
Instantia cum solutione.

SOLUTIO EORUM, QUAE OBJICIUNTUR.

Opp. 1. S. P. Augustinus lib. 1. ad Simpl. Q. 2. explicans verba Apost. ad Rom. ix. *Ut secundum electionem propositum*

21.
Obiectio 1.

positum Dei maneret, ait: *Non secundum electionem propositum Dei manet, sed ex proposito electio, id est, non quia invenit Deus opera bona in hominibus quæ eligat, ideo manet propositum justificationis ipsius: sed quia illud manet, ideo invenit opera, quæ jam eligat ad regnum celorum: nam nisi esset electio, non essent electi; nec recte diceretur: Quis accusabit adversus Electos Dei? Non tamen electio præcedit justificationem, sed electionem justificatio: nemo enim eligitur, nisi jam distans ab illo qui rejicitur. Unde quod dictum est, Quia elegit nos Deus ante mundi constitutionem, non video quomodo sit dictum nisi præscientia.* Atqui ex his verbis constat electionem à bonis operibus, non à Dei beneplacito petendam esse: Ergo, &c.

Solutio.

Huic argumento non una responsione Theologi occurrunt. Quidam cum Bellarmino respondent Augustinum, dum hæc scripsit, *Nondum diligentius quæsiisse, quenam sit electio gratiæ, de qua dicit Apostolus: Reliquiæ per electionem gratiæ salvæ factæ sunt:* ut ipse proficetur lib. 1. Retract. cap. 23. Neque officit quod opponunt Lessius & Vasquez, S. Patrem, in 2. Retract. lib. cap. 2. & de Prædest. SS. cap. 4. affirmare se in libris ad Simplicianum tradidisse veram de gratia sententiam: hoc namque perleve est; approbat enim dumtaxat quæ scribens ad Simplicianum specialiter pertractaverat, scilicet gratiæ necessitatem, non vero vocabulum electionis, quod à se minus recte acceptum testatur. Alii respondent verba Augustini hunc sensum reddere: *Non quia Deus invenit opera bona in hominibus ideo manet propositum, quia hæc bona opera disponuntur ex vi ejusdem propositi, unde non sunt causa ipsius, sed effectus: ideoque ex hoc loco Augustiniana sententia potius corroboratur: & hac responsione utuntur communiter nostrates.* Henricus Florez plurimum rationum complexu nititur ostendere præfata verba non ex mente Augustini proferri, sed ex sententia adversariorum, quam in sequentibus rejicit, dicens: *Non igitur ex præscientia voluit intelligi factam electionem minoris, ut major ei serviret.* Sunt qui reponant omnem quidem electionem importare distantiam inter eum, qui eligitur, & eum qui rejicitur, ut advertit Sanctus Pater; sed necesse non est talem distantiam præsupponi, cum sæpe numero ab ipsa electione causetur. Nam electio ad gratiam, ut fateri debent adversarii, non supponit in electis

distantiam, sed facit; & amor, quo Deus prosequitur creaturam, non præsupponit in ea bonitatem antecedenter ad Dei amorem, sed ipse amor bonitatem creaturæ impertitur. Hæc omnia probabilia sunt, & sufficiunt ad argumenti propositi solutionem.

22.

Solutio alia.

Sed ego aliter respondendum esse arbitror. Docuit Sanctus Pater duplicem esse electionem, ut demonstrat adversus Vasquesium P. Petavius. Alia est electio antecedens & gratiæ: alia est electio consequens & justitiæ. De priori electione loquitur Augustinus lib. v. adversus Jul. cap. 3. dicens: *Nullum eligit dignum, sed eligendo effecit dignum:* de secunda lib. de Prædest. Sanctorum cap. 17. *Intelligamus ergo vocationem, qua fiunt Electi.* Electio illa præcedit vocationem ac meritum: electio ista meritum & vocationem consequitur: una est causa cur præparentur electis gratiæ beneficia; altera est hujusmodi beneficiorum effectus: per illam electi discernuntur in mente Dei ab æterno; per istam separantur in tempore.

23.

**Responsio
ultima.**

Resp. itaque nullum esse adversus nos propositum argumentum; nam in 1. ad Simplicianum. Q. 2. loquitur Augustinus, de electione consequenti, non antecedenti. Et constat, quandoquidem S. Pater ait: *Electio non præcedit justificationem, sed electionem justificationis.* Igitur electio, de qua loquitur Augustinus, est temporalis assumptio ad gloriam, quæ subsequitur justificationem. Deinde ait: *Nemo enim eligitur, nisi distans ab illo qui rejicitur:* in electione autem æterna nullus distabat ab alio, sed omnes in eadem eramus perditionis massa. Tertio dixerat paulo ante non esse electionem ex præscientia: *Non igitur ex præscientia voluit intelligi Apostolus factam electionem;* igitur dum ait electionem esse ex præscientia, de diverso electionis genere est exponendus. Si autem quæras, cur Augustinus Electionis nomen, quo proprie significatur æterna prædestinatio, usurpet ad demonstrandum prædestinationis effectum; tunc respondeo, adhuc fuisse ambiguum, num daretur varia Electio inter pares, & nondum diligentius distinxisse inter Electionem gratiæ, & Electionem justitiæ, ut animadvertit citato lib. Retract. 1. cap. XXI. qua distinctione posita araneorum telæ suffamine dissipantur.

24.

**Notandum
de Vasque-
sio.**

Nota obiter Vasquesium, qui hoc argumento potissimum utitur, exponere Augustinum in aliis omnibus testimoniis de Electione ad gratiam, non ad gloriam

gloriam. Quare ergo hoc loco de prædestinatione ad gloriam Augustinum interpretatur? Ait Augustinus eadem Quæstione ad Simplicianum, paucis intersectis, prædestinatum fuisse Jacobum liberalitate donorum Dei, non electione meritorum. De qua Disputat prædestinatione? Si de Prædestinatione ad gratiam, quare Vasquesius detorquet verba Augustini ad solam gloriæ electionem? Si de Prædestinatione ad gloriam, cur non fatetur, hanc fieri citra omnem præscientiam meritorum? Sed lege Dionysium Petavium adversus Vasquez differentem lib. ix. cap. xiv.

25. **Objectio 2.** Opp. 2. Augustinus lib. de Prædest. SS. cap. xix. asserit prædestinationem, de qua tractat, ad fidem pertinere: *Hoc scio, inquit, neminem contra istam prædestinationem, quam secundum Scripturas Sacras defendimus, nisi errando disputare potuisse.* Gratuita prædestinatio ad gloriam non spectat ad fidem: Igitur Augustinus non disputat de gratuita ad gloriam prædestinatione.

Solutio. Resp. non deesse qui censent Augustinianam de Prædestinatione ad Gloriam sententiam pertinere ad fidem. Nam Patres Synodi Sardinensis in fine libri de Incarnat. & Grat. id aperte testantur. Claudius Aquaviva in delectu quæstionum, de quibus scripsi pag. 264. affirmat hanc doctrinam communiter recipi in Scholis, tradi ab Ecclesiæ Patribus, & semper hujus prædestinatio-

nis oppugnatores male audivisse. Ab hac de Prædestinatione sententia Recentiores non sine periculo recedere, scribit ad annum 490. Baronius. De Bellarmino & Simoneto dictum supra. Posset ergo negari minor propositio. Responderi etiam posset spectare ad fidem, in quantum ex veritate irrefragabili, quod finalis perseverantia sit speciale donum gratiæ, ipsa prædestinatio gratuita ad regnum necessaria illatione consequitur. Sed ut nullum de alienis placitis proferamus iudicium, dicimus spectare utique ad fidem gratuitam prædestinationem ad gratiam, & de hac etiam pertractare Augustinum; sed illam invictissime comprobare ex Divino proposito dandi gloriam, ex quo series omnis gratiarum preparatur Electis; ut argumentis præcedentibus demonstravi. Addunt quidam, Augustinum scripsisse traditam à se doctrinam pertinere ad fidem, quoniam eo tempore illam oppugnabant soli Semipelagiani.

Prætermitto quæ opponi solent ex libro vi. Hypognosticon, ex quæstione 68. inter LXXXIII. atque ex Propositione LV. in Exposit. Epist. ad Rom. Liber enim Hypognosticon falso tribuitur Augustino. Quæstiones LXXXIII. scriptæ sunt ante Episcopatum, cum adhuc Semipelagianorum detineretur errore. Quæ vero traduntur laudata Prop. LV. retractantur lib. 1. Retract. cap. XXIII.

CAPUT VII.

Utrum alii ab Augustino Patres hanc sententiam secuti fuerint?

SUMMARIUM.

1. De Patribus ante Pelagianorum hæresin scribentibus minus debemus esse solliciti.
2. Si de græcis loquamur Patribus, non debemus excipere auctoritatem origenis.

3. Veteres Patres ambiguis verbis scribentes commode possunt exponi.
4. Patres post Augustinum gratuitam prædestinationem aperitissime docuerunt.
5. Et seqq. solvantur objectiones.

UT de aliorum Patrum sententia certum proferatur iudicium, necnon ad ipsorum intelligentiam latissima sternatur via; non abs re factum puto, si pluribus, brevissimis tamen theorematibus quæstionem istam resolvero.

I. PROPOSITIO I. De Patribus, qui scripserunt ante exortam Pelagianorum hæresim, minus debemus esse solliciti. Prob. verbis S. Patris lib. de Prædest. SS. cap. xiv. *Quid opus est, ut eorum scrutemur opuscula, qui priusquam ista*

hæresis oriretur, non habuerunt necessitatem in hoc difficili ad solvendum quæstione versari, quod proculdubio facerent, si respondere talibus cogerentur? Confirmatur hæc ratio exemplo ipsiusmet Augustini, qui antequam cum Pelagianis gloriosum iniret certamen, de prædestinatione non tam exquisitè scripserat, ut vidimus capite superiori. Comprobatur etiam, nam Patres præcedentium sæculorum aut de gratia Dei quid sentirent breviter ac transeunter attigerunt, aut immorabantur disputando

do adversus alios inimicos Ecclesiæ, aut populum sacris concionibus ad virtutes & orationis frequentiam simpliciter hortabatur; ut scribit citato loco Augustinus.

2. PROPOSITIO II. Si de Gracis loquamur Patribus, non debemus excipere auctoritatem Origenis

Probatio. Probatur: nam Origenes Pelagianam doctrinam in libris Periarcho aperte prædocuit: unde Hieronymus in Epist. ad Ctesiphontem: *Doctrina tua*, inquit, *Origenis ramusculus est*. Deinde Origenis opera, dato gratis, quod olim exiterint pura, ut aliqui autumant, interpolata tamen fuerunt à Rufino Presbytero Pelagianorum, ut appellant, Choriphæo. De S. autem Joanne Chrysostomo putat Vasquez Semipelagianis adhæsisse: sed tanti Patris doctrinam alibi ab erroris suspitione vindicabimus.

3. PROPOSITIO III. Veteres Patres, qui verbis ambiguus de SS. prædestinatione tractarunt, possumus commode exponere, quamquam videantur alicubi à meritum præscientia illam repetere.

Probatio. Et quidem primo accipere possumus præscientiam operum pro ipsa prædestinatione, ac præparatione Divina, sine qua nequeunt merita cogitari. Hinc S. P. lib. 2. de Prædest. SS. cap. xix. ait: *Quid ergo nos prohibet, quando apud aliquos verbi Dei tractatores legimus Dei præscientiam, & agitur de vocatione electorum, eandem prædestinationem intelligere?* Maluerunt autem usurpare nomen præscientiæ, quod & facilius intelligatur, & non repugnet veritati; & ne viderentur evertere libertatem, & sentire cum Manichæis, quorum tunc temporis nefaria hæresis grassabatur. Secundo modo possumus PP. exponere de prædestinatione considerata secundum ultimum ac principalem effectum, id est quantum ad executionem: uti explicavimus verba Evangelica: *Percipite regnum, quod vobis paratum est ab origine mundi: esurivi enim, &c.* Rursus possumus illos Patres accipere de Electione ac prædestinatione, quæ Deus intendit conferre gloriam tanquam mercedem ac præmium meritis comparandis per gratiam præparatam electis ex vi antecedentis propositi, ut diximus in solutione argumentorum, quæ adversus nos obijciuntur ex sacris literis. Denique exponere eos possumus dicendo, merita & gratiæ usum habere rationem causæ comparate ad nostram prædestinationem, sed causæ finalis, non efficientis ac meritoria, prout docet S. Tho-

mas Quæst. xxiii. art. v. dicens: *Ufus gratiæ prævisus non est ratio collationis gratiæ, nisi secundum rationem causæ finalis*; quia nimirum ad hoc gratia confertur, ut ea bene utamur, quemadmodum scribit Apostolus, Deum nos elegerisse ante mundi constitutionem, *ut essemus Sancti & immaculati*. Ad Ephes. cap. 1. 4.

PROPOSITIO IV. Patres, qui floruerunt post Augustinum, gratuitam Prædestinationem apertissime tradiderunt.

Recensebo nonnullos. S. Prosper ad object. Vinc. cap. 2. *Illi*, inquit, *cum Christo regnabunt, quos Deus gratuita bonitate sua prædestinavit ad gloriam*. Fulgentius ad Monimum lib. 1. cap. 13. *Potuit sicut voluit prædestinare quosdam ad gloriam, quosdam ad penam. Sed quos prædestinavit ad gloriam, prædestinavit ad iustitiam; quos autem prædestinavit ad penam, non prædestinavit ad culpam*. Gregorius Magnus lib. 1. Dialogor. cap. 8. *Ipsa quoque perennis regni prædestinatio ita est ab omnipotente Deo disposita, ut ad hoc electi pro labore perveniant, quatenus postulando merentur accipere, quod eis omnipotens Deus ante sæcula disposuit dare*. Bernardus Serm. 78. n. 3. *Intuere nunc mecum in hoc tam magnifico opere nostræ salutis tria esse quædam, quæ sibi vindicat auctor Deus, prævenitque in illis auxiliatores & cooperatores suos, prædestinationem, creationem, inspirationem*. S. Thomas Q. citat. ad 3. *Quare bos elegit in gloriam, & illos reproboavit non habet rationem, nisi Divinam voluntatem*. Idem docet Petrus Diaconus in l. b. de Incarnat. & Grat. cap. 1. Primasius Episcop. Africanus in Epistolam ad Romanos cap. 5. Gregorius VII. in Psalmos Pœnit. S. Thom. de Villanov. Conc. 111. de S. Joanne Baptista. Et alii apud Bellarminum lib. 2. de Grat. & lib. arb. cap. xi. Petavium lib. ix. cap. xvi. & Thomassinum lib. viii. cap. 8. Idem tenent Gallicani Antistites in Concilio Valentino 111. & præsertim Ecclesia Lugdunensis in libro de tribus Epist. & quotquot Augustinianam probare Sententiam, de quibus dixi in Præf.

Resolvitur ex dictis quæstio proposita. Etenim Patres qui floruerunt post hæresim Pelagianam, gratuitam prædestinationem eliquatissime tradunt: Alii autem vetustiores vel parem non habent in hac materia auctoritatem, vel possunt commode exponi. Communi ergo traditione veritas hujus asserti firmatur.

Re-

RESPONSIO AD OBJECTA.

5. **Objectio 1.** Opp. 1. Veteres PP. exponentes verba Apostoli: *Jacob dilexi, Esau autem odio habui, &c.* asserunt id esse dictum ex futurorum operum præscientia. Subscribunt ergo sententiæ repetenti prædestinationem ex meritis. Prob. ant. 1. ex Irenæo lib. iv. adversus hæres. cap. 38. ubi ait: *Ex futurorum præscientia dictum fuit, Jacob dilexi, &c.* 11. ex Hieronymo in cap. i. Malach. ubi pariter docet dilectionem & odium Dei ex præscientia operum proficisci. 111. Ex Chrysostomo, qui Hom. xv. in Epist. ad Rom. cap. 8. scribit: *Quia igitur de causa hic amoris, ille autem odio habendus erat? Quoniam quidem hic malus, ille autem bonus erat.*

Solutio. Resp. nego ant. si de prædestinatione quantum spectat ad intentionem solummodo proferatur. Et ad primam probat. dico, utique ex præscientia futurorum dictum fuisse, *Jacob dilexi &c.* ut scribit Irenæus, quandoquidem Deus præciebat quid erat ipse facturus in Jacob per auxilium gratiæ suæ. Hieronymi super Malach. scribentis sensus est: *Deum diligere illum qui odit vitia, sed ut vitium odio habeat, efficit Deus ipse potentissimis Auxiliis.* Chrysostomus exponendus est de prædestinatione ad gloriam considerata sub ratione mercedis ac præmii, quo sensu utique meritorum prævisionem importat: sed hæc merita nusquam Chrysostomus negat preparari à Domino; imo id luculenter affirmat lib. i. de Provid. & Hom. xii. super illud ad Corinth. viii. *Quid habes quod non accepisti?* Itaque frequentissimam illam positionem, *Gloria confertur ex præscientia meritorum*, ita distinguimus, ex præscientia meritorum, quæ inducant divinum propositum, nego: quæ ex Divino proposito deducantur concedo. Merita comparantur per gratiam: gratia confertur ex intentione dandi gloriam: gloria preparatur Dei beneplacito, ideoque hinc inferuntur merita, non merita Dei propositum anteverunt. Vide Resp. ad i. cap. iv.

6. **Objectio 2.** Opp. 2. Joannes Damasc. exponens ea verba Apost. ad Roman. ix. *An non habet potestatem figulus, &c.* inquit: *Non ipse Deus bonorabilia, aut ignominiosa struit vasa, sed propria unusquisque electio.* Et lib. 2. de Fide scribit: *Secundum præscientiam suam præjudicavit omnia Deus.*

Solutio. Resp. priori loco Damascenum non agere de æterna prædestinatione, sed de præfenti merito bonorum operum, per *R. P. Berti Theol. Tom. I.*

quæ reddit quisque semetipsum vas honorabile Electione voluntatis suæ: sed hæc voluntas debet à Domino preparari, quod Damascenus minime negat. Alterum testimonium accipiendum est de prædestinatione in ordine executionis; nam paucis interjectis ait: *Deum prædestinare aliis præmium secundum bonitatem suam, aliis supplicium secundum justitiam suam.* Adde Joannem Damascenum eodem lib. 11. cap. 30. docere *πρόγνωσις*, id est *præscientia* esse eorum, quæ libere à nobis fiunt, etiamsi fiant Divina præordinatione: *προορισμός* vero, id est *prædestinatio* non liberam Electionem finis per Damascenum significat, sed *πρό οὐρανῶν προορισμῶν*, Electionem & opus *præscientis*: ac propterea *prædestinationis* nomine Damascenus significat prædestinationem in executione, & nomine *præscientiæ* prædestinationem in intentione.

7. **Objectio 3.** Opp. 3. S. Hilarius in Psalm. 64. hæc scribit: *Non res indiscreti judicii Electio est, sed ex meriti delectu facta discretio est.*

Solutio. Resp. beatum Hilarium Electionis & discretionis vocabulo non intelligere propositum æternum Dei, sed temporalem assumptionem, qua homo ad uberiorem gratiam, vel gloriam eligitur, ut diximus Cap. præced. de Augustino scribente ad Simplicianum. Nam eligere secundum vocis etymon non est præordinare, sed ex pluribus unum legere atque actu carpere. Exponit autem Hilarius versum illum Psalmi: *Beatus, quem elegisti & assumpsisti, inhabitabit in atriis tuis.* Hæc utique assumptio, hæc electio supponit merita; sed hæc merita ab omnium gratiarum largitore pro suo beneplacito preparantur.

8. **Objectio 4.** Opp. 4. S. Prosper ad xii. Object. Vincent. ait: *Quia præsciti sunt casuri, non sunt prædestinati: essent autem prædestinati, si essent reversuri.*

Solutio. Resp. prædestinationem dupliciter accipi. 1. Quantum ad Divinum propositum, ut in illis Apostoli verbis: *Quos præscivit & prædestinavit, &c.* 11. Quantum ad manifestationem & signum; ut de Christo Domino apud eundem Apost. *qui prædestinatus est filius Dei, scilicet manifestatus.* Itaque distinguo & explico verba D. Prosperi: Et Sanctus Doctor accipiendus est de prædest. quatenus est electio, & præordinatio divina, nego: quatenus est signum ac manifestatio divinæ præordinationis, concedo. Eodem modo exponendum est vulgare illud proloquium,

O o

um,

um, quod circumfertur tanquam Augustinianum: *Si non es prædestinatus, fac ut prædestineris*; nempe, si malis operibus ostendis impium ac reprobum temetipsum, satage ut te manifestes conversione & exemplo electum ac sanctum. Cæterum Prosperum gratuitam prædestinationem fateri constat ex 1. Resp. ad Ob. Gallorum, & ex universis ejus operibus, ubi Augustini insistentis vestigiis, docet quomodo spectet ad inscrutabile Dei judicium quod unus, non alter eligatur,

Nec discernantur merito qui munere distant,

ut inquit in Carmine de ingratis.

2.
Obiectio ul-
tima.

Opp. ultimo: S. Fulgentius lib. 1. ad Maximum cap. 24. sic loquitur: *Prædestinavit ad supplicium quos a se præscivit voluntatis malæ vitio discessuros*:

prædestinavit ad regnum quos ad se præscivit misericordiæ prævenientis auxilio redituros: Ex quibus verbis sic arguitur. Ex Fulgentio prædestinatio ad gloriam se habet quemadmodum prædestinatio ad poenam: Prædestinatio ad poenam supponit prævisionem meritorum: Igitur & prædestinatio ad gloriam.

Resp. dist. ma. Prædestinatio ad gloriam se habet quemadmodum prædestinatio ad poenam, in ordine *executionis*, conc. in ordine *intentionis*, nego. Responsio constat ex dictis. Certe Fulgentius prædestinationem ratione intentionis præcedere docet præscientiam meritorum, cum alibi, tum libro de Fide ad Petrum cap. 3. ubi ait: *Illi cum Christo regnabunt, quos Deus gratuita bonitate sua prædestinavit ad REGNUM.*

Solutio.

C A P U T VIII.

Esse gratuitam prædestinationem rationibus quoque Theologicis consentaneam.

S U M M A R I U M.

1. Gratuita prædestinatio etiam rationibus probatur.

2. Et seqq. ad contraria argumenta respondetur.

NE quis dicat Augustinianam doctrinam solummodo auctoritate niti, accedit sequens.

1.
Propositio.

PROPOSITIO: Gratuita prædestinatio rationibus comprobatur:

Probatur 4.
argumentis.

Ex plurimis, quæ possent produci, quatuor tantum argumenta, eaque ex dictis notissima, nunc proponam. Sit primum: Divina voluntas homines in perditionis massa existentes ad gloriam prædeterminans est voluntas absoluta, efficax, & omne meritum antecedens: Ergo prædestinatio est pro hoc statu gratuita. Probo ant. Voluntas conferendi media quæ efficaciter perducant ad finem, supponit voluntatem efficacem & absolutam ejusdem finis: Media quæ Deus hominibus lapsis largitur, ut consequantur salutem, sunt ab intrinseco efficacia, & infallibiliter ad salutem perducunt: Ergo supponunt absolutam & efficacem voluntatem ejusdem salutis. Minor propositio certa supponitur, & probanda est de Gratia Christi, quam pro hoc statu omnes Augustini discipuli efficacem propugnant, & præsertim ad perseverantiam finalem, quæ non donatur nisi prædestinatis: vide interim Arg. III. Cap. v. II. Merita quibus ad gloriam pervenitur sunt prædestinationis effectus, efficiuntur

namque per gratiam, quæ prædestinatis confertur eo fine ut gloriam adipiscantur; Ergo hæc merita nequeunt habere rationem causæ respectu prædestinationis. III. Prædestinationis mysterium inscrutabile est, & in altitudinem refunditur divinorum judiciorum. Non ergo pendet ex meritorum præscientia, & ex libero humanæ voluntatis arbitrio. IV. Deus prædestinat quamplures, qui, si illorum spectentur merita, criminibus obnoxii sunt atrocissimis, quales fuerunt olim vas Electionis Paulus Apostolus, Maria Magdalena; felix Latro, magnus Augustinus, Joannes Mantuanus, Francus Senensis, Margarita de Cortona, alique permulti. Igitur non attendit Deus, *qui mel producit de petra, oleumque de saxo durissimo*, merita hominum, ut inferat oleastrum in bonam olivam, & fingat ex luto vasa honoris: sed ipse futura bona opera præparat, ut in illis ambulemus; &c.

AD CONTRARIA ARGUMENTA RESPONSIO.

Opp. 1. Potest quis efficaciter velle ^{2.}Opponitur
finem, etiam si ponat talia media, quæ ^{1.}
sufficiant ad finem consequendum, nisi
aliun-

aliunde impediatur; siue postea sequatur effectus, siue non sequatur. Aegrotus enim & medicus volunt efficaciter sanitatem, dum ponunt media, quæ illam præstare valent, tametsi quandoque sanitas non habeatur. Potest ergo etiam Deus velle nobis gloriam per modum finis, licet media conferat non efficacia, sed duntaxat sufficientia, talia nimirum, quibus si bene utamur, gloriam consequi possimus.

Solvitur. Resp. nego ant. Etenim voluntas finis non est efficax, quando media ad consecutionem finis necessaria efficacia non sunt. Atque exemplum medici & agroti in adversarios retorquetur: nam si medicus certo cognosceret medicinam talem esse efficacem, eamque in sua haberet potestate, illam proculdubio exhiberet infirmo, quem efficaciter vellet sanum fieri. Igitur si Deus velit efficaciter gloriam prædestinatis, neque desunt ei certissima remedia liberationis, scilicet gratia victrix, ac perseverantia finalis, media istiusmodi Electis nequaquam denegat.

3. Opponitur. Opp. 2. Merita hominis lapsi, excepta finali perseverantia, non sunt medium efficax ad gloriam; Ergo etsi Deus operetur in nobis merita nostra per auxilium efficacis gratiæ, non sequitur esse eadem merita prædestinationis effectum.

Responde- **tur** Resp. quod eo ipso quod finalis perseverantia effectus est prædestinationis, ipsa prædestinatio non sit ex præscientia meritorum: siquidem prædestinare ex præscientia meritorum, est prædestinare præsertim ex præscientia finalis perseverantiæ. Nam nisi quis prævideatur perseveraturus usque in finem, quomodo meritorum intuitu eligeretur ad gloriam? At perseverantia finalis effectus est prædestinationis ad gloriam; & consequenter prius est ratione nostra hominem esse prædestinatum, quam prævideri perseveraturum usque in finem. Ergo concedo totum argumentum; quum sæpenumero multi sint vocati, & iustificati, in quibus nisi sit præparatum donum perseverantiæ, neque vocatio, neque iustificatio sunt effectus prædestinationis; & illis tantum qui sunt prædestinati, datur donum perseverantiæ: *Hæc utique dona Dei, quæ dantur electis secundum Dei propositum vocatis (in quibus donis est & incipere credere, & in fide usque ad vitæ huius terminum perseverare) hæc inquam Dei dona, si nulla est prædestinatio quam defendimus, non præsciuntur à Deo: præsciuntur autem; hæc est igitur prædestinatio, quam defendit.*

R. P. Berti Theol. Tom. I.

dimus: S. P. de dono Persev. cap. xvii. vide Cap. v. Arg. iii.

4. Opp. 3. Qui prædestinationem gratuitam asserunt, incidunt necessario in illud dilemma, ex quo nunquam sese expedient: Aut prædestinatus sum, aut reprobatus: Si prædestinatus, consequar, quidquid fecero, præparatam beatitudinem: si autem sim reprobatus, damnabor certissime. Quod incommodum in adversariorum sententia vitatur: quapropter verior hæc est, atque rationabilior.

Solvitur. Resp. nego ant. Nam, ut diximus, quamquam Deus homines gratis eligit, non vult tamen dare gloriam adultis nisi ut mercedem & coronam iustitiæ: gratis enim eligit ad gloriam obtinendam per merita; ita ut merita connotent prædestinationis *objectum*, non *motivum*; Quare Prædestinationis actus gratuitus quidem est, sed *objectum*, ut inquit, *onerofum*. Neque dicas fieri non posse, ut actus prædestinationis sit liberalis intentio, complementum vero non exigat meritorum conditionem. Cum enim hæc merita comparentur per gratiam beneplacito Divino collatam, non tollunt liberalitatem prioris intentionis, ut explicatum est Cap. iv. in Resp. ad 1. Huiusmodi argumentum ex Semipelagianorum latebris erupit, ut scribit in Epist. ad Augustinum beatus Prosper. At S. P. lib. de Dono Persev. cap. xv. sic illud in Adversarios contorquet: *Nonne si Deus illos bonos futuros esse præscivit, boni erunt, in quantalibet nunc malignitate versentur: si autem malos, mali erunt in quantalibet nunc bonitate cernantur? Nunquid ergo propter huiusmodi causas ea, quæ de præscientia Dei vera dicuntur, vel neganda sunt, vel tacenda: tunc scilicet, quando si non dicantur, in alios itur errores? Nimirum tenentur adversarii eadem respondere argumento, cum tam sit certa & invariabilis Dei præscientia quam ipsi negare non audent, quam Dei prædestinatio, quam nolunt fateri. Ac multo magis retorquetur argumentum de gratia congrua, quam recentiores excogitarunt.*

5. Appellatur præfatum argumentum Rustici, cui rudibus quoque exemplis est respondendum, E. G. aut hac infirmitate morieris, aut non: cur ergo ad sanitatem uteris medicamentis? Certa est futuri anni segetum copia: quare seris & occas? Vel manus afferent fures, vel parcent tabernæ foribus, & quid invigilas mercimoniis? Tentanti diabolo simplicem quoque Anachoretam

tam ferunt respondisse: sum aut Electus, aut reprobus; frustra ergo me ad peccandum sollicitas, insidiasque moliris. Vide Cæsarium lib. 1. c. 27. Itaque operibus bonis incumbendum est: nam Deus misericors est simul, ac justus; & licet nos præveniat ut misericors Pater, reddet tamen coronam ut justus Iudex.

6.
Opponitur;
4.
Solvitur.

Opp. 4. Non est Dei voluntas irrationalis: debemus ergo aliquam ipsius causam assignare.

Resp. seclusa consideratione meritum dari causam prædestinationis, si consideretur absolute, & hanc esse, ut ostendat divitiis gloriæ suæ in vasa misericordiæ: at si prædestinatio accipiat comparative, id est, si quæras, cur ex eadem massa unum eligat, non alterum, quam causam inquiris præter Divinam voluntatem ac potestatem? Annon habet potestatem figulus lutum ex eadem massa facere aliud quidem vas in bonorem, aliud vero in contumeliam? Ita respondet Apostolus ad Rom. ix. *Contra istam veritatis tam claram tubam quis homo sobria vigilantisque fidei voces ullas admittat humanas?* S. P. Augustinus De Dono Persev. cap. vii.

Addo argumentum, si quid habet roboris, evertere etiam prædestinationem ad gratiam.

7.
Opponitur
5.

Opp. 5. Si Deus unum præ alio eligeret absque meritum intuitu, esset personarum acceptator: Ergo &c. Prob. ant. Acceptator personarum ille dicitur, qui æqualibus inæqualia dispensat: At Deus in sententia hac nostra æqualibus, nempe in eadem massa constitutis, inæqualia præberet ac præpararet, uni scilicet gratiam finalis perseverantiæ, alteri auxilium tantum sufficiens; illi gloriam, huic gehennam. Igitur esset acceptator personarum.

Responde-
tur.

Resp. nego seq. ad prob. dist. ma. Acceptator personarum ille est, qui æqualibus inæqualia largitur, & alicui debitum fraudat, concedo: Si nulli fraudet debitum, sed ex misericordia det uni quod ei non debetur, & ex iustitia reddat alteri quod debetur; nego quod sit personarum acceptator. *Acceptio personarum* (ait S. P. lib. 2. ad Bonif. cap. 7.) *ibi recte dicitur, ubi ille qui iudicat relinquens causam meritorum, de qua iudicat alteri, contra alterum suffragatur: quia invenit aliquid in persona quod honore vel miseratione dignum sit.* Ubi autem est commune delictum & nullum meritum, acceptio personarum nequit esse. Affert ibidem S. Pater exemplum duorum debitorum, quorum uni creditor remittit debitum, ab altero au-

tem exigit: idque absque ulla iniquitate & acceptatione personarum. Videte in lib. de Dono Persev. cap. viii. explicationem parabolæ Matth. xx. ubi paterfamilias querulo cuidam operario dixit: *Nonne ex denario convenisti mecum? Tolle quod tuum est, & vade: volo autem & huic novissimo dare sicut & tibi. Aut non licet mihi quod volo facere? an oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum?* Legite & in Epist. ad Sixtum exemplum parvulorum, in quibus Pelagianæ hujus argumentationis vires perdunt. Sciscitami demum, an sit acceptatio aliqua personarum uni gratiam congruam largiri, & illam alteri denegare?

Opp. 6. Prædestinatio juvatur precibus & orationibus Sanctorum: Aliquam Opponitur
6. ergo habet causam.

Resp. dist. ant. Juvatur Sanctorum Solutio,
precibus quantum ad consecutionem. effectus, conc. quantum ad intentionem. conferendi gloriam, nego.

Opp. ultimo: Gratuita prædestinatio destruit libertatem: non est igitur defendenda. Prob. ant. Si prædestinatio est gratuita, decretum Divinum antecedit omnem actum voluntatis creatæ, eam prædeterminat, & salus consequitur infallibiliter & ex necessitate: neque obfistere potest voluntas, alias posset frustrari ipsum Divinum decretum, quod est omnino immutabile. 9. Opponitur ultimo.

Ad argumentum istud cufum, ut constet ex dictis cap. 5. arg. ii. in officinis Massiliensium, respondeo, nego ant. ad prob. dist. antecedens. Decretum Divinum antecedit ac prædeterminat voluntatem creatam prædeterminatione, qua inspirando Sanctam delectationem vehementem quidem, & corda trahentem, sed nullum necessitatis vinculum imponentem libertati, Deus facit ut faciamus, ut in præceptis ejus ambulemus, ut vitemus peccata, à quibus liberum est abstinere; concedo antecedens. Decretum Divinum antecedit, ac prædeterminat voluntatem creatam, prædeterminatione, qua aut se facie ad faciem manifestando, aut plenissima boni delectatione trahendo, aut externa vi compellendo reluctantes, Deus liberum arbitrium necessitate constringat; nego antecedens. Doctrina est Adversariorum nostrorum, præscientiam, quamquam antecedens est, non tollere libertatem, quia nihil efficaciter in hominum arbitrio operatur: & constans est assertio nostra, Prædestinationem & decretum Dei efficax libertatem non evertere,

tere, sed perficere, quia ita efficaciter per inspirationem charitatis operatur, ut cum indifferentia, & potestate ad oppositum eidem liberum arbitrium

cooperetur; quemadmodum explicavi postremo capite lib. iv. & repetam deferens de libero arbitrio, & exagitando Hæresim Pelagianam.

CAPUT IX.

Argumenta, quibus permotus Petavius Augustinianam retractavit sententiam, eodem Auctore solvuntur.

S U M M A R I U M.

1. Solvitur argumentum Petavii desumptum ex lingua græca.
2. Satisfit argumento ex Apostolo desumpto.

3. Et seqq. Enervantur objectiones cæteræ, tum ex consuetudine scripturarum, tum aliunde allatæ.

GRAVISIMUM clarissimumque Theologum Petavium decimo Theologicorum Dogmatum libro Augustinianam de prædestinatione retractavisse sententiam, quam præcedenti egregie propugnaverat, jam in præfatione præmonui. Ne quis id factum arbitretur rationibus invictissimis, quamquam munivi satis Scholarum nostrarum assertum, ad uberiores notitiam argumenta Petavii referam quam brevissime, neque alio Magistro, quam Petavio ipso, resellam.

1. I. Libro x. cap. i. num. 3. ait verbum *ἐκλεξεν*, significare aliquando prædestinationem citra merita, & usum voluntatis: unde eo verbo utitur Apostolus ad Rom. cum de Christo loquens dicit, *prædestinatum esse filium Dei in virtute*. At verbum *προορίζεν* non absolutam Dei voluntatem designat, sed eam, quæ supponit singulorum merita; nam in iv. Act. Apost. ubi legitur de nefario Judæorum facinore: *manus tua & consilium tuum decreverunt fieri*; ibi est verbum *προορίζεσθε*: idem scilicet cum priori sola addita propositione. Nullus igitur sanus ac sobrius ex illis verbis potest li- quido judicare, qualis sit Sanctorum prædestinatio.

Resp. lib. ix. cap. i. num. 2. ait Petavius: *Itaque quod ἐκλεξεν Græce scriptum est in loco illo primi ad Romanos Capituli*; Qui prædestinatus est filius Dei in virtute, *Latinus noster vertit, quasi esset προορίζεσθαι ut est in nono capite*, Quos præscivit & prædestinavit. Atqui loco illo primi capituli significatur prædestinatio citra præscientiam meritorum: Igitur verbum *προορίζεν*, non significat decretum; cuius causa pendeat ex hominum voluntate, atque ex humano arbitrio rationem, & originem habeat sui. Præterea, ut seq. num. dicam, juxta Petavium Apostolus verbo illo *προορίζεν* significat prædestinationem

ad legem atque Evangelium: quæ proculdubio est citra humanorum meritorum præscientiam: itaque eodem verbo designatur sola gratuita prædestinatio. Neque contrarium evincunt verba Act. iv. 27. cum referantur ad Redemptionem humani generis sola Dei voluntate prædefinitam, non ad Judæorum, vel Gentilium nefarium facinus; ut vidimus lib. iv. cap. 7. Sed hæc perlevia sunt, & tam verbum, *ἐκλεξεν*, quam *προορίζεν* solam prædestinationem significare concedimus: sed Apostolus loquitur de prædestinatione *κατὰ πρόθεσιν, secundum propositum*, versu præcedenti; & de ea, per quam: *cujus vult miseretur, & quem vult indurat*, seq. cap. ix. v. 18.

II. Observat Petavius Apostolum in Epist. ad Romanos exemplo Jacob & Esau velle tantum ostendere vocationem ad legem & Evangelicam gratiam, quæ utique est ex sola voluntate Dei. Sed minime sequitur, ex solo Dei proposito homines eliguntur ad gratiam; ergo & gratis prædestinantur ad gloriam: quemadmodum non sequitur, Judas electus est ad Apostolatam: igitur est etiam prædestinatus ad regnum. Ita ratiocinatur Lib. x. cap. i. n. v.

Resp. lib. ix. cap. xii. n. 3. ait Petavius: *Quod ad Romanos scribens Apostolus breviter accurateque verbis istis explicat*: Nam quos præscivit, & prædestinavit conformes fieri imaginis filii sui. *Hoc vero non minus in justitia, quam æterna gloria consistit*. Et paucis interjectis, *Elegisse Deum asserit suos, ut Sancti sint & immaculati; tum ut adoptivi sint per Christum filii, non qualicunque modo, sed ut perfectam in se Dei, ac Christi similitudinem referant*. Id enim filiorum natura postulat. Quod Petavius probat non ex solo Augustino, sed luculentissimis Scripturis, & Veterum testimoniis; & concludit prædesti-

nationem, de qua loquitur Apostolus, perinde Sanctitatem & gratiam, ac salutem & gloriam importare. *Nam utraque nos Deo similes facit: utraque simul à massa damnata liberat.* Hæc Petavius. Loquitur ergo Apostolus de prædestinatione ad legem, & gratiam Evangelicam, & simul ad gloriam; & ex una inferitur alia, non in singulis qui credunt & vocantur, sed in his qui sunt prædestinati *conformes fieri imaginis filii Dei.* In qua prædestinatione non comprehenditur Judas: & ideo non sequitur, Electus fuit ad Apostolatam; Ergo & ad regnum. In prædestinatione enim gratia & æterna felicitas colligantur; quoniam illa confertur electis ex certo Dei consilio & proposito dandi æternam felicitatem. At proditoris Judæ vocatio nullum habuit ad æternam gloriam ex Divino proposito ordinem ac respectum: ut erudite Petavius sequenti num. iv.

3. Solvitur argumentum ex consuetudine scripturarum.

III. Ex consuetudine, inquit, Scripturarum odium Esau non nisi minorem significat dilectionem. Neque Dei propositum quod commemoravit Apostolus absoluto suffragatur decreto. Aliorsum enim trahuntur hæc verba etiam ab ipso met Augustino lib. 1. Q. 2. ad Simplic. antequam ad alteram descisceret opinionem. Explicandum est ergo Dei propositum cum prævisione voluntatis ejus, qui eligitur. Ita lib. x. cap. 1. num. vii.

Resp. Scripserat ibidem paulo ante Petavius: *Uti Jacob nullis suis meritis Divinum favorem obtinuit, fratri ut suo anteponeretur; quo ex favore & gratia promissam Palestinæ regionem pinguem & uberem est adeptus: Esau vero nullis item meritis suis hoc infortunio percussus est, ut sterilem & incultam solitudinem possideret. Sic & Judæorum olim populus nullis suis officiis banc à Deo gratiam emeruit, ut legis, Sacramentorum, ac regni Dei compos & hæres esset.* Igitur etiam si Esau, ac reprobi à Deo aliquo diligantur amore; nam & ipsis plurimum gratiarum dona impertitur: etiam si dicas Esau probabiliter saluum cum Estio, Platelio, aliisque, parum id refert. Ratiocinatur Apostolus procedens de literalis sensu ad mysticum: Jacob nullis meritorum officiis electus fuit ad uberrimam regionem Palestinæ; Nulla ergo prævisione meritorum prædestinantur electi ad celestis Jerusalem possessionem, cujus typum gerebat terra Chanaan. Augustinum in lib. 1. ad Simplic. loqui de sola electione consequente demonstrat Petavius lib. ix. cap. xiv. probatque eo loco gra-

tuitam prædestinationem magnopere adjuvari. Qua ergo fronte scribit Augustinum ab opinione, quam tenuerat descivisse, notata in margine questione ad Simplic. 2. Illa duplici electione, quam Petavius maxime probat lib. ix. cap. xii. n. vii. Græcorum Patrum, & Augustini ad Simplic. sensa explicantur. De Vasquesio hujus loci præsidium sibi advocate, *Quid aliud* (scribit Petavius citato cap. xiv. n. xi.) *quàm non expendisse verba illa Augustini, Vasquesium, aliosque putandum est?* Vide num istorum albo sese præclarissimus Scriptor accenseat.

IV. Massam luti, ex qua figulus pro sua potestate fingit vasa honoris & contumeliæ, Augustinus absoluti decreti propugnator accipit pro multitudine hominum peccato contaminata, sed ex adverso stat Chrysostomus Hom. 16. in Epist. ad Rom. pag. 142. Hieronymus in Epist. 150. ad Hedibiam. Ita Commentator Ambrosii, Origenes, Tertullianus, Methodius, Theodoretus, & alii, qui docent totum inter vasa discrimen petendum ex hominum voluntate. Ita lib. x. cap. 1. num. ix. & seq.

Resp. Affirmat Petavius lib. ix. cap. vi. n. 1. cum de gratia, vel electione ac prædestinatione disputandum est, majorem haberi rationem Latinorum Patrum, quam Græcorum, atque inter illos principem consensu Theologorum esse Augustinum, propterea quod hæresis Pelagiana magis aliquanto Latinam, quam Orientalem exercuit Ecclesiam, & adversus illam acerrime Augustinus pro Catholica Fide pugnavit. Cur ergo Augustino cæteros præfert? Cap. xvi. num. ii. ait Hieronymus in Epist. ad Hedibiam *Apostoli verba minus commode interpretatum.* Sed manifestum est loqui Hieronymum de electione consequente, & de prædestinatione quæ liberum servat arbitrium. Eodem cap. num. 1. demonstrat Petavius Ambrosium sententiæ Augustini minime refragari; quod eodem momento Deus prædestinatos elegerit, & decreverit pro meritorum magnitudine majorem, minoremve mercedem. Addit, quod eruditis omnibus compertum est, præcitos Commentarios non esse Ambrosii. Divum Joannem Chrysostomum nobis adversari revera arbitrat Petavius: sed tamen hunc aliosque debemus accipere de electione, qua unus præ alio assumitur, præsertim cum Chrysostomus rejiciat scientiam, quam vocant conditionatam, auctore ipso Petavio cap. iii. num. ix. Sed de Patrum cum Augu-

4. Objectio 4.

Solutio.

Augustino consensu dixi superiori cap. VII.

5. **Objectio 5.** V. Quæ scribit Apostolus ad Ephes. 1. v. 4. *Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus Sancti & immaculati in conspectu ejus in charitate*; Augustinus ad prædestinationem retulit. Sed Paulus de sola electione intelligendus est, quam ipse declarat, dicens, *ut essemus Sancti*; quod facit & in cap. 8. ad Romanos scribens: *Nam quos præse-*
vit, & prædestinavit conformes fieri imaginis Filii sui: quæ verba de sola electione ad fidem prolata frustra pro absoluto decreto, quo & gratia & gloria necluntur, solent obtendi. Italib. x. cap. 1. n. XIV.

Responsio. Resp. Hæc sunt verba Petavii lib. ix. cap. XII. n. 3. *Hinc ab eodem Apostolo scriptum est alibi*: Sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus Sancti & immaculati in conspectu ejus in charitate: *Mox vero*: Qui prædestinavit nos in adoptionem filiorum per Jesum Christum, in ipsum, secundum propositum voluntatis suæ. *Elegisse Deum asserit suos, ut Sancti sint, & immaculati*: tum ut adoptivi sint per Christum filii, non qualicumque modo, sed ut perfectam in se Dei ac Christi similitudinem referant. Id enim filiorum natura postulat. . . . Joannes vero perfectam cum Deo similitudinem (quam filiorum naturam conditionemque propriam esse dixi) sic in futura vita pollicetur, ut in hac interim esse nos Dei filios asseveret: *Charissimi, nunc filii Dei sumus*: & nondum apparuit quod erimus. Scimus quoniam cum apparuerit, similes ei erimus; quoniam videbimus eum sicuti est. Hactenus Petavius. Itaque electio, de qua Apostolus ad Ephes. 1. & ad Rom. VIII. ex mente Petavii est gratuita: Hæc electio est ad perfectam Christi similitudinem, quam nobis Joannes pollicetur in futura vita: Ergo electio ad perfectam similitudinem Christi in futura vita obtinendam est gratuita.

6. **Objectio 6.** VI. Apostolus electionem refert ad incomprehensibilia judicia Dei, ad Rom. XI. 33. Electio autem ad gloriam non spectat ad incomprehensibilia judicia Dei, in Scripturis enim Deus patefecit, quod pro eo ac quisque gessit in corpore recepturus est in judicio. Igitur de electione ad fidem, & ad Christi notitiam intelligendus est D. Paulus: nam hujus electionis causa nemini comperta est.

Solutio. Resp. Hæc habet Petavius lib. ix. cap. VIII. num. IV. *Sit enim verior illa sententia, quæ Deum mortales omnes salvos esse velle definit, ex eoque decreto*

sufficientem omnibus ad illam adipiscendam vim & auxilium sufficere: postea, ut quisque concessis sibi adjumentis uti voluerit, aut noluerit, ita eligi vel reprobari: tum profecto si quis iniquum id esse Dei arbitrium cursuri vellet, non exceptione ac perscriptione illa summovendus esset adversarius, qua usus est Apostolus, nec arcanorum Dei judiciorum altitudo commovenda: sed recta & facilis esset illa defensio, ac communibus hominum sensibus aptior; ideo justam esse Dei in utramque partem sententiam, quod & illos qui invitati paruerint ad caleste convivium admisserit, & eos qui perinde vocati renuerint excludendos censuerit. Salvatur ergo in Augustiniana Sententia, auctore Petavio, arcanorum judiciorum impenetrabilis altitudo. Vide cap. VIII. in Resp. ad IV.

VII. Universæ viæ Domini sunt, ut habetur in Ps. 24. *miserericordia, & veritas*. Ubi de misericordia agitur, non est locus inquisitioni meritorum, nec repetuntur rationes; quod ex Sacris literis accepimus pertinere ad vocationem & gratiam: sed vicissim Scripturæ ipsæ nos docent, gloriam meritis Sanctorum ex justitia deberi. Id nos admonet Paulus 2. ad Corinth. 9. & 2. ad Timot. 4. Id Parabolæ patrisfamilias conducentis operarios in vineam, & illius qui peregre abiturus pecuniam servis distribuit. Id forma judicii à Matthæo cap. XXV. descripta, & alia fere innumera, quæ studiose collegit Lessius. Ita lib. x. cap. II.

Responsio. Resp. Legimus apud Petavium lib. ix. cap. XII. num. 2. *Deum itaque putandum est selectis illis & eximiiis, quos ex infecta primi parentis scelere massa liberavit, æternam salutem haud absolute destinasse; sed modo quodam ac via comparandam. Non enim gratis, ac tanquam liberale aliquod munus hanc illis decrevit dare; sed ut bravium ac merces bonorum esset operum iis, quibus per ætatem sic assequi liceret. Nam de parvulis, quos ante usum rationis*

Abstulit atra dies, & funere merfit acerbo,
Aliter existimandum est. Docet consequenter per Augustinum gloriam esse coronam justitiæ, & tamen prædestinationem ad gloriam Dei esse ex beneplacito; quoniam Divina voluntas non est de salute electorum simpliciter, sed simul & pro indiviso gloriam & gratiam dare constituit, ita ut adjumentorum series, quibus ad merita & Sanctitatem adducimur, nobis ex Divino proposito conferantur. Addit n. VI. adversarios nostros

7. **Objectio 7.**

nostros in quadam latebra captionis versari, & gratuiti vocabulum ab objecto ad Deum agentem transferre. Quare ambæ viæ Domini, misericordia & veritas, in Augustiniana doctrina late patent; & aurea quadam catena beneficia connectuntur misericordiæ, & retributiones iustitiæ. Misericordia Domini est, quod nulla ex nobis occasione captata aliquos eligat, & omnem seriem præparet adjumentorum: iustitia vero, quod meritis vitam æternam rependat. Sed de his actum à nobis quinto Capite. Transiit deinde Petavius ad præbandam generalem in Deo voluntatem salvandi omnes, & Salvatoris nostri pro singulis hominibus mor-

tem: quæ duo nos absque præiudicio gratuita prædestinationis fatemur esse certissima.

Prætermittendum non est, Augustini à veteribus Patribus dissonantiam objectasse primum Semipelagianos, deinde eam asseruisse in Annalibus Belgicis Hugonem Grotium, & lib. VII. Historiæ Pelagianæ Gerardum Vossium, postea solemnissimum in centorem Joannem Launojum. At omnium jacula retundit ipsemet Augustinus in lib. de Prædest. SS. cap. XIV. & cuique horum responderi in vulgatissimo Epigrammate beatus Prosper:

*Te stylus iste
Conficit, & verbis perderis ipse tuis.*

CAPUT X.

Christi merita nostræ prædestinationis esse causam.

SUMMARIUM.

1. Fit ex Christi meritis prædestinatorum electio

2. 3. Solvuntur duæ objectiones.

De causa
nostræ Præ-
destinatio-
nis,

SALVARI omnes prædestinatos beneficio mortis Christi nemo Catholico- rum in dubium vertit. Solus enim propter salutem nostram Crucis patibulum subiit

*Eripiens quidquid veteris migraverat
hostis*

*In jus, per nostrum facinus, cum scæ-
mina prima*

*Præceptum solvens culpa nos perpetue
vinxit.*

Inquit Carmine XVI. Apollinaris Sidonius. Illud tantum quæritur, an Electionis Sanctorum merita Christi causa fuerint, an vero illam sint subsecuta, ut diximus de illorum auxiliorum complexu, quibus pervenitur ad gloriam; & quæ causa sunt meritorum, sed electionem ac propositum Dei consequuntur.

1.
Propositio.

PROPOSITIO, Fit ex Christi meritis prædestinatorum electio.

Tradit hanc propositionem Apostolus, qui in Epist. ad Ephes. cap. 1. ait: *Benedictus Deus, & Pater Domini nostri Jesu Christi, qui benedixit nos in omni benedictione spiritali in cælestibus, sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus Sancti & immaculati in conspectu ejus in charitate. Qui prædestinavit nos in adoptionem filiorum per Jesum Christum, in ipsum, secundum propositum voluntatis suæ.* Constat etiam ratione: nam Christus nobis promeruit omnes prædestinationis effectus,

id est gratiam, justificationem, ac finalem perseverantiam, dicente eodem Apostolo: *Creati sumus in Christo in operibus bonis, ut in illis ambulemus.*

Opp. 1. Ipse Salvator est prædestinationis nostræ exemplar lumenque præclarissimum, ex Augustino cap. XV. de Prædest. SS. Sed prædestinatio Christi est omnino gratuita & respectu sui ipsius, & respectu alterius: Ergo & nostra.

Resp. diff. majorem Prædestinatio Christi est exemplar prædestinationis nostræ, ita, ut ille sit mediator Dei & hominum, primogenitus prædestinatorum & Caput Ecclesiæ, nos vero filii adoptivi, palmites, & membra; conc. Ita, ut pares simus dignitate, neque nos ab illo redemptionem, gratiam, ac spirituales vitam participemus, nego. Sed vide cap. VI. arg. ult.

Opp. 2. Mors Christi & meritum ipsius medium est, quo salutem consequimur: Sed, ut dictum supra, Deus, ratione saltem nostra, prius vult finem, quam media: Voluit ergo prius salutem hominum, quam mortem Christi, & consequenter hæc nequit esse prædestinationis nostræ causa ac motivum.

Resp. Principio Deum prædestinasse numerum Electorum etiam permanente statu innocentia, ut scribit S. P. lib. XIV. de civit. Dei cap. X. Deinde quantum spectat ad creaturam innocentem, quoniam hæc indigebat sola gratia versatili, decretum tulit Angelos homi-

2.
Obiectio 1.

Solutio.

3.
Obiectio 2.

Solutio 1.

hominesque salvandi conditionatum, non efficax. Ad hæc cum prius vellet ostendere quid posset liberum arbitrium, deinde beneficium gratiæ suæ; permisit innocentem creaturam delinquere. Definivit postmodum Incarnationem æterni Verbi ad reparandum humanum genus, oblatumque pretium mortis suæ pro univerſorum redemptione suscepit. Voluit denique ex redemptis hominibus, & in jus hereditatis misericorditer restitutis, instaurare numerum prædestinatorum, à quo per liberum arbitrium homo prævaricator exciderat: atque ut superabundaret gratia, ubi abundavit delictum, non solum voluit, quod possint omnes salvari, sed certos statuit liberandos à perditione, quibus beneficia specialissima præparavit. Ita mors Christi, ejusque meritum est causa nostræ prædestinationis,

non quidem quatenus Deus determinavit numerum Electorum, sed quatenus hunc numerum ex hominibus à Christo redemptis voluit efficaciter instaurare. Igitur distinguo consequens: Deus prius voluit mortem Christi, quàm numerum prædestinatorum, nego consequentiam: quàm instaurationem hujus numeri, concedo.

Resp. 2. Deum voluisse hominum redemptionem, & propter hanc decrevisse Incarnationem Verbi: deinde vero ex redemptis hominibus aliquos prædestinasse, & intuitu passionis Christi his auxilia efficaciter præparasse. Habent ergo Christi merita rationem medii, si comparentur ad redemptionem humani generis: & rationem causæ, si referantur ad absolutam electionem aliquorum ex numero Redemptorum.

Solutio 2.

CAPUT XI.

De Sanctorum pro Electis intercessione.

SUMMARIUM.

1. Utiles sunt prædestinatis Orationes sanctorum.

2. 3. 4. Solvuntur objectiones.

QUÆRITUR nunc utrum Sanctorum precibus Prædestinati juvari possint, non quantum ad Divinum propositum, sed quantum spectat ad consecutionem salutis.

I. Propositio.

PROPOSITIO: Utiles sunt prædestinatis Orationes Sanctorum.

Probatio.

Id cum Scripturis, tum exemplis probatur. Scripturis quidem; nam in Canonica Epistola Jacobi legimus: *Ora te pro invicem, ut salvemini.* Exemplis autem; nam propter orationes beati Stephani Saulus Ecclesiæ persecutor in vas Electionis, Fideique Præconem, & propter lacrymas precesque piissimæ Matris Monicæ S. Pater Augustinus de servitute Babylonis in civem fidelissimum supernæ civitatis Jerusalem, vocati sunt. Hæc vero non ita dicta sint, quasi orationes Sanctorum promereantur nobis omnes omnino prædestinationis effectus; quandoquidem & ipsa Oratio Sanctorum inter istiusmodi effectus connumeratur: quatenus E. G. ex proposito salvandi Saulum & Augustinum, decrevit Deus, ut pro illo positus genibus clamaret beatissimus Protomartyr; pro illo piissima parens assiduis fletibus ingemisceret.

muni, vel pro aliquo indeterminate; At nullo ex his modis confert ad nostram prædestinationem: Ergo, &c. Prob. min. nam cur Deus in particulari hunc, non illum trahat, nullam habet causam, nisi voluntatis suæ beneplacitum: ideoque oratio Sanctorum pro aliquo in particulari inutilis est, & frustranea. Rursus frustranea est, & inutilis pro omnibus in communi, cum non salventur omnes, sed plurimi reproben- tur, quod spectare ad perfectionem universi, multi Theologi affirmant. Postremo oratio pro aliquo indeterminate nullam requirit efficacem intentionem conferendi gloriam. Igitur, &c.

Solvitur.

Resp. Juvari orationibus Sanctorum prædestinationem nostram, non quod per eam Divinum immutari possit decretum: sed quoniam prædestinata est tanquam medium, quo comparatur prædestinationis effectus, scilicet detestatio peccatorum, justificatio, ac finalis perseverantia. Sive ergo pro aliquo in particulari, sive indeterminate Sancti orent atque intercedant, non agunt frustraneæ; est enim illorum oratio, non ad Divinum propositum ordinata, sed ad consecutionem finis, quem Deus mediis causis obtinendum esse decrevit.

2. Ob. 1. Oratio SS. vel est pro aliquo particulari, vel pro omnibus in communi. *R. P. Berti Theol. Tom. I.*

Opp. 2. Illud, quo posito, vel non posito

3.

Obicitur 2.

P p

posito

posito sequitur nihilominus effectus, nihil confert ad eundem effectum: Sed prædestinatio consequitur effectum suum, sive Sancti pro nobis orent, sive non orent; quippe quæ impediri nulloatenus potest: Ergo, &c.

Respondetur.

Resp. Divinam prædestinationem esse quidem infallibilem, neque impediri posse; quia proculdubio evenit in tempore quod prædefinivit Deus ab æterno: sed evenit eo modo, quo Deus ipse disposuit, & mediis causis secundis, id est, Sanctorum intercessionibus rebusque ipsorum prædestinatorum operibus.

Obijciunt ultimo.

Opp. ultimo: Electio E. G. Augustini præcessit prævisionem lacrymarum

& orationum piæ Matris Monicæ, alias non fuisset electio gratuita. Igitur licet Monica non orasset, Augustinus salutem & gloriam consequutus fuisset.

Solvitur.

Resp. dist. ant. Electio Augustini præcessit prævisionem precum ac gemituum Monicæ, ordine intentionis, conc. ordine executionis, nego: *Sialiqui nondum sunt vocati* (inquit S. Pater lib. de Dono Persev. cap. 2.) *pro eis oremus, ut vocentur.* Fortassis enim sic prædestinati sunt, ut nostris orationibus & accipiant gratiam, & efficiantur electi. Erat ergo ita prædestinatus, ut orante ac flente uberrimis lacrymis pia Matre gratiam consequeretur, & beatissimi Ambrosii cederet hortationibus.

CAPUT XII.

Effectus prædestinationis connumerantur.

SUMMARIUM.

1. Effectus primarii sunt Vocatio, Justificatio, & Glorificatio.
2. 3. 4. 5. Respondetur objectis.
6. Etiam substantia prædestinati, aliaque dona naturalia inter prædestinationis effectus possunt aliquo sensu connumerari.

7. 8. 9. Solvuntur objectiones.
10. Permissio quoque peccati est aliquo pacto prædestinationis effectus.
11. 12. Solvuntur objectiones.

De effectibus Prædestinationis.

PRÆDESTINATIONIS effectus sunt beneficia, quæ Deus optimus maximus confert Electis ex efficaci intentione illos ad vitam æternam perducendi. Ut vero aliquod donum dicatur effectus prædestinationis, tria requiruntur: ac primum, quod bonum sit, & Deo auctore efficiatur, nam moralis malitia, cum sit aversio à Deo, nequit ad vitam æternam suapte natura ordinari. Necessè est deinde, ut proficiatur ex intentione conferendi gloriam; siquidem quaecunque medium ad finem referri debet: ideoque gratiarum munera, quantumvis præclara, collata reprobis non sunt appellanda effectus prædestinationis ad gloriam. Requiritur denique, ut cum effectu ad gloriam perducatur: est enim prædestinatio præparatio mediorum, quibus certissime liberantur quotquot liberantur. Sequentibus autem positionibus quinam sint hujusmodi effectus demonstrabo.

I. Propositio 1.

PROPOSITIO I. Effectus prædestinationis primarii sunt vocatio, Justificatio, & glorificatio.

Probatur.

Apostolus ad Rom. VIII. 30. ait: *Quos autem prædestinavit, hos & vocavit: & quos vocavit, hos & justificavit: quos autem justificavit, illos & glorificavit.* Hæc omnia à Divina prædesti-

natione, tanquam à causa oriuntur; Ergo sunt ejusdem prædestinationis effectus. Prob. mi. etenim, ut nuper dicebamus, prædestinatio est præparatio auxiliorum, quæ certam trahunt eorum, qui eliguntur, liberationem. At glorificatio à corporis animique miseriis perpetuo liberat: vocatio autem, & justificatio ipsam glorificationem præcedunt. Hinc beatissimus Pater pauperum Thomas à Villanova Conc. 3. de S. Joan. Bapt. docet, *Catena indissolubili hæc omnia ex prima illa origine gratuita emanare.*

Opp. 1. Vocatio & justificatio conferuntur sæpe numero etiam reprobis: *Obiectio 1.* impium enim est, damnatumque Calvinianum dogma, nunquam dari reprobos vere justos.

Solutio.

Resp. dist. propositionem: Deus impertitur gratiam vocationis, & justificationis etiam reprobis, ex efficaci intentione hos perducendi ad gloriæ consecutionem, nego. Ex voluntate, qua vult hos quoque credere, obtemperare vocanti, atque ad tempus servare justitiam, deferendos tamen justissimo Dei judicio, nec finaliter perseveraturos, concedo. Jam diximus requiri ad prædestinationis effectum, ut descendat ex efficaci Divinæ voluntatis propo-

propositio largiendi beatitudinem, quod sane propositum ad nullum reprobum attinet.

3.
Objectio 2. Rursus objicies: Deferunt aliquando prædestinati vocationem, excidunt à justitia, & etiam in Apostasiæ crimen prolabantur: quomodo erit ergo in his gratia, quam conculcant ac proterunt, medium ad beatitudinem obtinendam?

Solutio. Resp. Etiam. Reviviscunt enim præcedentia merita per subsequentem poenitentiam, atque ex recordatione prioris vocationis magis Electus trahitur ad assentiendum præsentis: ex præterito etiam lapsu timorem, & humilitatem concipit: respiciens majorem erga se Liberatoris misericordiam experitur: conteritur animo quod fuerit quidem immemor beneficii: gratificantem sibi diligit vehementius; atque verba Davidis repetit: *Præquam humiliarer, ego deliqui; propterea Eloquium tuum custodivi.* Psalm. cxviii. vers. 67.

4.
Objectio 3. Tertio sic argumentaberis: Glorificatio non est medium, sed finis: non est ergo prædestinationis effectus.

Solutio. Resp. effectum prædestinationis esse quodcumque beneficium eo fine collatum, ut electi à massa perditionis liberentur, sive liberentur per modum medii, sive per modum termini. Quare glorificatio, qua Electi ab illa massa penitus subtrahuntur, non solum prædestinationis effectus est, sed etiam maximus, ac præcipuus.

5.
Objectio 4. Denique opponens: Gratia collata Adam in statu Innocentiæ, quamquam restituta per ejus poenitentiam, non fuit effectus prædestinationis Adami: Igitur neque prædestinationis effectus erit gratia, quam alii Electi receperunt, perdidit autem propter culpam, tametsi superveniente poenitentia reviviscat.

Solutio. Resp. conc. ant. nego conf. Gratia enim, & reliqua dona status originalis innocentie nequaquam proveniunt ex intentione efficaci largiendi gloriam; hæc enim efficax intentio originalem noxam supponit: ut ubi abundavit delictum, ibi superabundet & gratia.

6.
Oppositio 2. PROPOSITIO II. Substantia quoque prædestinati, alique naturalia dona inter prædestinationis effectus possunt aliquo sensu connumerari.

Probat. Hanc conclusionem ita temperandam esse putamus: quoniam si substantia prædestinati spectetur absolute, nimirum, ut pendet à solo creationis decreto, certum est, non esse prædestinationis effectum: quippe decretum creandi homines præcedit ratione nostra

R. P. Berti Theol. Tom. I.

præscientiam originalis peccati; ideoque in hac parte nos consentimus Vasquesio, cæterisque Societatis Jesu Theologis. Itaque substantiam prædestinati dinumeramus inter effectus prædestinationis, in quantum servata misericorditer post peccatum præordinatur ad gloriam. Substantia enim prædestinati servata est post originale peccatum propter merita Redemptoris: Ergo est prædestinationis effectus. Consequentia videtur evidens; nam si substantia prædestinati servata est non vi prioris decreti spectantis ad creationem, sed intuitu meritorum Christi, apparet, posse & ipsam ad gloriam efficaciter præordinari. Probatur ergo ant. Propter Adæ peccatum non solum expoliatum fuit humanum genus supernaturalibus donis, sed ulterius quoque promeruit, ut redigeretur in nihilum, ideoque beneficio misericordie præservatum est. Igitur propter Christi merita huic malo subventum est: unde Augustinus Serm. 11. de Verbis Apost. c. 5. docet Electos per Jesum Christum esse creatos.

7.
Opp. 1. Voluit Deus hominum redemptionem, & ejus causa Unigenitum Filium misit in Mundum: præsupponitur ergo ad Christi merita substantia prædestinatorum, qui redimendi erant, & ex numero redemptorum præeligendi.

Resp. distinguendam esse ratione nostra duplicem in Deo voluntatem: unam redimendi humanum genus per Christi incarnationem; alteram instaurandi numerum Electorum ex hominibus per Christum redemptis. Falsum est igitur substantiam prædestinati servatam Christi merito non esse posteriorem Incarnatione, quatenus præordinatur ad numerum illum instaurandum. Quare dist. confeg. Substantia prædestinati præsupponitur ad Christi merita, id est, voluntas redimendi humanum genus antecedit ratione nostra decretum Incarnationis, concedo: voluntas implendi statutum prædestinatorum numerum, & quosdam præ cæteris ad hunc finem præordinandi præsupponitur ad Christi merita, nego. Vide cap. x. ad 2.

8.
Opp. 2. Prædestinatio facta est post prævisionem originalis peccati: Atqui peccatum originale supponit substantiam prædestinati: Ergo substantia hæc præsupponitur ad prædestinationem.

Resp. dist. mi. Peccatum originale supponit substantiam prædestinati spectatam absolute, prout creata & producta est; co. Spectatam quatenus mi-

P p 2

seri-

fericorditer præservata ordinatur ad inflaurandum numerum Electorum, nego minorem.

9.
Oppositio 3.

Opp. 3. Si humana substantia modo explicato prædestinationis effectus est; erit etiam effectus prædestinationis substantia reproborum, quoniam & hæc meritis Christi servatur. Adde non posse numerari inter prædestinationis effectus quod est commune tam Electis, quam reprobis: Sed substantia etiam ut conservata post peccatum communis est tam Electis, quam reprobis: Ergo hæc numerari non potest inter prædestinationis effectus.

Responsio.

Resp. nego sequelam: & ad probat. dico: esse quidem reproborum substantiam effectum meritorum Christi, nec tamen dici posse effectum prædestinationis: quia non omne beneficium meritis Christi collatum prædestinationis effectus est, sed illud quod habet conjunctum propositum conferendi etiam gloriam; ut diximus supra de vocatione & justificatione. Quapropter illud etiam, quod Electis reprobisque commune est, in illis, in quibus omnia ordinantur ad gloriam, censetur inter prædestinationis effecta: tametsi non est tale in filiis perditionis & gehennæ, quibus non confertur eo fine, ut perducantur ad gloriam.

Instantia,
cum solu-
tione.

Quæ diximus de substantia prædestinati, valent etiam de naturalibus donis. Et si opponas, istiusmodi dona minime pertinere ad gloriam, quam supernaturalis gratiæ auxilio tantummodo comparamus; Respondeo utique naturalia, E. G. voluntas, liberum arbitrium, ingenium, &c. se solis ad æternam salutem; imo ad fidei, aut cujusque meriti initium non sufficere; ut adversus dogmata Pelagiana quisque Catholicorum fatetur; ad illam tamen gloriam conducere virtute supernaturalium auxiliorum. Firmiter quippe tenendum est contra nefariam Calvinianorum hæresim, etiam naturalem arbitrii facultatem active ad opera pietatis concurrere, dummodo gratiæ beneficio adjuvetur. Atque hoc duntaxat sensu naturales potentias inter effectus prædestinationis ad gloriam percensemus.

10.
Propositio 3.

PROPOSITIO III. Etiam permissio peccati est aliquo pacto prædestinationis effectus.

Probatur.

Non loquimur de peccato finali, quod per poenitentiam non deletur, & sempiternam perditionem secum trahit; tale enim peccatum in prædestinatis nullum est, quibus paratum est perseverantiæ donum ex liberalitate Creato-

ris. Neque sermo est de effectu, qui immediate & per se ad gloriam confertur, & quem consueverunt Scholastici appellare effectum *elicatum*; cum revera permissio peccati per se videatur magis poena, quam donum, neque ad comparandam beatitudinem immediate conducat: sed de effectu remote, & mediate ad gloriam perducente, & quem dicunt Scholæ *imperaturum*. Atque sic explicatam thesım demonstrō 1. testimonio Apostoli dicentis ad Rom. viii. 28. *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, iis, qui secundum propositum vocati sunt Sancti.* Quæ verba expendens Augustinus de Corrupt. & Grat. cap. 9. ait: *Diligentibus eum omnia cooperantur in bonum: usque adeo prorsus omnia, ut etiam, si qui eorum deviant, & exorbitant, etiam hoc ipsum eis faciat proficere in bonum, quia humiliores redeunt, atque doctiores.* Idem Augustinus lib. xiv. de civit. Dei cap. 13. *Audeo dicere, inquit, superbis esse utile cadere in aliquod apertum, manifestumque peccatum, unde sibi displicent, qui jam sibi placenti ceciderant. Salubrius enim Petrus sibi displicuit quando flevit, quam sibi placuit quando præsumpsit. Hoc dicit & Sacer psalmus: Imple facies eorum ignominia, & quærent nomen tuum, Domine.* Similiter beatus Gregorius lib. ii. Moralium cap. 26. *Fit ut aliquando se hæc gratia utiliter subtrahat, & præsumenti quantum infirmatur, ostendat: tunc enim vere cognoscimus bona nostra unde sint, quando hæc quasi amittendo sentimus, quia a nobis servari non possunt.* Ex his vero conficitur ratio Theologica: Quod ex Divina ordinatione conducit ad bonum spirituale prædestinati, effectus est prædestinationis saltem *imperaturus*: Permissio peccati ex Divina ordinatione conducit ad spirituale bonum prædestinati, id est, ad humilitatem, & æquiorum beneficiorum divinarum existimationem: Ergo permissio peccati est prædestinationis effectus saltem *imperaturus*. Vide Proposit. 1. ad secundam objectionem.

Opp. 1. Permissio peccati non est Dei beneficium, non confertur ex meritis Christi, non est actus misericordiæ largientis dona, sed opus justitiæ aut punientis culpam, aut derelinquentis hominem in manu consilii sui, non denique liberalis distributio; sed æqua denegatio victricis gratiæ: Ergo non est cum prædestinationis effectibus dinumeranda.

Resp. permissionem peccati posse duplici ratione considerari, id est, in se, & prout

11.
Obiectio 1.

Solutio.

prout Divinæ providentiæ subest ordinationi. In se quidem spectata importat divinorum auxiliorum justam denegationem, & pœna est hominis præsumptis, non gratia Domini liberantis: at in intentione illius, qui, ut ait Augustinus de Corrept. & Grat. cap. x. *Melius judicavit de malis bona facere, quam mala nulla esse permittere*, habet & ipsa permissio peccati quamdam rationem beneficii, quatenus scilicet trahit ad majorem humilitatem, pœnitentiam, sollicitudinem, & gloriam prædestinati. Distinguenda est ergo illa propositio. Permissio peccati non est beneficium, &c. spectata in se, & solitarie, concedo: ut subest proposito, consilioque Liberatoris, nego antecedens.

12. Opp. 2. Prudens rerum universalum
Objectio 2. Provisor permittit non debet maximum malum, quale est peccatum, ex intentione largiendi majorem humilitatem, aut gradum gloriæ sublimiorem: quomodo non est sapientissimi Medici morbum permittit, ut conferat sanitatem ægroto. Nam infirmitas est animæ, & etiam deplorandus interitus, si mortali crimine maculatur.

Responsio. Resp. Deum sapientissime peccata permittit, ut assequatur finem in quo magis magisque justitia, misericordia, atque incomprehensibilis providentiæ

ratio deprehenditur. Ut enim in Sententia Adversariorum nostrorum vult Deus negativam reprobationem multorum ad manifestandam justitiæ rectitudinem erga reprobos, & amplitudinem misericordiæ erga Electos: ita prudentissime peccatum permittit, ut demonstretur necessitas gratiæ, infirmitas arbitrii, pœna superborum, virtus pœnitentiæ, misericordia Liberatoris, ac præmium denique humilitatis. Quæ licet comparanda non essent peccato, quod maximum malum est, si considerentur ratione sui, sunt tamen longe meliora si in his spectentur Redemptoris merita, & glorificationis majestas. Alioqui nunquam Deus permisisset peccata absque nota imprudentiæ: quod irreligiosum, horrendumque est cogitare. Ad exemplum vero Medici dico: non permitti ab eo morbum, ut simpliciter conferat sanitatem; permitti tamen interdum, ut sanitatem conferat robustiorem. Atque consimili ratione non permittit Deus in prædestinato peccata, ut simpliciter eum justificet; sed ut justificet firmiori sanctificatione, in qua humilior perseveret. Præclare & considerate Bernardus in Psalmum 90. *Nonne cooperatur nobis ille casus in bonum, unde & humiliores efficimur, & cautiores?* At quæ hoc loco tractanda erant, absolvimus.

CAPUT XIII.

Quomodo Electorum prædestinatio fixa sit, certissima, & immutabilis?

SUMMARIUM.

1. 2. Prædestinatio tam respectu Dei, quam hominum Electorum est omnino immu-

tabilis: ex parte tamen Dei certa est; ex parte hominum prorsus incerta.

3. 4. 5. 6. Solvuntur objectiones.

Dupliciter potest Prædestinatio considerari.

DUOBUS modis considerari posse prædestinationem Sanctorum, hoc est, in intentione Dei, & in rerum executione, sæpe hoc eodem libro dictum est. Utroque modo spectatur, dum queritur, si sit infallibilis & certa: nimirum an talis sit comparate ad Deum eligentem, & ad hominem quoque libere præcepta observantem, ut æternam vitam consequi valeat.

1. **PROPOSITIO:** Prædestinatio tam respectu Dei, quam hominum Electorum est omnino immutabilis: ex parte tamen Dei certa est, ex parte hominum prorsus incerta.

Probatur 1. Pars. Quantum spectat ad primam partem probatur: Decreta Dei efficacia & ab-

soluta sunt omnino immutabilia, non enim Deus voluntatem habet similem humanæ, quæ haud semel propositum mutat, neque volenti efficaciter salvum facere hominum resistit arbitrium. Ergo ex parte Dei Prædestinatio immutabilis omnino est. Talem quoque esse respectu hominum, probatur; nam supposito Divino decreto prædestinatus infallibiliter gloriam consequitur: Ergo prædestinatio etiam ex parte hominis prædestinati immutabilis dicenda est. Quomodo autem sit cum hac immutabilitate libertas humana, explicatum est libro quarto.

Secunda pars demonstratur; nam respectu Dei prædestinationem esse certam

Pp 3

2. Probatur 2. Pars.

tam docet Apostolus 2. ad Tim. 11. 19. dicens: *Cognovit Dominus qui sunt ejus.* Et Augustinus lib. de Corrept. & Grat. cap. 7. *Nemo eorum perit, quia non fallitur Deus.* Hominibus autem incertam esse colligitur ex Ecclef. 1x. 1. *Nescit homo utrum amore, an odio dignus sit: sed omnia in futurum servantur incerta.* Ex Trident. Sess. 6. cap. 12. *Nemo, quandiu in hac mortalitate vivitur, de arcano Divinae praedestinationis mysterio usque adeo praesumere debet, ut certo statuatur se omnino esse in numero praedestinationum.* Quae sunt verba Augustini lib. de Corrept. & Grat. cap. 13. Accedit & congruens ratio: decebat enim hominibus talem spem futurae felicitatis praecipere, quae simul anxietatem & timorem incuteret; ut cum metu ac tremore salutem propriam operarentur, & gratiae dona non superbiendo parvipenderent, sed extimescendo custodirent.

3. **Obiectio 1.** Obijcies 1. Vulgatissimum est Augustinianum illud proloquium: *Si non es praeordinatus, fac ut praeordineris.* Serm. etiam 102. de Temp. ait S. P. *Utinam tam cito peccator homo resurgat ad penitentiam, quantum cito Deus vult definitam mutare sententiam.* Ecclesia pariter orat, ut liber vitae: *praedestinationum nomina adscripta retineat.* Atqui ex his liquet praedestinationem esse mutabilem. Ergo, &c.

Solutio 1. Resp. accipi praedestinationem dupliciter, *adequate* secundum omnes effectus, qui catena quadam indissolubili in Electis colligantur, ut sunt vocatio, fides, justificatio, incrementa virtutum, perseverantia, & corona: *inadequate*, secundum aliquos tantum effectus, quas aliquando in praeordinato certum est deperdi atque intermittere, ut justificatio, devotionis fervor, rigidusque modus vivendi. Itaque praeordinatio accepta *adequate*, ut effecta omnia complectitur, praesertim vero finalem perseverantiam, & retributionem mercedis, aut considerata in se, ut est Dei propositum, & firma stabilisque voluntas ea omnia praedeterminans, immutabilis dicenda est: sumpta vero *inadequate*, nempe pro justificatione, sive effectu alio intermedio, est omnino mutabilis. Igitur dist. minorem: liquet praedestinationem esse mutabilem, quantum spectat ad effectum aliquem medium, id est, ad justificationem, & opera praeordinati, concedo: quantum attinet ad Divinum propositum, perseverantiam finalem, & gloriae co. onam, nego. Proloquium illud vulgare, *Si non es*

praeordinatus, fac ut praeordineris, inter Augustiniana scripta non inveniri plures affirmant; & videtur derivatum ex consimili sententia Tract. 26. in Joannem, *Si non traberis, ora ut trabaris.* Sermonem quoque 102. de Tempore non esse Augustinianum scribit Estius. At dato, quod utrumque genuinum sit, dico praedestinationem illic sumi *inadequate*, pro justificationis gratia, aut pro signis praedestinationis, ut dixi cap. vii. ad 4. Eadem est ratio verborum Ambrosii dicentis; *Novit Dominus mutare sententiam, si tu noveris mutare delictum:* & orationis Ecclesiae, in qua luit operam nobilis quidam Orator. Nam haec, & similia de praedestinationis effectu medio, aut de exterioribus signis sunt exponenda.

Resp. 2. Praefatas Sanctorum auctoritates explicandas esse de praedestinatione, non comparata ad efficacem Dei voluntatem, & absolutam beneplaciti sui praefinitionem, quae immutabilis est, atque efficit reapse quidquid decernit ac praedeterminat; sed de praedestinatione relate ad legem à Deo promulgatam, in qua statuitur peccatoribus, nisi resipiscant, sempiternum supplicium; sed poenitentiam agentibus deletur damnationis chirographum, scelerumque poena remittitur. Quae responsio longe facilius est, & germanior.

4. **Obiectio 2.** Obijcies 2. Praeordinatio idem est, ac liber vitae, in quo Electi descripti sunt: Ab hoc vitae libro deleri possunt Electi: Ergo praeordinatio non est vera immutabilis. Probatur minor ex verbis Moysis ita Deum alloquentis Exodi xxxii. 31. 32. *Aut dimitte eis hanc noxam; aut si non facis, dele me de libro tuo, quem scripsisti.*

Solutio. Resp. nego minorem. Et ad probationem dico Sacrarum Scripturarum Interpretes verba Moysis non eodem modo explicare. Nam aliqui contendunt exponenda esse de libro vitae temporalis, quomodo Num. xi. 15. *Obsecro*, inquit idem Moyses, *ut interficias me.* Quare optabat potius mortem, quam videre Divinam ultionem in populum, quem in manu forti eduxerat de Aegypto. At sunt qui etiam de libro praedestinationum haec acceperunt dicentes: Moysen rempetendo, quam noverat impossibilem, voluisse exprimere vehementissimum cordis sui desiderium de Hebraeorum incolumitate, & salute.

5. **Obiectio 3.** Ob. 3. Paulus ad Corinth. i. cap. 9. *Castigo*, inquit, *corpus meum & in servitutem redigo: ne forte cum aliis praedicave-*

dicaverim, ipse reprobus efficiar. Potest ergo reprobari etiam Electus.

Solutio.

Resp. Apostolum nomine reprobationis, nequaquam intelligere Dei propositum, aut Divinæ voluntatis actum, sed privationem gratiæ, ac reprobationis effectum, ut dictum est supra.

6. Obiectio ultima.

Ob. ultimo: Si prædestinatio esset immutabilis, qualiacunque forent opera prædestinati, hic semper salutem consequeretur: ideoque vulgato dilemmate ui posset; vel sum prædestinatus, vel reprobus; Si prædestinatus, etiamsi quodcunque crimen patraueram, salvus ero; Si autem reprobus, quid bonis operibus insudo?

Respondeo locum non habere præfatum dilemma, quoniam est quidem prædestinatio immutabilis: sed executioni mandanda liberis meritis prædestinati, ut dictum est cap. VIII. in Resp. ad 3. Argumenta autem hæreticorum de certitudine justificationis, quæ possent adversus postremam thesım partem afferri, excutienda sunt alibi. Sufficit nunc animadvertere, neminem scire certitudine fidei, cui non potest subesse falsum, se gratiam Dei esse consecutum, ut definit Tridentinum Sess. 6. cap. 9. & loca quædam Apostoli, quibus abutuntur inimici veritatis, vividam spem, non certitudinem, nisi moralem, manifestissime demonstrare.

Solutio.

C A P U T XIV.

Historiam hæresis Prædestinariæ fabulam esse, cui fidem nullam debemus.

S U M M A R I U M.

1. 2. 3. Duo extremi errores circa Prædestinationem.
4. 5. 6. 7. 8. Nulla fuit in Monasterio Adramet, Augustino superstit, hæresis prædestinarianæ.
9. 10. 11. Satisfit obiectis.

12. Neque sub Cælestino I. erupit in Galliis secta prædestinarianorum.
13. 14. 15. Solvuntur obiectiones.
16. & seqq. Gothescalcus prædestinarianus non fuit, licet veram causam imprudenter susceperit defendendam.

1. Errores circa Prædestinationem & gratiam.

INTER extremos circa Prædestinationem & Gratiam errores connumerandi duo sunt, Pelagianorum, & Prædestinarianorum. Pelagiani asserant prædestinationem haberi ex prævisione perum moralium, & necessitatem gratiæ negabant; quam hæresim aliqui temperantes putarunt initium fidei esse ex obis, atque hinc salutis primordia pendere, in cæteris supernaturalia auxilia minime denegantes. Hi sunt, quos ob doctrinæ cum Pelagii dogmatibus affinitatem Semipelagianos appellaverunt. Prædestinatiani contra gratiam etiam victicem & prædestinationem secundum propositum gloriantur se um Augustino defendere: quæ duo, cum Semipelagiani noluerint admittere efficientes Augustinianam doctrinam, & qua videbatur eis consequi libertas interitum, tanta pertinacia Prædestinatiani defendunt, ut liberum arbitrium tolli, & speciosum esse titulum sine re, pugnaciter fateantur. Atque ita Semipelagiani pro defensione libertatis, Prædestinatiani pro absoluta prædestinatione decertant, ac se mutuo conviciis dilacerant, utrique malæ causæ patroni. Illi enim de Christi Gratia pessime, & de Augustino irreverenter

locuti sunt: hi de libertate hominis ultra quam impudenter, de Augustino autem plusquam imperite. Constans enim est ac certissima S. Patris doctrina, quod neque prædestinatio deneganda est, neque humana libertas evertenda.

Prædestinatianos ergo postremis sæculis extitisse, & nunc etiam vigere in Secta Calviniana, & quantum ad aliqua dogmata etiam in Janseniana, Catholici omnes norunt. Sunt enim dogmata prædestinarianæ, Deum ad vitam & ad mortem eadem ratione prædestinare, Divinam præscientiam hominem violenter compellere, perire Dei voluntate quicumque pereunt, trahi etiam invitos ad salutem, nullam esse in Deo voluntatem salvandi omnes, & Christum pro solis Electis mortem oppetiisse: quæ omnia opponebantur à Semipelagianis, tanquam consecraria Augustinianæ doctrinæ, & talia esse, pessimi Augustini Interpretes, id est, iidem Prædestinatiani non dissentunt. Exortam hanc hæresim circa annum 424. apud Monachos Adrameti Byzacenæ Provinciæ Metropolis, iterumque emerisse in Galliis circa annum 429. renovatam insuper à Gothescalco Monacho Orbacensi sæculo IX. & anno 847. affirmant Tyro Prosper, Sige-

2. De Prædestinarianis.

Sigebertus, Baronius, Spondanus, Alvarez, & post editum à Sirmondo Viro Clarissimo librum Prædestinati alii Scriptores plurimi. Sed hæc esse commentitia tradunt viri alii doctissimi, ut Ulfertius, Maguinus, Norisus, Cabassutius, Macedo, Contensonius, Natalis Alexander, & propemodum infiniti: qui observarunt traductos fuisse à Semipelagianis odioso nomine Prædestinatianorum Cultores Augustinianæ doctrinæ, & hos sub corio fictitiæ hæreseos immerito vapulasse.

3.
An fuerint
tempore
S. Augustini.

Hæc, ut patitur instituti mei ratio, suscepturus examinanda, ad coercendam obrectatorum nostrorum (si tamen sunt aliqui) præcipitem loquentiam, præmoneo nullum inferri doctrinæ magni Augustini præjudiciū, etiamsi concedatur emeruisse adhuc eo vivente Prædestinatianorum sectam, & hujus gregales sese tanti Doctoris auctoritate præclarissimoque nomine circumvallasse. Ut enim scite ait Facundus Hermienfis lib. 6. contra Morianum, *Melius loqui non potuit Augustinus, quàm Prophetæ, quàm Apostoli & Evangelistæ: quorum verbis male intellectis, & incongrue adhibitis tam multi suos defendere conantur errores.* Imo quisquis sedulo animadvertat Adrumetianorum controversias opera Augustini fuisse sopitas, excitatis autem Semipelagianorum clamoribus, Augustinianam doctrinam nedum immunem evasisse, sed Cælestini Romani Pontificis fuisse insigni approbatione condecoratam; causam quoque Gothescalci undecim annis hinc inde ventilatam ab ipso Hincmaro cæterisque infelicis Monachi adversariis ad Augustinianam scripta, tanquam ad lydiū lapidem revocatam, ut contra Joan. Launojum probat Hyacinthus Serry cap. 14. Vindictiarum: quisquis, inquam, hæc animadvertat, necesse est fateatur Augustinianam sententiam magnis subortis tempestatibus emeruisse è vado scopulos prætervectam. Jam vero quæ præfabar, hunc habeant terminum.

4.
Propositio 1.
nasterio Adrumeti, Augustino super-
siste, hæresis Prædestinatiana.

Probatur 1. Demonstratur primo. Ecce Augustinianæ doctrinæ defensores passim à Semipelagianis appellati sunt Prædestinatiani; nihilo tamen minus nulla fuit in re horum hominum secta, ut doctissimi viri tradiderunt. Sanctus enim Prudentius Trecentis Episcopus in lib. contra Joannem Erigenam cap. 4. ait: *Tertiam vero hæresim, quam Pelagianis contrariam asseritis, qua ita donum gratiæ*

prædicatur, ut libertas arbitrii funditus auferatur, nec legimus, nec audivimus. S. quoque Rhemigius adversus eundem Erigenam, *Quæ est, inquit, ista secunda hæresis tam incognita, tam inaudita, quæ libero arbitrio denegato solius gratiæ sit prædicatrix, nisi, ut nobis videtur, disputator iste vel beatum Augustinum latenter quasi hæreticum accusat?* Quæ probant universaliter hæresim Prædestinatianam neque ab Adrumetinis exortam, neque inter Massilienses iterum erupisse, neque fuscitatam fuisse per Gothescalcum. Sed ne à maritimis Africæ, septisque Adrumetinis discedam; an non Augustinus scripsit librum de Hæresibus ad Quodvultdeum circa annum 428. exortis jam, sedatisque in Adrumetino Monasterio dissidiis? Quomodo ergo Prædestinatianam hæresim nuperrime natam, & à se ipso, ut inquit, opportune præfocata silentio prætermisit, dum obscuriores quasque commemoravit? Quo præterea jure prope finem libri potuit asserere hæresim Pelagianam esse *omnium recentissimam*, si alteram ipse jugulaverat juniorem Pelagianam, eidemque directe contrariam? Verum ad alia accedamus.

Probatur 2. Explicatione disputationis Adrumetianorum, brevique rerum gestarum narratione. Scripsit Augustinus celeberrimam Epistolam 107. ad Sixtum, quæ Sententiæ gratiæ prædestinationis, & gratiæ per se efficaci munimentum est singulare. Dum hæc per Florum Adrumetum deata esset, & avide inter Monachos legetur; quibusdam imperitis visum est vocationem secundum propositum & gratiam victricem tollere libertatem humanam, ipsis adeo liberum arbitrium ropugnantis ut tollerent Dei gratiam. At Valentinus Abbas, & Florus, allique pro doctrina S. Patris acerrimè steterunt. Hinc obortæ contentiones quas Felix & Cresconius inconsulto Monasterii Præsidente, nec satis causaperspecta ad Augustinum profecti ambiue admodum retulerunt. Ac principii Florum accusarunt, tanquam arbitrium negasset; sed interpellati ab Augusto, seminime in his quæstionibus versos esse prodiderunt. Deprehendit empe S. Pater, Adrumeti Pelagianæ hæreseos cineres excitari, & sub prætextu salvandi libertatem novum bellum adversus Christi gratiam cieri. Quæ ad extirpanda pravitatis semina librum scripsit de gratia & libero arbitrio, de quo in 2. Re tract. cap. 66. hæc libet: *Propter eos, qui, cum defenditur ex gratia, putantes negari*

5.
Probatur 2.

negari liberum arbitrium, sic ipsi defendunt liberum arbitrium, ut negent Dei gratiam, asserentes eam secundum merita nostra dari, scripsi librum, cuius titulus est de gratia & libero arbitrio. Ad eos autem scripsi Monachos Adrumetinos, in quorum Monasterio cæperat esse contentio. Nondum autem Adrumetinis acquiescentibus, & rursus opponentibus non esse corripiendos legis transgressores, si Divina constitutio humanam prævenire debeat libertatem, quandoquidem deest illis auxilium ex Dei beneplacito præparatum; addidit librum de Correctione & gratia plenissimum, ut ait in Epist. ad Augustinum beatus Prosper, *Divina auctoritatis*. Atque hæc origo, hic finis dissidiorum, quæ moverunt Adrumetini.

6.
Confirmatio 1.

Ex his manifeste evincitur inde Semipelagianorum quidem, non Prædestinatariorum hæresim erupisse. Etenim qui opinabantur gratiam dari secundum merita nostra, & negabant Electionem secundum propositum eo quod videretur asserre exitium libero arbitrio, ac proinde recedebant ab Augustino; hi Semipelagiani erant, non Prædestinatiani: quippe Prædestinatiani & Electionem secundum propositum agnoscunt, & Augustini doctrinam sequi magnifice de se prædicant, quamquam turpiter in errorem rapiuntur in iis, quæ spectant ad libertatem. Sed in Monasterio Adrumeti erant, qui ita negarent Dei gratiam, ut defenderent liberum arbitrium, & ideo recedebant à doctrina Augustini. Igitur inter Adrumetinos Semipelagiani quidem nonnulli erant, sed non Prædestinatiani.

7.
Confirmatio 2.

Quod argumentum corroboratur testimonio Prosperi in Epist. ad Augustinum: in qua narratis Semipelagianorum adversus Electionem secundum propositum Dei oppositionibus, *Evenit*, inquit, *ex dispositione misericordiae Dei, ut cum quosdam intra Africam similia movissent, librum de correctione & Gratia plenum Divina auctoritatis emitteres*. Consimilis ergo fuit adversus Augustinianam Sententiam Semipelagianorum Massiliensium, & Adrumetinariorum Monachorum expositio.

8.
Confirmatio 3.

Comprobatur denique Assertum, & simul ostenditur præter Semipelagianos, non fuisse alios prave sentientes apud Adrumetum. Cresconius & Felix qui ad Augustinum venientes retulerunt obortas inter Cœnobitas dissensiones, accusarunt Florum tanquam prædestinatarium, id est, hostem infensissimum libertatis. At liquet ex Epistola Valen-

R. P. Berti Theol. Tom. I.

tini ad S. Patrem, duos illos Monachos falsa narrasse, ac Florum solam gratiam omnia præcedentem merita Catholice propugnasse. *Servi tui Flori*, inquit Abbas, *fides est, Pater, non sicut fratres illi locuti sunt: in præsentiarum audierunt ab eo dictum non juxta merita nostra dari donum pietatis, sed per gratiam Redemptoris*. Itaque rumore extæ in Adrumetino monasterio Prædestinatarianæ hæreseos ex falsa relatione Felicis & Cresconii excitatus est: neque ullus Prædestinarianus fuit reapse inter Monachos Africanos. Quis enim talis fingi potest? Valentinus? At de hujus fide nullus dubitat. Florus? liquet hunc fuisse falso accusatum. Cresconius & Felix? Hi vero accusatores erant erroris, quem imperite suspicabantur in Floro. Reliqui Monachi, qui ita defendebant liberum arbitrium, ut negarent Dei gratiam? Isti quidem Prædestinatiani à nemine, qui sit sui compos, appellabuntur. Lege autem tum Valentini Epistolam, tum Augustini responsionem; neque alium Adrumetinum inveneris, qui de hæresi possit esse suspectus.

Opp. 1. Fuerunt in Monasterio Adrumeti, qui ita gratiam asserbant, ut arbitrium everterent: Hi erant Prædestinatiani: Ergo, &c. Probatur ma. S. P. Augustinus in Epist. ad Valentinum; *Retulerunt*, inquit, *Monasterium vestrum nonnulla dissensione turbatum, eo quod quidam in vobis sic gratiam prædicent, ut negent hominis esse liberum arbitrium*.

9.
Obiectio 1.

Resp. nego ma. Et ad prob. dico Felicem & Cresconium falsa narrasse. Ut hi ad S. Patrem pervenerunt; statim advertit eos inscios esse, & circa controversias gratiæ parum versatos. Eos propterea penes se aliquanto diutius retinuit Augustinus, ut scribit in Epistola ad Valentinum, *quo instructiores redirent adversus novos hæreticos Pelagianos*. Optime quippe novit in Adrumeto recentissimam Pelagii hæresim suscitari, postquam pluries imperitos relatores interrogaverat. Hinc redeuntibus illis Adrumetum cum libro de Gratia & libero arbitrio, sic Monachos adhortatus est: *Neque negetis Dei gratiam, neque liberum arbitrium sic defendatis, ut à Dei gratia separetis*. Rescripsit quoque Valentinus, non esse in suo Monasterio, qui liberum arbitrium negarent. Enimverò sic generaliter loquitur: *Liberum arbitrium Dei gratia non negamus*. Flori quoque fidem commendat, & Felicis & Cresconii, qui ad Augusti-

Solutio

Q9

num

num proficiscentes nil Abbati communicaverant, imprudens consilium redarguit. Sanctus autem Augustinus initio libri de Corrept. & Gratia ita Monachis gratulatur: *Hanc fidem, quæ sine dubio vera & Prophetica & Apostolica fides est, etiam in fratre nostro Floro invenisse me gaudeo: unde hi potius corrigendi sunt, qui eum non intelligebant.* Concedo itaque Felicem & Cresconium retulisse Augustino, quod Adrumeti essent qui negarent arbitrium: sed nego verum narrasse.

10.
Obiectio 2.

Opp. 2. S. P. Augustinus in libro de Gratia & libero arbitrio non solum gratiam defendit, sed liberum arbitrium deprecatur; quod vel solo libri titulo satis liquet. Sed ex quo defendat gratiam, sequitur extitisse in Adrumeto qui gratiam negarent. Ergo ex quo liberum prædicet arbitrium, inferitur etiam fuisse, qui negarent idem arbitrium; ideoque Monasterium in duas factiones, Pelagianorum unam, & alteram Prædestinatarum fuisse divisum.

Solutio.

Resp. hoc argumentum, quod Adversarii putant validissimum, nullum omnino esse. Primo enim quid probat, si dicamus Augustinum principio credidisse Felici & Cresconio, adeoque adversus Prædestinatos, quos extare audiebat, scripsisse; quum tamen nulli essent, & illi duo Monachi mentirentur, ut reapse mentitos esse declaravit apertissime Valentinus? An non bene S. Pater se gessit una cum erumpente Semipelagianismi hæresi evellens etiam ficti erroris radices, quas noverat olim inlitas à Manichæis? Deinde si attentius librum de Gratia & libero arbitrio legas: percipies totum in hoc versari, ut probet gratiam nulla merita nostra supponere, neque tamen liberum perimi arbitrium; propterea quod Pelagiani affirmabant gratiam dari secundum merita, & ex Augustiniana sententia consequi interitum libertatis. Sed rem clarius expediam. Hæc propositio, *Non datur sub gratia effici liberum arbitrium*, enunciatur à Pelagianis, & à Prædestinatis æqualiter, sed sensu prorsus contrario. Pelagiani, ut tollant Dei gratiam, ita argumentantur: Gratia efficax tollit arbitrium, ergo non datur: quo telo etiam nos impetunt Catholici, clarissimique viri, qui nullatenus Pelagianis adhærescunt, gratiam tamen per se efficacem rejiciunt. Contra Prædestinatos illam propositionem efferunt, ut negent arbitrium, atque ita pessime argumentantur: Datur gratia efficax; Ergo non datur

libertas. Debet ergo, quisquis sentit cum Augustino, pugnare pro libertate, sive contra Pelagianos disputet, sive contra Prædestinatos. Et contra Pelagianos quidem, ut retundat quod hi opponunt adversus Gratiam victricem, & Electionem secundum propositum: adversus Prædestinatos autem, ut repellat horrendam consecutionem, quam Augustiniana circa gratiam doctrina obvallare perperam moluntur. Quare distinguo propositionem majorem: Augustinus non solum gratiam propugnat, sed etiam liberum arbitrium, retundens criminationem Pelagianorum, conc. repellens assertionem Prædestinatarum, nego.

Opp. ultimo. Erupisse hæresim Prædestinatarum circa ann. 415. scribit in Chronico Sigebertus. Ortam sub Honorio, qui imperium obtinuit circa annum 417. tradit in suo Chronico Prosper Tyro. Ejusdem meminit & Arnobius, qui circa eadem tempora floruit, in Psalm. 147. Posteriores Historicos quis posset singulos recensere?

11.

Obiectio ultima.

Resp. nil mirum, si hi, alique plerimi commemorarunt hæresim Prædestinatarum, cum hoc nomine à Semipelagianis traducerentur veri Augustini discipuli. Crediderunt nempe nonnulli impostoribus: falsaque crimina aut malevolentia, aut bona fide pro veris historiis venditarunt. Ac Sigebertus fabulam imbibit à Fausto Rejensi, qui cum Semipelagianus fuerit, non ex veritate, sed ex livore Prædestinatos appellavit quotquot doctrinam Augustinianam sectabantur: de quo Fausto mox dicam. Arnobium etiam Semipelagianum fuisse demonstrat Norisius lib. 2. Hist. Pelag. cap. xv. Sed fuerit frugis melioris: qui demonstraturus est, illum, & ceteros qui Prædestinatos commemoraverunt, non fuisse deceptos publica voce, quam spargebant Semipelagiani, extare Prædestinatos, qui tollerent libertatem? Nec fidem promeretur Prosper Tyro, qui potuit fabulam ex eodem fonte haurire, & in historia hospes omnino est, & anacronismus plenissimus. Quod, ut plura alia prætermittam, apparet ex anno, cui initium hæresis Prædestinatarum alligavit, id est 417. quo nondum coeperat Augustinus pertractare de prædestinatione electorum, nec Epistolam ad Sixtum adhuc scripserat. Atque, ut prorupisset commentitia hæresis apud Adrumetinos, non tamen ante annum 424. habuisset natalia: unde Tyro etiam peccat in Chronotaxi, eoquæ pejus Sigebertus;

Solutio.

gebertus; qui vulgi opinione decepti errores erroribus implicarunt.

12. ⁷ PROPOSITIO II. Neque sub Cœlestino I. erupit in Galliis secta Prædestinarianorum.

Probatur. Qui hanc apud Massilienses fuscitam tradunt, putant adversus eam Hilarium & Prosperum Augustini primum, deinde Cœlestini imploravisse auxilium. At non ita se res habuit. Hilarius & Prosper non contra Prædestinianos, sed contra Semipelagianos ad Augustinum confugerunt. Quod probatur ex Epistola Prosperi, cujus verba superius cap. vi. fuerunt producta. Ex quibus constat, Massilienses non probasse prædestinationem in regnum Dei, & propositum eligendorum ac rejiciendorum, quo ante mundi constitutionem facta dicitur ab Augustino electorum reproborumque discretio. Consimilia scripsit Hilarius. Prædestiniani autem & gratuitam prædestinationem dicuntur asseruisse, & Augustini sibi adseivisse patrocinium. Obortæ itaque inter Massilienses controversiæ, non Prædestinarianæ hæreseos seminarium fuerunt, sed Semipelagianismi incrementum. Præterea S. P. Augustinus acceptis literis Prosperi & Hilarii, occurrit gliscenti malo editis libris de Prædestinatione Sanctorum, & de Dono perseverantiæ. Hos vero libros, quis non videt contra hostes gratiæ Dei, & reprehensores Augustinianæ doctrinæ fuisse conscriptos? Sat est oculos in prioris libri initia conjicere: ubi Massilienses, quorum Hilarius & Prosper piam curam gerebant, adhuc in quæstionibus de prædestinatione, & de gratia caligare dicuntur: Pelagianæ favere opinioni; cavendum, ne teneant poeticam sententiam, *Spes sibi quisque, &c.* Quæ dicta sint salva Massiliensium pietate ac Sanctitate, qui nondum damnato Semipelagianismo, nullâ fuerunt hæresis labe polluti. Semipelagiani tamen habendi sunt: & consequenter in his malleus hæreticorum Augustinus Pelagianorum compressit, contrivitque reliquias.

13. ¹ Opponitur. I. Opp. 1. Irrupisse Cœlestino Pontifice hæresim Prædestinarianam, & Prosperum & Hilarium de hac hæresi consuluisset Augustinum, testatur antiquissimus Auctor Prædestinati, quem Sirmondus ex vetustissimo Codice luce donavit, & insertus est Tomo Bibl. PP. vigesimo octavo.

Solutio. Respondet vir summus Norisus, Sirmondum effœta jam ætate, & post annum 80. hunc librum publici juris fecisse, indulgendumque esse plenæ viri *R. P. Berti Theol. Tom. I.*

alioquin doctissimi senectuti, si à veritate deflexit: ejus historiam nuncupari fabulam à Maguino viro omnigena literatura ornatissimo: constare ex Epistolis Hilarii & Prosperi longe distare ab erroribus Prædestinarianorum dogmata Massiliensium. Addunt viri alii clarissimi, Auctorem Prædestinati se manifesto prodere Pelagianum. Docet enim concupiscentiam esse à Creatore, quomodo ab illo sunt singula membra corporis; ac perduelles motus libidinis non pœnam originalis peccati, sed legem esse naturæ. Quæ fuisse dogmata Pelagiana constat ex libris Augustini contra Julianum. Cum ergo Pelagiani appellarent Prædestinianos omnes propugnatores Augustinianæ doctrinæ; mirum non est, si Auctor Prædestinati meminerit commentitiæ hæreseos, de qua Augustini discipuli postulabantur. Quidquid sit; liber Prædestinati ex literis Prosperi & Hilarii fallax undequaque deprehenditur.

14. ² Opp. 2. Prosper & Hilarius in suis ad August. Epistolis referunt apud Massilienses multos esse, affirmantes *divina constitutione virtutes removeri, tolli libertatem, & sub nomine Prædestinarianis fatalem necessitatem induci.* Atqui soli Prædestiniani hæc mendaciorum portenta effutiebant. Igitur, &c.

Responsio. Resp. Sirmondum, qui hoc utitur argumento, caligantibus senio oculis haud recte Prosperi verba legisse. Etenim non absolute scripsit Prosper, multos Servorum Dei in Massiliensi urbe consistentes denegare libertatem, & divinæ constitutioni concedere, ut homines violenter compellat: sed ait hæc à Massiliensibus dicta fuisse conditionate, illative, & contra ea, quæ S. Pater Augustinus de vocatione Electorum secundum Dei propositum disputaverat. Vide testimonia beati Prosperi supra Capite vi. Prosperum contra Prædestinianos scripsisse putavit etiam magnus Annalium Ecclesiasticorum Auctor Baronius: cui nequaquam consentire possumus tum propter hæcenus discussa, tum propter auctoritatem Fulgentii, qui lib. 1. ad Monimum cap. 30. testatur, Prosperum in singulis Opusculis, quæ tunc elucubravimus, respondere iis, quæ à Semipelagianis *Divi Augustini dictis non ex veritate, sed ex livore objiciebantur.*

15. ³ Opp. 3. Saltem circa annum 470. Prædestinatos extitisse negari non potest. Colligitur ex libris Faustii, ex Synodo Arelatensi, & Lugdunensi, quæ hanc hæresim proscripserunt: ex Epist. ad Lucidum, & ipsius Lucidi palinodia, in qua

Solutio.

qua ore proprio se Prædestinarianis ad hæsisse fatetur.

Resp. dato, vera esse quæ narrat Faustus, neque Synodos Arelatensem & Lugdunensem esse ab illo confictas, quod non soli affirmant Apologistæ Jansenii, ut scribit Tournely de Gratia Christi pag. edit. Venet. 118. sed etiam Gilbertus Maguinus, quem idem Tournely supra pag. 112. condigna laudatione memoravit: dato, inquam, hæc vera esse, constat, Faustum fuisse Semipelagianum; Semipelagianos vero objecisse Augustinianis eadem paradoxa, quæ devorant veri Prædestinariani. Cum ergo Faustus referret in Synodis esse nonnullos erroribus Prædestinarianorum imbutos, idque confirmarent alii Semipelagiani, provide Galliarum Antistites, inter quos aliqui erant piissimi doctissimi que, sex illas propositiones à Fausto exhibitas condemnarunt, ut, si qui eas proferrent, ab horrendis blasphemis in posterum abstinere. Duo enim extra controversiam posita sunt, & paradoxa illa in se hæretica esse, & à Semipelagianis adversus sententiam de gratuita prædestinatione olim objecta, ut execrabilem illam redderent, ac traherent in invidiam. Ergo merito damnata sunt, & damnata dicuntur à Fausto, & Gennadio; cum impia sint & hæretica; atque hac in parte oberrant miserrimi Janseniani, qui negant esse damnata. At non hinc sequitur, extitisse revera sectam Prædestinarianam: sed hoc unum, videlicet, damnata fuisse dogmata, quæ Semipelagianis falso Augustini discipulis imponebant. De Lucido autem, dato pariter, quod vera sint, quæ narrantur à Fausto, veramque recantatam ab eo palinodiam, tamen non tenemur hæc etiam concedere Scriptori pice Semipelagianismi inquinato: dico Semipelagianos acutos fuisse, acerrimos, atque, uti ab Augustino appellantur, *ingenia bona*. His ergo impugnantibus Electionem secundum propositum, quasi evertat libertatem, cum quæstio sit ad solvendum difficilis, ab Augustiniana doctrina nonnullos minus exercitatos potuerunt facile removere, compellentes subtilioribus sophismatibus ad credendum se in antecessum errasse, quamquam sensissent peroptime: quod sæpenumero experimur in hominibus pinquioris minervæ, qui cum Adversariis versutis, loquentibusque congregiuntur. Id forte contigit Lucido. Verum hoc etiam dato, Lucidum fuisse pravi dogmatis assertorem, quomodo legimus de Monimo a-

put Fulgentium lib. 1. cap. 3. nulla ratione fit consequens, extitisse Sectam Prædestinarianam, & veram esse historiam, quæ narratur in libro Prædestinati: sed ad summum, ut contendit noster Norisius, prava ea dogmata à quibusdam obscuri nominis tradita, nunquam vero sive à Massiliensibus, sive à Monachis Adrumetinis.

PROPOSITIO III. Gothescalcus Prædestinarianus non fuit, licet veram causam imprudenter susceperit defendendam.

Ita censent eruditissimi viri Gilbertus Maguinus, Christianus Lupus in Notis ad 1. Conc. Romanum, Cardinalis Norisius in Hist. Gothescalci, alique plures: & quamquam sententiam oppositam propugnent multi celebres æque, & eruditi Theologi, nostra tamen & præsidia habet validissima, & horum argumentationibus minime quatitur. Probatur autem 1. testimonio Sanctorum Prudentii, & Rhemigii, nec non universæ Lugdunensis Ecclesiæ, recitato Prop. 1. Quam Ecclesiam errasse errore facti scribit Pagius ad annum 849. ob apertissima monumenta, quæ extant apud Hincmarum, Annalistam Bertinianum, aliosque ejusdem ætatis Chronologos, quæ collegit etiam ex Historia Ludovici Cellotii Natalis Alexander Dissert. v. Sæculi 11. Honoratus Tournely de Hæresi prædestinarianæ, alique. Sed hæc omnia neque Prudentii & Rhemigii elevare possunt auctoritatem, neque Gothescalcum aperte hæreticum demonstrare. Id vero probatur singula breviter excutiendo.

Primo, inquit, Gothescalcum anno 847. docuisse duplicem Prædestinationem ad vitam, & ad interitum sempiternum in collatione quam habuit apud Insubres cum Eberardo religiosissimo Comite, & in colloquio cum Episcopo Brixienti Nothingo. Hunc certorem reddidisse Rabanum Archiepiscopum Moguntinum, illumque sollicitasse ad confutandum Gothescalcum. Id clarissimum Archiepiscopum abunde præstasse, & insequenti anno 848. damnasse Gothescalcum in Synodo Moguntina. Verum hæc infirma sunt; primo quia non constat Gothescalcum asservisse prædestinationem ad malum culpæ, quæ in tradunt Prædestinariani, sed econtra liquet ex ipsius Confessione solam propugnasse prædestinationem ad poenam ob prævisa demerita infligendam; unde etiam Vossius, qui de causa Gothescalci disputat libro VII. Historiæ Pelagianæ P. IV. dubitat, ne causa tanta contentione agitata vere fuerit

16.
Propositio 3.

Probatur 1.

17.
Probatur
ulterius.

fuerit Logomachia. Qui vero repou-
nunt Gothescalcum in gemina Confes-
sione errorem simulasse, repugnant sibi
ipsis, dum miserimum Monachum us-
que ad extremum fuisse pertinacissi-
mum, & perficacem in defenſando erro-
re frontis, continuis clamoribus con-
queruntur. Præterea ipse Rabanus &
Hincmarus fatentur, Gothescalcum Au-
gustinianæ doctrinæ fuisse studiosissi-
mum: quod etiam si hæretico Prædesti-
natio conuenire possit, Monachus ta-
men Orbacensis non ideo se iactabat ad-
hærere Augustino, ut negaret liberum
voluntatis arbitrium: sed, ut de ipso li-
bero arbitrio teneretur *quidquid à beato
Augustino, & cæteris Catholicis PP. in-
culcatum est, non iuxta perniciosissimum
dogma Gennadii Massiliensis*: ut fatetur
idem Hincmarus lib. de Prædest. cap.
21. Nothingus vero parum, ut Nori-
sius inquit, in Augustiniana palæstra ex-
ercitatus, non is erat, qui posset Raba-
num circa altissimam quæstionem in-
formare: unde iste *non necessariam, &
ad rem non pertinentem disputationem
assumpsit*, quomodo in libro de tribus
Epistolis affirmat S. Rhemigijs. Ne-
que tamen ego de Rabano viro doctis-
simo finistram fero iudicium: sed erro-
res prædestinatio rectissime damna-
tos pronuncio; at nego à Gothescalco
vere fuisse prolatos, etiam si aliquam
causam damnationi, & quidem specie
tenus iustam dederit postulatio Nothin-
gi, & intemperans ingenium Gothe-
scalci: de quo dicam in fine disputa-
tionis.

18.
Testimonia
contra Go-
thescaleum
eliduntur.

Secundo proferunt aduersus Gothe-
scaleum luculentissima testimonia Hinc-
mari, & Annaliste Bertiniani, nec non
Synodum Carisiacam, quæ anno 849.
edidit contra Gothescalcum quatuor
anathematis Capitula, in quibus sunt
proculdubio Prædestinatio dogma-
mata fulgurita. Verum neque hæc
valida sunt, ut videntur. Nam quod
pertinet ad Hincmarum, *fuit illi fallere
& falli proclive*, inquit Cl. Sirmondus
dissert. de 2. Dionysijs cap. 4. *Camale-
onti* à Nicolao Pontifice comparatus;
& coacta ab illo Concilia ab eodem
Romano Pontifice appellata sunt in Ep.
46. *Conuenticula de Sanguinibus*. Præ-
cipitem fuisse in ferendis sententijs
constat ex eadem causa, in qua ipse
accusator, ipse testis, ipse iudex
Gothescalcum damnauit, & casum
virgis inaudito irreligiositatis & cru-
delitatis exemplo vi compulsi ad pro-
ficiendam in ignem Apologeticam Scri-
pturam, quam Concilio offerendam

in sui defensionem parauerat. Con-
stat & ex altera causa circa Trinam u-
nitatem, in qua Gothescalcum veram
traditionem propugnasse nemo iure ne-
gabit, cum universalis Ecclesia Trinam
Deitatem affirmet; & nihilominus Hinc-
marus etiam in hac causa Gothescal-
cum blasphemum, & hæreticum decla-
rauit, temere mutilatis Ecclesiasticis
hymnis, editisque de hoc etiam argu-
mento fallacibus lucubrationibus. Con-
stat etiam ex causa Rothadi, quem vio-
lentissima oppressione tentauit compelle-
re, ut in propriam damnationem ipse
subscriberet, quem tandem Romanus
Pontifex, ut causæ meritum postulabat,
absoluit, & Hincmaro exprobravit
Epist. 41. atrocissimum scelus, imitatio-
nemque Dioscori.

Licet ex his appareat Synodum Cari-
siacam conuenticulum fuisse Hincmaro
auctore coactum, neque certum sit
damnasse Gothescalcum, ut demonstrat
Norisius Tom. 4. pag. 686. respondeo
tamen quatuor illius Synodi Capitula,
sive anathematismos immerito contra
Gothescalcum urgeri. Enim vero hæc
eadem capitula explosa sunt à Synodo
Valentina celebrata anno 855. canone
quarto his verbis: *Porro Capitula qua-
tuor, quæ à Concilio Fratrum nostrorum
minus prospere suscepta sunt propter in-
utilitatem, vel etiam noxietatem, & er-
rorem contrarium veritati, à pia auditu
fidelium penitus explodimus, & ut alia
& similia caveantur per omnia auctori-
tate Spiritus Sancti interdiciamus*. æ-
quum est autem, ut potius Concilii Va-
lentini, quam Carisiaci auctoritas tenea-
tur. In hoc enim convenerunt omnes
Episcopi trium provinciarum Lugdu-
nensis, Viennensis, & Arelatensis, at in
Carisiaco sola factio Hincmari inter-
fuit. Deinde Valentini Synodi Cano-
nes anno 859. à Concilio Lingonensi
firmati sunt, iterumque à pleno XII.
Provinciarum Tullensi habito eodem
anno præſente Carolo Principe. Fue-
rat ergo iniusta Sententia Synodi Ca-
risiacæ aduersus miserum Gothescal-
cum.

Me non fugit doctissimum Alexan-
dram laudata dissert. v. §. XI, conten-
dere decreta Valentini Synodi non pu-
gnare cum Capitulis Carisiacis. Pos-
sem insistere, quod aliter iudicarunt
Valentini Patres, qui in his Capitulis
expresse fatentur contineri errorem con-
trarium veritati. Possem & appellare
ad Hincmarum, qui in 11. Opere de
Prædestinatione miratur eadem Capi-
tula, quorum fuerat ipse architectus, à

19.
Roboratio.

20.
Confirmatio.

tantis ac talibus viris, & Episcoporum primoribus fuisse damnata. Verum docebor, ut decet, ab Alexandro gravi ac perinsigni Scriptore. Valentina Synodi Patres, inquit ille, errore facti putarunt Carisiacorum Auctores Capitulorum asseruisse Christum eadem ratione, eodemque sensu esse mortuum pro iis, qui pereunt, ac pro illis, qui per Christi gratiam perseverant ac salvantur. Id verissimum esse fateor; non enim Synodus Valentina probavit Christum non esse mortuum pro omnibus, ut sibi persuadent Jansenistae. Dabo etiam Natali Alexandro, Canones Valentinos fuisse conscriptos ab Ebbone Gratianopolitano Episcopo, qui occultas gerebat cum Hincmaro similitates; Ebbonem etiam pannum aliquod quarto Canoni assuisse, quo expoliatur in Synodo Lingonensi & Tullensi: tamen genuinum esse praefatum Canonem, constat ex citata praefatione ipsius Hincmari, imo etiam probatum à Nicolao Papa Epist. 24. affirmet S. Prudentius: nec non idem testentur Annales Bertiniani ad annum 859. & Sirmondus ipse in Hist. Praedestinat. cap. 12. neque conjectura Natalis Alexandri de assuto panno ab Ebbone quicquam probent, cum laudatus Canon fuerit paululum immutatus opera S. Rhemigii, ut consuleret dignitati Hincmari, & Caroli Regis, quorum auctoritatem conscripta fuerant Capitula Carisiaca. Verum, ut dixi, omnia Alexandro concedantur.

21.
Confirmatio
ulterior.

Sed vicissim jure postulo, ut mihi Adversarii Gothescalci similia concedant, maxime quod in mea sententia salvabitur à nota haereseos infelix ille Monachus, & demonstrabitur evidentius praedamnata haeresis Janseniana: cujus fautores, si opponamus dogmata Gothescalci, habebunt fortassis rimulas mille. Quid ergo? Erravit, inquis, Synodus Valentina errore facti, & Canone illo quarto proseripsit haesim Semipelagianam, aut, si mavis hoc dicere, confirmavit Augustinianam doctrinam de morte Christi sufficienter pro omnibus, efficaciter tantum pro Electis, etiam si hanc negasse Patres Carisiacos nulla ratione probetur, ut opinati sunt per errorem facti Patres Synodi Valentinae. Ergo à pari errare potuit Synodus Carisiaca errore facti, & quatuor Capitulis damnare haesim Praedestinatianam de morte Christi pro solis praedestinatiis, etiam si hanc haesim propugnari à Gothescalco crederet Hincmarus deceptus errore facti. Hujus argumenti fulcrum est, quod dogma de

Christi morte assertum à Gothescalco, quemadmodum & alia capita sensum Catholicum patiuntur. Nam Christum efficaciter pro solis praedestinatiis mortuum esse, sicut & dari praedestinationem impiorum ad sempiternum supplicium, non solum Gothescalcus affirmavit, sed Augustinus, Prosper, Fulgentius, & Theologi complures, qui tamen Praedestinatiani non sunt. Addis: Forte Ebbo Canoni Valentino assuit laciniam ob similitates cum Hincmaro. Et istud licet falsum gratis iterum concedatur: sed mihi fas sit reponere; Ergo & Hincmarus ad fallendum Ebbone proclivior potuit ornare fimbriis Capitula Carisiaca propter iratum, aversumque animum ab homine dura crudelique fortuna jactato.

Videamus modo quare tam humaniter sentiamus de Gothescalco. Prima ratio est, quod digniores fide videantur Rhemigius, Prudentius, Lupus Ferrariensis, Lugdunensis Ecclesia, & Synodus Valentina, quam Hincmarus; ut liquet ex dictis. Deinde quia revera dogmata Gothescalci Catholicum habent sensum, & toto caelo distant ab errore Calvinii, & Jansenii. Præterea quoniam ex ipsomet Hincmaro colligitur Gothescalcum Catholico, non haeretico sensu ea dogmata propugnasse. Primo enim accusatur dixisse quosdam esse praedestinos ad mortem aeternam; quod de malo poenae accipiendum, liquet ex ejus Confessione, & ex ipso Hincmaro: in illa quippe ait, Deum praedestinasse reprobos ad interitum: *Propter praescita certissime ipsorum propria merita*: & apud Hincmarum de Praedest. cap. 21. *Praescivit eos pessimum habituros ortum, pejorem obitum: praedestinavit autem eos ad luendum perenne tormentum, & sempiternum interitum.* Accusatur secundo loco dixisse non esse in Deo voluntatem salvandi omnes: quæ assertio de voluntate efficaci vera est, & traditur ab Augustino cap. 96. Enchiridii, & eadem ferme sunt verba Gothescalci apud Hincmarum in Epist. ad Rom. Pontificem Nicolaum. Accusatur tertio dixisse Christum non esse mortuum pro totius mundi Redemptione: quæ horrenda quidem, & recte anathemate proscripta assertio est: sed Gothescalcus ait Christum non esse mortuum pro reprobis, ut scribit de Praed. cap. 29. idem Hincmarus, *perpetualiter*, id est, absoluta & efficaci voluntate donandi illis perseverantiam, & coronam. Rursus benigne de Gothescalco sentimus, propterea quod hæc tria capita accusa-

22.
Rationes, cur
Gothescal-
cus defendatur.

tionis sunt omnino eadem cum ob-
iectis Gallorum, ut constat ex libro Pro-
speri adversus Collatorem, & ex Re-
sponſione ad Objectiones Vincentianas.
Quare Gothescalco idem contigit quod
assertoribus Augustinianæ doctrinæ, fu-
itque de iisdem commentitiis erroribus
accusatus. Ulterius Hincmarus ubique
accusat Gothescalcum, quod eandem
prorsus teneat pravitatem doctrinæ cum
Monachis Adrumetinis, aliisque vete-
ribus Prædestinarianis. At hæresim
Prædestinarianam non fuisse apud Adru-
metinos, neque anathematizatam à Pro-
spero, demonstratum est supra; neque
oppositum docent Tournely, Pagius, &
Alexander. Fatemur itaque Gothes-
calco audiisse tanquam Prædestinaria-
num, erroresque ei tributos jure fuisse
proscriptos: sed ab eo defensatos pravo
sensu, & servata undequaque æquitate
atque cum eo ab Hincmaro affirmare
non possumus. Concedimus denique
Gothescalco claros fuisse adversarios,
inter quos Joannes Erigena, qui à Floro
Diacono egregie confutatus est: sed
non defuerunt ei Defensores inculpatæ
vitæ, ac famæ celebrioris, quos paulo
supra commemoravi.

23. In quo Go-
thescalcus re-
prehenden-
dus.
Demum in hoc Gothescalcum repre-
hensione dignissimum cenſeo, quod ver-
um dogma imprudenter defendit, at-
que, ut ait Christianus Lupus, non ex
charismate. Prædestinationem enim
ad mortem in aures vulgi non sine of-
fensione & scandalo prædicavit, ita ut
multi in desperationem perducti dice-
rent: *Quid mihi necesse est pro salute
mea, & vitæ æternæ laborare? quia si
bonum fecero, & prædestinatus ad vi-*

tam non sum, nihil mihi prodest: inquit
Rabanus in literis ad Eberardum. Me-
minisse debuerat Gothescalcus etiam
Massiliensibus sanctissimis doctissimisque
viris apparuisse Augustinianam doctri-
nam primo aspectu perdifficilem & a-
sperrimam, ac talem multo magis videri
hominibus rudioribus, quibus altissi-
mæ quæstiones non sunt, nisi caute, pro-
ponendæ. Imo prædestinationem ad
mortem, quæ non potest nisi verbis ad-
modum crudis explicari, nunquam a-
pud imperitam plebem prædicandam esse
arbitramur: prædestinationem vero ad
vitam diverso plane modo, quàm sole-
ant quidam ex Cathedra transeuntes
ad pulpita, qui ut habeantur doctores,
prædicandi officium legitime non ob-
servant. Talis fuit Gothescalcus: qui
prædestinationem ad mortem inter vul-
gi catervas, prohibentibus etiam Epis-
copis, pertinacissime dogmatizavit, cum
tamen nihil interesset rei Christianæ,
quomodo scribit Præf. 2. in Saculum
IV. Benedictinum Eruditissimus Mabillo-
nius, incumbere in vocabulum Præde-
stinationis ad interitum, si modo aliis
verbis Catholica Sententia teneretur.
Neque Augustinianam doctrinam satis
superque munitam necessum fuit Go-
thescalco à Prædestinarianæ hæresis su-
spicione purgare, cum damnatis Semi-
pelagianis tranquilla pace, regnoque suo
potiretur. In hac ergo parte Gothes-
calci ingenium laudare non possumus,
eumque propriæ famæ pessime consuluisse
putamus, ita ut neque in ipso ma-
culam hæreticæ pravitatis inveniamus,
neque optimi Theologi temperamen-
tum.

CAPUT XV.

An opportunum sit Populis prædicare Augustinianam de
Prædestinatione Sententiam?

SUMMARIUM.

1. Monitum primum.
2. Monitum secundum.
3. Monitum tertium.
4. Monitum quartum.

5. Monitum quintum.
6. Monitum sextum.
7. 8. Respondetur objectis.
9. Octo signa Prædestinatorum.

Quo pacto
de Prædesti-
natione San-
ctorum Con-
cionandum.

HISTORIA Gothescalci demonstrat
posse etiam veræ doctrinæ in aures
vulgi effusione magnam fieri tem-
pestatem: cumque nonnulli, qui forte
has nostras disquisitiones perlegunt, sug-
gestum debeant conscendere, ut vitent
contentionum pericula, consulantque
honori Ordinis sui, & Christianæ ple-
bis utilitati, hanc etiam quæstionem in-

stituo, num, & quo pacto possint de
prædestinatione Sanctorum haberi con-
ciones; quam monitionibus præceptis-
que, non argumentationum textura
juxta Augustini sensum resolvam.

MONITUM I.

Quamquam verissimum est dari præ-
destinationem Electorum ad vitam, & Monitum I.
impio-

impiorum ad mortem, illa autem fiat ex Dei beneplacito, hæc ex præscientia meritorum, atque omnis prædestinatus salutem consecutus sit, omnis reprobis sempiternum supplicium; imprudenter se gereret Orator, qui tantummodo exponeret divinorum decretorum immutabilitatem: E. G. demonstrandum proponeret, non posse prædestinatum excidere à vita aeterna, aut reprobum esse immutabiliter damnandum; atque in his duntaxat assertionibus tota versaretur oratio. Probatur I. Scripturarum Sanctarum auctoritate, quæ nobis aeternam vitam tanquam mercedem & coronam justitiæ proponunt, & nos ad observantiam præceptorum proposita retributione exhortantur, eamque apprehendendam esse declarant à perseverantibus usque in finem. Contra ignem aeternum legis transgressoribus minitantur: quibus spei, timorisque incitamenti remouentur vitia, virtutesque foveantur; unde hæc monita exitiosissimum est prætermittere. Accedit malitia hominis & ad torporem proclivitas, quæ duo percellunt improbos ut nil quærant præterquam patrocina peccandi: quos etiam tentat supplantator in desperationem inducere. Atque hoc primum præceptum traditur ab Augustino in lib. de Dono Persev. cap. xxii. his verbis: *Quæ tamen prædestinatio non ita populis prædicanda est, ut apud imperitam vel tardioris intelligentiæ multitudinem redargui quodam modo ipsa sua prædicatione videatur; sicut redargui videtur & præscientia Dei, quam certe negare non possumus, si dicatur hominibus, sive curvatis, sive dormiantis, quod vos præscribit qui falli non potest, hoc eritis. Dolosi autem vel imperiti medici est etiam utile medicamentum sic alligare ut aut non prosit, aut obset.*

MONITUM II.

2. Præsertim, ne offendat conscientiam infirmam, abstinere debet Concionator à prædicanda prædestinatione ad interitum & ad mortem. Quod probatur præclarissimis Scripturarum exemplis, quibus ubique declarantur summa Dei misericordia, longanimitas, patientia, humanitas, voluntas salvandi omnes, alia plurima, quibus ad veniam petendam facile obdurati trahuntur. Cavendum est enim, ne ipsa veritas fiat occasio scandali mulierculis ad desperandum pronis, ac simus imitatores Gothescalci, cujus rationem, ingeniumque

reprehendimus. Ergo à vocabulis, quæ imperitos turbare possunt, abstinendum est penitus. Atque hoc etiam præceptum docet nos S. Pater eodem lib. cap. 16. dicens: *Facile est enim, imo & utile, ut taceatur aliquid verum propter incapaces, maxime si timendum inde sit, ne peiores faciamus eos qui non intelligunt, dum volumus eos, qui intelligunt, facere doctiores.*

MONITUM III.

Haud recte se gereret, qui prædicante Catholico viro prædestinationem exmeritis, adversus sacram concionem obloqueretur. Primo enim ut diximus lib. iv. capite 6. & 11. Medistarum doctrina nulla perstringi debet censura. Deinde Concionatores illi non Theologicas quæstiones in rostris pertractant, neque divinorum decretorum altitudinem tunc inquirunt; sed moribus formandis incumbunt: & quidquid proferunt, si intelligantur de prædestinatione in ordine executionis, verissima sunt. Quare cum in habendis Concionibus hunc sibi scopum proponant erudiendi plebem, viamque demonstrandi, quæ perducatur ad gloriam, debemus illorum doctrinam probare; neque apud multitudinem redarguere, quæ nullatenus pertinent ad exercitamenta Scholarum.

MONITUM IV.

Etsi hæc vera sunt: debemus tamen gratuitam prædestinationem ad gloriam prædicare; quod licitum est, si prudenter fiat, simulque bonorum operum onera, quorum beatitudo merces est, & corona, Apostolica hortatione ingerantur, neque dissensiones Scholasticæ & suggestu profiliant. Hoc monet Augustinus citato libro cap. xx. dicens: *Quid est, quod invicta conclusi violentia veritatis recte se ipsi dicere existimant, Etsi verum est quod dicitur de prædestinatione, non est tamen populis prædicandum? Prædicandum est prorsus, ut qui habet aures audiendi, audiat.* Id vero S. Pater etiam ratione confirmat; si enim recte prædicatur pudicitia, pietas, aut quæcunque alia virtus, ut Deus recte colatur, & diligatur proximus: ergo & recte prædicatur prædestinatio gratuita, ut nemo mortalium gloriatur in seipso, sed tantum in Domino.

MONITUM V.

Rationem, quam Augustinianus in prædicanda prædestinatione fervare debet,

bet, est excitare in unoquoque spem, & ad sedulam legis observantiam vehementer hortari. Quæ profecto consecutus est, si E. G. asserat prædestinationis nostræ causam esse Dei misericordiam & infinita merita Redemptoris, qui regeneravit nos in spem vivam: petendam esse assiduis precibus perseverantiam à Domino, cum omne donum perfectum descendat à Patre luminum: operandum esse cuique salutem suam, cum timore ac tremore, servandaque diligenter præcepta legis; quia licet prædestinatio beneplacitum sit Dei, ejus tamen consecutio meritis liberi arbitrii alligatur: fugiendum denique peccatum tanquam à facie colubri, propterea quod quisquis damnatur ad gehennam, propter sola peccata damnatur. Porro Augustinianam doctrinam tali cautione proponere videtur valde proficuum: quippe ex consideratione Divinæ misericordiae quæ gratiam & gloriam gratis præparat, nemo est quantumvis scelestissimus, qui sperare non debeat, cum plus donare possit Dei misericordia, quam hominum demereri malitia. Ex consideratione autem infirmitatis humanæ, & incertitudinis finis, quem nemini Deus revelat, ut simus semper parati, & nescientes diem, neque horam vigilemus tanquam ad adventum furis, salutaris timor inexcitatur, sanctaque bonorum operum sollicitudo. Audiatur eodem lib. cap. xxii. Sanctus Pater hæc præmonens. *Non existimo, inquit, debere sufficere, nisi hoc, vel hujusmodi aliquid addat, ut dicat, vos itaque obediendi perseverantiam à Patre luminum sperare debetis, & quotidianis orationibus poscere, atque hoc faciendo considerare non vos esse à prædestinatione alienos, quia etiam hoc ut faciatis, ipse largitur. Absit autem à vobis ideo desperare de vobis, quoniam spem vestram in ipso habere jubemini, non in vobis. Maledictus enim omnis, qui spem habet in homine, & bonum est confidere in Domino, quam confidere in homine, quia Beati omnes qui confidunt in eum. Hanc spem tenentes servite Domino in timore, & exultate ei cum tremore.* Ita Augustinus; ac subinde: *Hæc atque hujusmodi cum dicuntur sive paucis, sive multitudini Ecclesiæ, cur metuiamus Sanctorum prædestinationem prædicare?*

MONITUM VI.

6. Quoniam in contrariis opinionibus exercitati credunt ex doctrina Augustini removeri virtutes, & ad studia operum bonorum torporem induci, quod falsum omnino est, atque ut satis con-

R. P. Bertii Theol. Tom. I.

stat perantiquum Semipelagianorum convicium: quo iis quoque oratio possit esse jucunda, neque præjudicatis eorum opinionibus collineet: in hunc finem dirigendus sermo est, ut ad pietatis officia audientium corda inflammantur, maxime quod legitimum Concionatoris sit munus non aures tantum sono & numeris permulcere, sed opportune, importune arguere, obsecrare, plantare, evellere in omni patientia & doctrina. Hunc vero finem ex Augustiniana Theologia satis percommode assequetur orator. Humilitas enim E. G. quæ virtutum fundamentum est cæterarum, sive cognitio, qua homo sibi ipsi vilescit, facile excitatur, si quis animadvertat neminem discerni ab altero ex semetipso, sed divinorum liberalitate donorum; quod præsertim suaderetur Augustiniana sententia. Ad spem trahit meditatio Divinæ omnipotentiae & misericordiae, quoniam his magis confidimus, qui præcæteris nobis opitulari & possunt & volunt. Et sunt quidem nostræ sententiæ cardines, quod complacuit Divinæ misericordiae regnum pusillo gregi parare; & quod potens est suscitare filios Abraham ex lapidibus, & producere mel de petra, oleumque de saxo durissimo. Timor quoque oritur ex consideratione humanæ infirmitatis & indignitatis: Augustiniana autem doctrina humanam docet infirmitatem, ubi demonstrat arbitrium non valere ad bonum, nisi ab omnipotenti bono adjuvetur, neque Deum diligere, ut oportet, si non sancta voluptate & charitate trahatur. Atque adeo nobis merita nostra mala proponit, ut nullus Augustini discipulus divinarum gratiarum postulet amplitudinem, nisi ab inexhausto fonte misericordiae ac pietatis. Neque faciunt nos Augustini dogmata desides, languidosque ad agendum; quin validius excitant ad orandum, cum oriatur orationis necessitas ex humili cognitione propriæ infirmitatis, & ex contemplatione Divinæ misericordiae. Charitatis quoque singulare motivum est, recogitare perpetuam Dei dilectionem, qua elegit nos ante constitutionem mundi, ut essemus sancti, & immaculati non ex operibus justitiæ quæ fecimus nos, sed secundum misericordiam suam magnam. Excitamus præterea ad grati animi recordationem, & amorem erga Dominum Jesum Christum, ejus passionis merito donatur nobis perseverantia, & à massa perditionis specialissimo beneficio subtrahimur. Denique indicitur nobis ex Augustinianis principiis ne in peccatum aliquod

R r

pro-

prolabamur, aut negligenter exequamur opera poenitentiae, cum incerti simus, an post peccatum & voluntariam obdurationem redonetur nobis praeter auxilium sufficiens ea gratia victrix, quae superat motus perduellis concupiscentiae: quam tamen gratiam debemus, ut dictum est, & petere orando, & sperare ab infinita Dei misericordia, quae clamantes ad se nunquam deserit.

His ergo monitis praedestinationem Sanctorum poterit quisque in Augustiniana Sententia populis praedicare: imo virtutes promovere, extirpare vitia, vitare scandala, & incontaminatam Augustini doctrinam provide tueri adversus veteres Massiliensium objurgationes, quas aliquando repetere nonnullos minime pudet.

OPPOSITIO UNICA.

7.
Objectio u-
nica.

Adversus praedicta objectio una remanet, eaque ex actis adversus Leonardum Utinensem inclyti Ordinis Praedicatorum. Is ergo anno 1549. dum per Quadragesimam Utini conciones haberet, praedicavit Praedestinationis nullam aliam rationem dari, quam beneplacitum Divinae voluntatis, & nihil in aeternitate praecessisse ipsam Dei voluntatem praedestinantem. Protulit inter caetera propositiones duas, quarum prima erat, *Praedestinatus nullo modo damnari potest*: altera, *Praedestinatio in voluntate & arbitrio nostro posita non est*. Cum haec male à populis exciperentur, Vicarius Generalis Utinensis data ad Joannem Grimanum Patriarcham Epistola Leonardum tanquam haeticum accusavit. Grimanus vero, qui Concionatoris defensionem suscepit, & ipse tanquam haereticus suspectus ad Sanctae Inquisitionis Tribunal delatus est. Non est ergo licitum praedicare populo praedestinationem gratuitam, & revera haec ad torporem, desperationem, vel saltem scandalum Christianam plebem inducit.

Solutio 1.

Resp. 1. Nego consequentiam: nam, ut liquet ex duabus propositionibus, quas Leonardus demonstrandas assumpsit, non videtur ab eo servatum primum & secundum monitum supra ex Augustino depromptum. Caeterum etsi Vicarius Generalis, & nonnulli Utinensium steterint adversus Concionatorem, ejus tamen dogma à Patriarcha, necnon à doctioribus probatum est. Et sane illud prudenter expositum non ad desperationem impellit, ut diximus, sed spem excitat vividiorem. An vero timendum est (inquit Aug. de Dono Persev. cap. 22.) *ut tunc de se homo desperet, quando spes*

ejus ponenda demonstratur in Deo; non autem desperet, si eam in se ipso superbus & infelicitissimus poneret? Deinde licet aliqui sint ad vitia nimium proni, atque in torporem & negligentiam inclinent; non est tamen reticenda praedestinationis praedicatio ad utilitatem humilium, qui gloriantur tamen in Domino, & ad reprehensionem superbiorum qui confidunt in homine. Si enim quidam sint, qui nunquam orent, propterea quod Deus scit quid nobis sit necessarium, aut ex praedicatione Orationis fallaci consecutione inferant non innotescere Deo hominum desideria; *Num propter tales* (ait eodem lib. cap. 17. S. Pater) *hujus sententiae veritas deferenda, aut ex Evangelio delenda putabitur?* Sed plura ibidem, & sequentibus Capitulis acerrimus Praedestinationis & Gratiae Vindex ac Propugnator.

Resp. 2. Leonardum Utinensem im- Solutio 2.
merito fuisse accusatum, & pro eo pugnasse Joannem Grimanum in Epistola ad Vicarium Generalem Utinensem, in qua gratuite praedestinationis sententia proculdubio exponitur ac defenditur. Hanc vero Epistolam, quantum ad dogma spectat, probant Tridentini Concilii Patres. Quod probatur 1. Ex Epistola Cardinalis Lotharingii ad Pium IV. Pontificem Maximum, in qua refert Patriarcham Aquilejensem unanimi consensu fuisse purgatum: unde Pontifex non solum Grimanum in gratiam recepit, sed etiam purpura Cardinalitia exornare decreverat: qua tamen Grimanum denuo accusatum de amicitia cum quibusdam haeticis privarunt postea malevoli. II. Ex Epistola ad S. Carolum Borromaeum data Tridenti die 14. Augusti anno 1563. & à quatuor Cardinalibus subscripta: in qua haec leguntur; *Judicarunt omnes absolvendum à calumnia ipsi ita imposita, asserentes illum nedum proprium, verum etiam suae nationis Theologorum, quibuscum totum negotium diligentissime contulerat, sensum esse*. III. Ex votis Archiepiscoporum, Episcoporum, & Theologorum, qui rem discusserunt: quae vota potest quisque legere in Historia Pallavicini, & apud Antoninum Reginaldum in libro de Mente Concilii Tridentini circa Gratiam efficacem Parte 1. cap. v. Tandem ex judicio ac sententia pronunciata die 14. Septembris eodem anno, & in publicas tabulas relata, quae talis est: *Domini nostri Jesu Christi nomine invocato, solum Deum pra oculis habentes, & de aliorum in Theologia Peritorum consilio & assensu, judi-*

judicamus, attestamus & pronunciamus literas Joannis Grimani Patriarchæ Aquilejensis, cum Apologia junctas, non esse hæreticas, seu de hæresi suspectas, neque sic declaratas esse scandalosas: non tamen divulgandas propter nonnulla difficilia minus exacte in eis tractata & explicata.

Dices: Civitas Utinensis, & Forojulii Provincia Patriarcham Grimanum ad Synodum provocarunt; atque, ut constat ex postremis verbis sententiæ latæ, Grimani Epistolæ prohibitæ sunt ne publicarentur. Ergo sententia de Prædestinatione, quam asserbat Grimanus, suspecta est, non populis prædicanda.

Resp. Priorem partem antecedentis falsam esse, licet enim Vicarius Utinensis, alique imperiti concionem F. Leonardi accusassent, & postea multi Criminatores etiam Patriarcham Grimanum; tamen Utinensis Civitas Præsuli suo omni humanitatis officio conjuncta operam maximam contulit, ut ipsius innocentia fieret manifesta, & doctrina haberetur immunis. Nam cum Grimano unum fuisse sensum Theologorum suæ nationis affirmarunt Cardinales quatuor Legati Synodi Tridentinæ citata Epistola ad Borromæum. Imo & universa Venetorum Respublica Grimano publicis Epistolis sedatis tempestatibus gratulata est. Ad alteram partem antecedentis dico, non esse à PP. Tridentinis statutum ne prædicaretur Prædestinatio gratuita, sed ne publicarentur Epistolæ Grimani, non propter dogma, sed propter nonnulla, quæ ille minus in

Theologicis disputationibus exercitatus non satis exacte explicaverat: quæ ex eadem Epistola ad Carolum Borromæum, & ex laudatæ Sententiæ verbis certa sunt, & majoribus quasi theatris proposita.

At Grimanus, inquis, etiam post sententiam Tridentinam ad Sanctæ Inquisitionis tribunal delatus est. Ita sane: ne.

sed irrito perverforum Accusatorum consilio. Magis quippe, magisque Præfatis innocentia refulsit: & summa cum laude fuit absolutus, ita ut ipsi honoris causa hymni publice canerentur; quorum unam duntaxat strophem recitabo:

Quam longos sævosque fero, Pater, impete tristis

Insultus odii ardenti virtute tulisti!

Non secus ac amplam media inter nubila fervens

Efficit urenti semitam sibi lumine Phæbus.

Demum etiam si Grimanus non propter perversa tempora grassantis hæresis Lutheranae, sed etiam ob dogmatum perveritatem fecisset purpuræ pallique jacturam: Assertoribus ac Prædicatoribus Augustinianæ doctrinæ sufficit, in his, quæ ad hanc spectant, Patriarchæ Aquilejensis Epistolæ nullam reportasse censuram, sed approbationem Patrum Tridentini Concilii, qui Grimanum absolvendum esse judicarunt, quoniam de prædestinatione differens ab Augustino, Prospero, Bernardo, & Thoma Aquinate nequaquam recesserat: ut liquet ex Epistola ad Borromæum non semel citata.

CAPUT XVI.

De numero & signis Prædestinatorum.

SUMMARIUM.

1. Electorum numerus incertus est viatoribus.
2. Magnus est numerus Electorum, at comparative ad damnatos valde exiguus. Probat id ex S. Scriptura.

3. Item ex SS. Patribus.
4. Item ex ratione evidentissima.
5. Ponuntur 8. signa Electorum.

1.
De numero
& signis
Prædestina-
torum.

ELECTORUM numerum incertum Viatoribus esse nemo ignorat; & Ecclesia in Dominicis Quadragesimæ ita precatur: *Deus, cui soli cognitus est numerus Electorum in superna felicitate locandus*; quæ verba habet etiam D. Thomas Prim. p. Q. xxiii. art. 7. Quidam tamen Prædestinatos Angelis, qui ceciderunt, numero comparandos esse opinantur: aut Angelis etiam, qui steterunt. At Angelorum quoque sive malorum, sive bonorum multitudinem

R. P. Berti Theol. Tom. I.

dinumerare non possumus, quamquam id tentarunt otiosi quidam homines, magis præsertim & Cabbalistæ: Præterea Augustinus lib. xxi. de Civ. Dei cap. i. de sempiterna illa Jerusalem scribit: *Nulla civium suorum, id est Angelorum lapsorum numerositate fraudabitur, sed uberiore etiam copia fortasse regnabit.* Quamvis autem Prædestinatorum numerus nobis incertus est, propter infinitam Dei prædestinantis misericordiam quisque sperare tenetur, se in eodem nume-

R 1 2

ro comprehendi, & sedulam navare operam ne ob patrata crimina aeterno addicatur supplicio: atque, ut Bernardus monet Sermon. 1. in Joann. sollicitus esse in timore ac tremore, & humiliari sub potenti manu Dei, quia quales futuri sumus, id nos scire est omnino impossibile.

2. PROPOSITIO. Magnus est Electorum numerus, at valde exiguus, si comparetur cum numero damnandorum.

Probatur ex Scriptura. Magnum quidem esse Prædestinatorum numerum probatur ex cap. VII. Apocalyp. v. 9. *Vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat, ex omnibus gentibus, & tribubus, & populis, & linguis: stantes ante thronum, & in conspectu Agni, amicti stolis albis, & palmae in manibus eorum.* Sed in comparatione reproborum Electos esse perpaucos suadet primo ex sacris literis. Matthaei enim VII. 14. legitur; *Angusta est porta, & arcta est via, quae ducit ad vitam: & pauci sunt qui inveniunt eam:* Et Lucæ XI. 24. cuidam Christum interroganti, *Domine, si pauci sunt qui salvantur?* Ipse respondit: *Contendite intrare per angustam portam: quia multi, dico vobis, querent intrare, & non poterunt.* Item Mat. XXII. 14. *Multi sunt vocati; pauci vero electi.* Comparantur etiam prædestinati ab Isaia Cap. XVI. & XXIV. spicis, quæ post messem in agro remanent, & granis uvarum, racemisque residentibus in palmite post vindemiam. Deinde appellantur in Evangelio pusillus Grex, non solum ob humilitatem, sed etiam ob majorem numerum reproborum, inquit Beda lib. IV. cap. 54. in XI. Lucæ.

3. Secundo probatur ex PP. S. P. Augustinus in Pl. 48. *Quot sunt illi, qui videntur observare præcepta Dei? Vix invenitur unus, vel duo, aut paucissimi. Ipsos solos liberaturus est Dominus, & ceteros damnaturus.* Atque magnus Gregorius Hom. XIV. in Evangelia: *Ad fidem, inquit, multi veniunt, sed ad caelestia regna pauci perveniunt.* Joannes autem Chrysostomus ita Antiochenos gravissima Oratione XIV. compellat: *Quos putatis esse in Civitate nostra, qui salvi fiant? Non possunt in tot millibus centum inveniri qui salventur: quin & de his dubito.* Quod ex depravatis in quolibet hominum genere moribus differtissimus Orator demonstrat.

4. Accedit evidentissima ratio. Triplex enim distinguitur hominum status, naturæ videlicet, legis, & Gratiæ, sive ab Adam ad Moysen, à Moysen ad Christum, à Christo ad hæc tempora & de-

inceps ad mundi finem. In statu legis naturæ multa malitia hominum erat in terra; cuncta cogitatio intenta erat ad malum, & omnis caro corruperat viam suam super terram; ita ut poenituerit Deum quod hominem fecisset, & tactus dolore cordis intrinsecus consumpserit omnem substantiam quæ erat super terram ab homine usque ad pecus, tam reptile, quam volucres celi, exceptis animantibus, quæ cum Noe ingressa erant in Arcam. Narrat magnam Dei vindictam sacrum Geneseos caput sextum ac septimum. Post diluvium iterum grassata est iniquitas, & una cum gentibus idolorum cultus, præceps appetentia, indomita, atque effrenata libido. Legem scriptam Judæi soli habuerunt, neque omnes illam servarunt, sed pauci admodum; ita ut David de Israelitis suæ ætatis hæc pronuntiaverit: *Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum, non est usque ad unum.* Quid vero de statu legis gratiæ? Major in ea pars est aut Ethnicorum, aut hæreticorum. Vix enim Catholici partem tenent Europæ dispersi in cæteris mundi plagis tanquam fructiferum arbutum in sylva. Neque omnes Catholici salvi sunt. Horum aliqui Mundani dicuntur, aliqui Clerici, aliqui Fratres aut Monachi. Quantum spectat ad illos, quos Mundanos appellant, *Præter paucissimos, qui mala fugiunt, quid est aliud pene omnis cætus Christianorum quàm sentina vitiorum?* inquit in libro III. de Provid. Salvianus. De Clericis ob reverentiam Ecclesiastici ordinis nihil dicturi sumus. Mitinus ob eandem causam Monachos, quos ita alloquitur in Epist. ad Guilelmum S. Bernardus: *Quis in principio cum Ordo caput Monasticus ad tantam credidisset inertiam Monachos devenire? Ob quantum distamus ab iis, qui in diebus Antonii extiterunt Monachi! Sic Macarius vixit? Sic Basilus docuit? Sic Antonius instituit? Addamus Bernardi verbi: Sic Augustinus præcepit?* Ex his itaque constat in omni statu, & in omni hominum genere esse Prædestinatorum revera pusillum gregem. Debeamus autem ex hoc numero Electorum exiguo apprehendere quid possit liberum arbitrium, quidque homini deberetur, nisi ei Reparatoris misericordia subveniret; ideoque spe simul erecti, ac timore concussi abjicere aegritudinem animi, atque arrogantiam.

5. SIGNA autem prædestinatorum hæc sunt. Primum sensum illecebris mundique voluptatibus nuncium mittere, naturam non

non quidem solo corpore, sed animo ac spiritu, neque ex prava deliberatione, sed ex libertate & consilio. Pollicitus est enim Deus fidelis in omnibus verbis suis centuplum & vitam æternam, *Si quis reliquerit domum, vel fratres, &c.* Matt. cap. XIX. 29.

Signum 2. Secundum signum est tolerare tranquillo animo persecutiones & injurias propter justitiam, ut colligitur ex eodem Evang. cap. V. 10.

Signum 3. Tertium signum est humilitas non ficta, sed vera, & quæ in omnibus, & erga omnes se prodatur: legitur in Psalmo C. 7. *Non habitabit in medio Domus mea qui facit superbiam*: Et Matth. XVIII. 3. *Nisi conversi fueritis, & efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum cælorum. Quicumque ergo humiliaverit se, &c.*

Signum 4. Quartum signum est ardens in Deum & proximum charitas: de qua in Epist. ad Rom. cap. VIII. 14. *Quicumque spiritu Dei aguntur, hi sunt filii Dei*. Huic charitati adest individua divinorum præceptorum observantia, de qua Christus Dominus Joan. XIV. 15. *Si diligitis me, mandata mea servate*.

Signum 5. Signum quintum est libenter Dei verbum audire, Majorum exhortationibus acquiescere, & spirituali lectione magno opere delectari. Unde Joan. X. 27. legitur: *Oves meæ vocem meam audiunt*.

Signum 6. Sextum signum est specialissimus Dei paræ cultus. Nam de beatissima Virgine exponi potest versus 35. Capitis Proverbiorum octavi: *Qui me invenerit, inveniet vitam, & hauriet salutem à Domino*.

Signum 7. Septimum signum est non confidere in homine, sed in Deo, dicente Davide Ps. XXXIX. 5. *Beatus vir, cujus est nomen Domini spes ejus*.

Signum 8. Octavum signum est sollicitudo in vitandis peccandi periculis, anxietas præteritorum peccatorum, studium placandi Deum fervens & expeditum, Sacramentorum frequentia, verborum castigatio, candor morum, puritas mentis, frequens examinatio conscientie, propositum perseverandi usque in finem, summa in reddendis votis fidelitas, & futuri judicii sine desperatione formido. Ad hæc omnia alia facile reducuntur.

C A P U T XVII.

An reprobatio positiva antecedit ræscientiam peccatorum?

S U M M A R I U M.

1. Quid reprobatio positiva, & negativa?

2. Qualiter positivam explicet Calvinus?

3. 4. 5. 6. 7. Calvinianum de reprobatione dogma

horrendum est, detestabile, & omni execratione dignissimum.

8. 9. 10. 11. 12. Solvuntur objectiones.

I. DE PRÆDESTINATIS hæcenus. De reprobis differendum est modo: qui in sacris literis vocantur *maledicti, vasa iræ, & contumelia, repulsi, despecti, hædi à sinistris statuendi*, aliisque consimilibus caracteribus. Est autem reprobatio duplex, alia *positiva, negativa* altera. Positiva est actus Divinæ voluntatis, quo reprobis infligenda poena decernitur. Negativa vero est privatio prædestinationis, sive non electio aliquorum ad gloriam electis aliis. Dari autem reprobationem negari non potest, dicente Domino in Evangelio Matth. cap. XXV. *Ite maledicti in ignem æternum, qui parati estis diabolo, & angelis ejus*. Unde Valentinum Concilium Canone 111. *Fidenter, inquit, fatemur prædestinationem Electorum ad vitam, & prædestinationem impiorum ad mortem*.

2. Calvinus de reprobatione positiva asseruit nullam aliam causam habere præter Divinam voluntatem, id est, fieri independentem à prævisione cujuscunque

peccati tam actualis, quam originalis. Docuit enim impius hæresiarcha aliquos tam Angelos, quam homines conditos fuisse à Deo ad æternam damnationem, Deumque ipsum, ut latum à se decretum exequatur, imponere reprobis necessitatem peccandi, eosque positive & efficaciter ad peccatum impellere. Hæc affirmat Calvinus in Exposit. Epist. ad Rom. lib. 111. Instit. cap. 21. & alibi: Zwinglius lib. seu Serm. de Providentia, Joannes Piscator in notis ad Collat. Vorstii, Theodorus Beza in libro de Prædest. aliique Calviniani: quamquam nonnullis illius sectæ hæc sententia visa est detestabilis, ita ut multi Magistri sui dogma repudiarint. Glasius Saxo-Gothanus, *Fucessat*, inquit lib. 3. Grammat. Tract. 3. Can. 30. *illud dogma ad Orcum, ex quo in proscenium Ecclesiæ productum est*. Merito itaque Calvinianam blasphemiam etiam ab hæreticis reprobam damnavit Sacrosancta Tridentina Synodus Sess. 6. Canone 6. & 17. Quare sit

R r 3

PRO-

3. PROPOSITIO. Calvinianum de reprobatione dogma horrendum est, detestabile, & omni execratione dignissimum.

Probatur 1. Etenim repugnat. 1. Sacrarum Scripturarum oraculis: cujusmodi sunt Sap. xi. 25. *Diligis omnia quæ sunt, & nihil odisti eorum, quæ fecisti.* Osee xiii. 9. *Perditio tua ex te Israel tantummodo in me auxilium tuum.* Jacob. i. 13. *Nemo cum tentatur dicat quoniam à Deo tentatur, Deus enim intentator malorum est: ipse autem neminem tentat.* Et alia quamplurima. Accedunt definitiones Conciliorum. Arausici celebrati an. 529. Canon xxv. est: *Aliquos ad malum Divina potestate esse prædestinatos non solum non credimus, sed etiam, si sunt, qui tantum malum crederent, cum omni detestatione illis anathema dicimus.* Et Synodus Valentina habita, ut diximus cap. xiv. in Causa Gothescalci anno 855. Canone 3. post verba paulo supra recitata ait: *In electione tamen salvandorum misericordiam præcedere meritum bonum: in damnatione vero periturorum meritum malum præcedere justum Dei judicium:* Citatus denique Canon 17. Tridentini Concilii talis est: *Si quis dixerit reliquos omnes qui vocantur, vocari quidem, sed gratiam non accipere, utpote Divina potestate prædestinatos ad malum; anathema sit.*

4. Probatur 2. Traditione, quam etiam agnoverunt Centuriatores Magdeburgenses Cent. 2. cap. 4. ubi de Patribus, qui proximo ab Apostolis ævo vixerunt, ita scribunt: *De Prædestinatione ita docuerunt, ut quantum ad utriusque, hominis scilicet, & diaboli lapsum attinet, negarint eum fatali necessitate contigisse: nec prædestinationem in eo Dei, sed præscientiam solam admiserunt.* Egregia Justini Martyris in Apologia ad Antoninum Pium, & in Dialogo cum Tryphone testimonia collegit Vossius lib. vii. Historiæ Pelagianæ P. 2. thesi 12. Item Anonymi Scriptoris Quæstionum eidem Justino falso tributarum, nec non Isidori Pelusiota Epist. 56. libri primi. Sed his prætermisiss S. P. Augustinus fauces perstringit Calvino lib. xiii. de Trinit. cap. 12. ubi ait: *Modus iste, quo traditus est homo in diaboli potestatem: non ita debet intelligi tanquam Deus hoc fecerit, aut fieri jusserit; sed quod tantum permiserit, juste tamen.* Et lib. 3. contra Jul. cap. 18. *Bonus est Deus, justus est Deus: potest aliquos sine bonis meritis liberare, quia bonus est: non potest quemquam sine malis meritis damnare, quia justus est.* Atque huc spectant omnia, quibus lib. iv. cap. vii. ex Augustino demonstravi

dari in Deo præscientiam malorum absque prædestinatione Concordat S. Prosper, qui cap. 7. ad objecta Gallorum ait: *Reprobatorum lapsum Deo adscribere immodicæ pravitatis est, quasi ideo ruine impulsor atque auctor est, quia eos ruituros propria ipsorum voluntate præscivit; & ob hoc à filiis perditionis nulla prædestinatione discevit.*

Rursus Calvinus refellitur rationibus ex magno Augustino depromptis: quarum sit prima. Sententia Calvini, quæ docet homines positive à Deo reprobari absque demeritorum præscientia, æternam legem, & ordinis universi tranquillitatem pervertit: Est ergo execrabilis & blasphema. Prob. ant. ex lib. 3. de lib. arbitrio cap. 9. ubi S. Pater ait: *Si peccatis detractis miseria perseverat, recte deformari dicitur ordo, atque administratio universi.* Et xix. de Civit. Dei cap. 13. *Pax omnium verum est tranquillitas ordinis: ordo est parium, dispariumque rerum sua cuique loca tribuens dispositio.* Proinde miseri, in quantum miseri sunt, in pace non sunt, & tranquillitate ordinis carent. Veruntamen, quia merito & juste miseri sunt, in sua ipsa miseria præter ordinem esse non possunt. Alterum argumentum est, quod ex Calviniano dogmate tollitur Divina providentia, & justitia: ait enim ibidem S. Pater: *Providentia sanctorum Dei, non fortuita temeritate regitur mundus: & ideo nunquam esset istorum æterna miseria, nisi esset magna malitia.* Justitia vero exigit, ut poena infligatur propter præcedentem culpam: unde inquit idem Augustinus lib. iiii. de lib. arbitrio cap. 18. *Omnis poena si justa est, peccati poena est, & supplicium nominatur.* Tertium argumentum illud est, quod Pelagiani, qui negabant originale peccatum, affirmabantque parvulos non baptizatos excludi à regno celorum, & absque culpa temporalibus miseriis vexari, sic ab Augustino redarguuntur lib. ii. Operis imperf. contra Julianum, *Cum dicitis nullum peccatum parvulis imputandum, injustum facitis Deum, qui eis grave jugum imposuit.* Et Serm. 14. de Verbis Apostoli: *Si parvulus est innocens, cur innocens imago Dei à regno celorum excluditur? Salva justitiam, si potes.* At Calvinus contendit destinari reprobis supplicium ante prævisionem cujusque peccati. Ergo Deum facit injustum, plusquam Pelagiani, qui putabant quidem parvulos nulla culpa inquinatos excludi à gloria, non tamen asserere audebant, quomodo Calvinus dogmatizat, prædestinari ex so-

la Dei constitutione ad interitum sempiternum.

6. Intersectio Calvinistarum. Respondere solent Calvinistæ Deum præparare utique reprobis æternum supplicium independentem à meritis, sed non illud infligere, nisi post peccatum: quemadmodum præparat quidem gloriam ante prævisionem meritorum, sed illam in executione non confert, nisi post merita.

Responsio. Verum dum hæc Calvinistæ dicunt, nihil plane dicunt. Nam si pœnarum inflictio foret injusta, quando pœnis afficerentur innocentes, ut Calviniani faciunt: erit ergo etiam injustum decretum, sive Dei constitutio, quæ pœnam infligendam esse decernit, nulla præcedente malorum operum præscientia. Deinde talis constitutio absoluta, & antevergens quæcunque demerita vel iusta est, vel injusta: si injusta, nequit in Deo excogitari. Si autem iusta, poterit actu & executione perfici, etiamsi reprobatu innocens perseveret. Neque enim valet comparatio prædestinationis ad gloriam: quæ cum sit opus misericordiæ, non merita supponit, sed efficit. Quippe Deus cum sit bonus, potest sine bonis meritis liberare; sed cum sit iustus, non potest damnare quemquam sine meritis malis: & misericordia exhibetur indignis, iustitia autem dignis rependitur. Denique licet Calvinistis concedatur non infligi reprobis pœnam, nisi post perpetrata ab illis scelera; faciunt adhuc Deum injustum; cum in eorum systemate Deus vi decreti reprobati impellat, trahatque inevitabili necessitate homines ad peccatum. At peccata nequeunt hominibus imputari, nisi sint libera, & voluntaria. Nam peccatum usque adeo voluntarium malum est, ut nullo modo sit peccatum, si non sit voluntarium: & hoc quidem tam manifestum est, ut nulla indoctorum turba dissentiat, &c.; inquit August. lib. de Vera Relig. cap. 14.

7. Instancia Calvinistarum. Prætereareponunt Calvinistæ, in eadem absurda, quæ ipsis objectantur, impingere etiam Theologos Catholicos, quorum plerique docent Deum propter summum dominium, ac supremam erga homines potestatem aliquos à regno excludere absque præscientia, & absque peccatorum intuitu. Sed hæc inanitas evasio. Plures enim Catholici (quibus tamen minime subscribimus) antecedenter ad peccatorum præscientiam haberi putant solam reprobationem negativam, non positivam. Aliud est enim non eligi ad gloriam, quæ in horum Catholicorum sensu indebitum beneficium est: aliud destinari ad pœnam debitam culpæ. Primum ergo quidam Catholici docent, non secundum,

illi vero, qui tenent, posse Deum etiam innocentes in ignem inferni detrudere, qui perpauci sunt, antiquiorum numero, & auctoritate refutantur, non de potentia ordinaria loquuntur, sed in altera rerum serie, atque de extraordinaria potentia, ad quam præsens rerum constitutio non spectat. At Calviniani contendunt dari prædestinationem ad mortem independentem à culpa stante hac providentia: quod perversum est, & hæreticum dogma, Deique Ordinationi ac iustitiæ plane contrarium.

ADEA, QUÆ OBJICIUNTUR A CALVINISTIS.

Possunt huc revocari loca illa divinarum Scripturarum, quibus videtur affirmari definitio ac prædestinatio ad malum, ut, quod legitur cap. 2. Act. Christum traditum in mortem *definito consilio*: & Gen. 45. Joseph venumdatum non fratrum consilio, sed *Dei voluntate*; Quæ, ut diximus lib. IV. cap. VII. ita accipienda sunt, ut Deus prædefinierit Christi redemptionem, & exaltationem Joseph, & prævidens eodem instanti Judæorum, filiorumque Jacob invidentiam, statuerit iusto iudicio hanc non refrænare, ut liberis perversorum hominum machinamenti Dei prædefinitio impleatur: & summa Dei misericordia simul commendaretur, iustumque iudicium; illa quidem in prædestinatione ad bonum, istud in permissione malorum. His ergo prætermis-

Opp. 1. In priori Epistola Petri cap. II. 8. hæc habentur: *His, qui offendunt verbo, nec credunt, in quod & positi sunt*. In quo loco habet Vulgata nostra, non, *in quod positi sunt*, quæ referuntur ad priora verba, *nec credunt*: sed *in quo positi sunt*, id est, *in quo verbo*: atque ita lectione nostra, eluditur Calvinianum præsidium; sensus enim est: *Offendunt verbo, in quo positi sunt*, non obediunt Evangelio Christi, ad cuius fidem prædestinati sunt. At Theodorus Beza satis aperte demonstrat legendum esse: *In quod & positi sunt*: quibus significatur aliquos efficienter prædestinari ad non credendum. Et quidem τὸ ἐν ποθεῖν ponere frequentissime sumitur pro ordinare ac destinare, ut demonstrat plurimis exemplis etiam Grotius Tom. I II. Op. Theolog. p. 1100. Porro lectionem Beza esse nostram meliorem probatur ex Græco, in quo legitur, εἰς ὃν ἐτίθησαν, *in quo & positi sunt*: ubi habetur pronomen neutrum, nec referri potest ad masculinum λόγον, Verbum. Destituimur enim exemplis, in quibus neutrum ponitur pro masculino, quando non agitur de persona, vel saltem de aliquo complexo;

Solutio.

8. Notandum ad Objectionem.

9. Obiectio 1.

plexo; ut eruditi viri facile demonstrabunt.

Solutio.

Respondeo vulgatam lectionem tenendam esse, cæterisque præponendam: in quam collineat Arabica, & Syriaca, quæ diserte hanc sententiam habent: *quod non acquiescant sermoni, in quem positi sunt*: סִמְיוֹן בֶּרֶךְ לֵא מִתְפַּסִּין

לְמִלְתָּא דְּלִהְדָא, quare aut corrigendus est Græcus, aut neutrum respon-

det Verbo, quatenus etiam Christi personam significat, ut in primo versu Epistolæ primæ Joannis, *Quod erat in principio, &c.* Deinde perperam Beza exponit poni prodestinari à Deo. Nam licet τὸ θεῖον hunc sensum habere possit, tamen non legimus hoc loco *in quod positi sunt à Deo*: sed tantum, *in quod positi sunt*. Ut ergo Beza concederetur reprobos positos esse in incredulitate, non in Sermonem ac verbo: non sequeretur positos esse in incredulitate per Dei prædestinationem, sed propriæ voluntatis malitia & diaboli directione.

10.
Obiectio 2.

Opp. 2. Deus reproborum corda obcæcat, obduratque: nam Exodi VII. 3. *Ego, inquit, indurabo cor ejus.* Et Joan. XII. 39. *Propterea non poterant credere, quia dixit Iſaias: Excæcavit oculos eorum, & induravit cor eorum, ut non viderent oculis, & non intelligant corde, &c.* At si Deus aliquem excæcat, induratque, est causa ad peccatum impellens, pro suo lubitu damnans, & prædestinans ad interitum. Ergo, &c.

Solutio

Resp. dist. maj. Deus reproborum corda obdurat, subtrahendo gratiam, concedo; impertienda malitiam, nego. Non eo sensu dicitur Deus excæcare corda impiorum, quod eis pervicaciam, malam cupiditatem, & peccandi libidinem infundat, & efficienter ad malum humanam voluntatem inflectat: non enim vult mortem peccatoris, neque ipse operatur iniquitatem, ut sacræ literæ, nec non summi, boni, justique Dei ratio aperte demonstrant. Sed occulto iudicio sapientiæ suæ denegat auxilium efficax, sine quo impii libero voluntatis arbitrio in scelera prolabantur. Propterea August. Epist. 194. alias 105. ad Sixtum docet Deum improbos obdurare subtrahendo gratiam, non impertiendo malitiam. Et tract. 53. in Joannem: *Excæcat, inquit, & obdurat Deus deferendo, & non adjuvando, quod occulto iudicio facere potest, iniquo non potest.* In libro etiam xx. contra Faustum cap. 9. docet in opere malo aliud venire de astutia suadentis, aliud de nequitia volentis,

aliud de iustitia punientis, cum diabolus suggerit, homo consentit, Deus deferit.

Dices: At S. P. August. lib. de Grat. & lib. arb. cap. 20. & 21. docet exemplo Pharaonis, aliorumque reproborum, nec non exquisitis Scripturarum testimoniis, operari Deum in cordibus hominum ad inclinandas eorum voluntates quocunque voluerit, sive ad bona pro sua misericordia, sive ad mala pro meritis eorum; quoniam malitiam non ipse fecit, sed aut originaliter tracta est ab Adam, aut crevit per propriam voluntatem. Igitur præsupposita in humana voluntate malitia, inclinatur Deus, trahitque efficienter reprobum ad damnationem & culpam.

Resp. dist. consequens: Inclinat Deus trahitque ad culpam directe & per se, nego: occasionaliter, & permissive, concedo. Docet nempe Augustinus, ut ex supra dictis arbitror manifestum, impios aliquando deferri à Deo; quatenus finit eos aut perverforum hominum consuetudine corrumpi, aut perturbationum & calamitatum magnitudine concuti, aut in bonorum temporalium affluentia superbire, aut aliis rerum circumstantiis abuti, in quibus etiam licita atque honesta inordinate ab improbis appetuntur. Hunc nodum erudite solvit S. Thomas in Epistolam ad Romanos cap. IX. 17. his verbis. *Instinctu quodam interiori moventur homines à Deo ad bonum, & ad malum: unde Augustinus dicit lib. de gratia & lib. arbitrio cap. 20. quod Deus operatur in cordibus hominum ad inclinandas eorum voluntates quocunque voluerit, sive ad bona pro sua misericordia, sive ad mala pro meritis eorum.* Nam ad bonum inclinatur hominum voluntates directe, & per se, tanquam auctor bonorum: ad malum autem dicitur inclinare, vel suscitare homines occasionaliter: in quantum scilicet Deus homini proponit vel interius, vel exterius, quod quantum est ex se, est inducivum ad bonum: sed homo propter suam malitiam perversè utitur ad malum. Quam doctrinam illustrat S. Thomas exemplo satis consono iis, quæ diximus de generali Dei præmotione; quam juxta Angelicum doctorem affirmavimus esse prædeterminantem tantum in ordine ad principia quædam generalia, in quibus particulares & individue operationes continentur, tanquam conclusiones in suis principiis. Exemplum illud est: *Deus instigat hominem ad bonum, puta regem ad defendendum jura regni sui, vel ad puniendum rebelles: sed hoc instinctu bono malus homo abutitur secundum malitiam cordis sui.*

Et

II.
Instantia.

Solutio.

Et hoc modo circa Pharaonem accidit: qui cum à Deo excitaretur ad regni sui tutelam, abusus est hac excitatione in crudelitatem. Hæc S. Thomas.

12.
Instantia ul-
teriorum
Solutione.

Quod si insistas: Repugnat Deum summe bonum inclinare voluntates reproborum hominum ad malum, etiam occasionaliter; distinguenda erit hæc propositio: Repugnat Deum summe bonum inclinare ad malum occasionaliter, id est

hominem constituere in tali occasione, quæ natura sua trahat ad peccatum, concedo: id est hominem ponere in ea duntaxat occasione, quæ posset illum excitare ad bonum, nisi propriæ perversitatis malitia abriperetur in malum, nego.

Argumentum Calvinii ex Epistola ad Rom. cap. ix. v. 11. in proximo capite expeditur.

C A P U T XVIII.

Quid statuendum sit de reprobatione negativa.

S U M M A R I U M.

1. Sententiæ, & opiniones Thomistarum.
2. 3. Sententia Augustiniana.
4. 5. 6. Reprobatio negativa suam ex parte re-

- probi causam habet, nempe originale peccatum.
7. & seqq. solvuntur objectiones.

1.
Sententiæ &
opiniones
Thomista-
rum.

THOMISTARUM complures, quibus etiam subscribunt Sylvius, Estius, & Collegium Salmanticense, tenent negativam reprobationem, quam definivimus supra non electionem multorum ad regnum cæteris electis, nullum ex parte reprobi habere motivum; sed Deum absolutum donorum suorum Dominum, quemadmodum absque ullo meritorum intuitu electos prædestinavit ad gloriam, ita etiam nulla operum habita ratione plurimos reprobasse. Docent quippe hi Theologi, Deum principio voluisse rationalem creaturam, id est Angelos, hominesque creare; deinde quosdam pro suo beneplacito ad gloriam prædestinasse relictis aliis: tum electis singulæ gratiarum dona parasse; ac postremo prævidisse peccata eorum, qui prædestinati non sunt, eosque ad supplicium ex tali præscientia damnasse. Qua opinio longe abest ab impietate Calvinii; non enim gravissimi illi Theologi ex Divina reprobatione peccata hominum fieri putant, neque reprobos conditos fuisse ad damnationem, ut visum hæresarchæ illi, qui summa cum errore malitia asseruit trahi reprobos ad interitum sempiternum fatali quadam necessitate. Neque tamen prædictam Thomistarum sententiam probant omnes illius Scholæ Magistri: sed plures fatentur solum originale peccatum esse causam, cur homines à regno cælorum fuerint exclusi; ut docent Gonet, Lemos, Bancel, & novissime Eminentissimus Gotti. Hi tamen, cum in statu quoque innocentie efficacem gratiam, & gratuitam prædestinationem propugnent, tenentur saltem reprobationem negativam angelorum statuere ante præscientiam cujusque peccati, quemadmodum ante prævisionem

R. P. Berti Themi, Tom. I.

meritorum defendunt Angelorum bonorum electionem. Nam in eo instanti, quo ante quæcunque merita Angelorum aliqui prædestinati fuerunt, reliqui profecto reprobatii sunt negative, id est non electi. Datur ergo aliqua reprobatio negativa ante prævisionem demerita, scilicet reprobatio angelorum, ut fatetur Cardin. Gotti de Reprob. q. 1v. dub. 2. in fine. At si hæc vera sunt, quomodo valida erunt argumenta, quæ ab his Theologis afferuntur de reprobatione hominum propter originale peccatum, eo quod in Epist. ad Romanos cap. 9. exprimitur nomine odii & ab Augustino appelletur opus justitiæ, & poena peccati? Hæc manifesto constare nequeunt, nisi viri illi docti reponant, negativam reprobationem in hominibus quidem esse opus justitiæ, sed in angelis denegationem beneficii indebiti. Verum si hæc dicantur, corruunt argumenta, quibus Augustinus demonstrat adversus Pelagianos existentiam originalis peccati, propterea quod imago Dei creata cum elevatione ad finem supernaturalem, non possit absque culpa à regno cælorum excludi. Etenim respondere poterunt Pelagiani, etiam Angelum cum elevatione ad finem supernaturalem fuisse conditum, & tamen sine ullo demerito exclusum à gloria, & consequenter exclusionem istam non esse poenam, neque ex ea demonstrari parvulos, qui non abluti baptismo decedunt, & cælesti regno consensu Pelagianorum privantur, originali obnoxios esse peccato.

Ergo Augustiniana sententia est, quod Deus principio ita disposuit naturam hominum & angelorum, ut in eis prius ostenderet quid posset liberum arbitrium, deinde quid gratiæ suæ beneficium. Con-

2.
Sententia
Augustiniana.

§ 5

tulit,

tulit autem utrisque gratiam, sine qua perseverare non poterant, atque ut actu perseverarent in arbitrii potestate reliquit. Voluit proinde in eo priori instanti salutem & gloriam tam angelorum, quam hominum, non absoluta prædestinatione, sed conditionate tantum, idest, si per liberum arbitrium in accepta iustitia stetissent. Prævidit tum ex Angelis quosdam perseveraturos, quosdam casuros, & illos ad gloriam assumens in præmium perseverantiæ majori adjutorio cumulavit, & certitudine beatitudinis; hos vero iuste in perditione sua dereliquit. Quare Angelorum pars electa est propter meritum, pars propter demeritum reprobata. Vidit pariter Adæ peccatum, ex eoque conflata universi humani generis massam infectam ejusdem Adæ nequitia, quam potuisset idcirco perdere universam. At statuit eam reparare, decrevitque, ut pro omnibus hominibus Unigenitus, quem genuit ante Luciferum, natus in tempore ex Maria Virgine mortem subiret. Noluit tamen beneficio mortis Christi omnes Adæ posteros fieri eodem modo participes. Quibusdam beneplacito voluntatis suæ constituit conferre talem gratiam, quæ concupiscentiam etiam in baptizatis remanentem ad luctam præsertim in extrema vitæ periodo reprimat, ita ut finaliter perseverent, & efficaciter perducantur ad gloriam. Atque hi sunt *vasa misericordiae*, sive prædestinati. Reliquis Deus donorum suorum Dominus noluit tantam gratiam impertiri: sed ut ostenderet cum misericordia iustitiam, permittit ex illa perditionis massa nonnullos privari gratia baptismatis, nonnullos, etiam ex baptizatis, perduellis concupiscentiæ motibus assentiri, & propriali libertate perire. Quapropter quisquis damnatur propter originale peccatum, aliquo pacto damnatur; sed alii proxime, alii remote: proxime illi, quibus tale peccatum non remittitur per baptismum: remote autem & radicaliter tantum alii, quibus peccatum originale remissum est, sed iusto Dei iudicio permittuntur cadere, jactari carnalibus concupiscentiis, & per liberum voluntatis arbitrium perire.

3.
Augustiniana
sententia
ab auctori-
tate fulcitur.

Hæc est vera Augustiniana doctrina, quam tradit S. P. Epist. 105. ad Sixtum, in Ench. cap. 98. lib. 111. contra Julianum cap. 3. Fulgentius lib. 1. de Verit. Prædest. & grat. Prosper ad Septimam object. Gallorum, Africani Patres in Epist. Synodica cap. 6. Etiam S. Thomas ejusque discipuli celebriores Zumel, Lemos, Bancel, Godoy, Gotti, qui, ut diximus, in his quæ spectant ad reproba-

tionem hominum nobiscum stant. Ex nostris vero omnes ferme, Norisius, Gregorius, Argentinas, Gibbon, Gaurdi, Bellelli, Manso, Piette, omnes, inquam. Tantum de Baptizatis dissentire videntur Puteanus, Alviz, & Florez, sed explicata à nobis sententiæ neque istos arbitror refragari. Habemus ex Scotistis quoque Macedo & Frassen: ex recentioribus Juenin, Du Hamel, Habert, L'Herminier: ex ipsa Societate Jesu Bellarminum, Suarezium, Edmundum Simonnet, Vasquesium & quotquot docent peccatum Adæ demeruisse posteris gratiam congruam. Sed plura de his apud Norisium in Vindiciis cap. iv. §. xi. Nos, cum cetera capita Augustiniana doctrinæ alibi vindicaverimus, hoc postremum de causa negativæ reprobationis facile, Deo auspice, ac præeunte Augustino expeditimus.

PROPOSITIO: Reprobatio negativa suam ex parte reprobi causam habet, nempe originale peccatum.

Propositio.
Probatur I.
ex Scriptura.

Tribus argumentorum generibus hæc propositio demonstratur, 1. Ex Sacris literis. II. Ex auctoritate Augustini. III. Ex ratione theologica. Ex Sacris literis profero unicum testimonium Pauli ad Rom. cap. ix. 11. 12. & 13. Cum enim nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent, aut mali, ut secundum Electionem propositum Dei maneret, non ex operibus, sed ex vocante dictum est ei: Quia major serviet minori, sicut scriptum est: Jacob dilexi, Esau autem odio habui. Et infra v. 21. An non habet potestatem figulus luti ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud in contumeliam? Hæc verba nequeunt intelligi de reprobatione positiva, ut liquet, hæc enim fit ex præscientia actualium peccatorum, ut supra adversus Calvinianos est demonstratum. Igitur de reprobatione negativa sunt proculdubio exponenda. Jam vero ita argumentor, Qui reprobatii sunt negative, odio habentur à Deo, & appellantur vasa iræ, vasa contumeliæ: Non possent autem odio haberi, neque appellari vasa contumeliæ, vasa iræ, nisi propter originale peccatum: Ergo propter originale peccatum reprobatii sunt negative. Probatur minor 1. quia nihil potest odisse Deus eorum, quæ fecit, ut legitur Sap. xi. 25. Omnia enim, quæ ipse fecit, sunt valde bona. Quid ergo odisse potest in Esau, quid in reprobo, nisi quod ipse non fecit, id est originale peccatum? unde præclare S. P. lib. 1. ad Simpl. q. 2. Non odit Deus Esau hominem, sed Esau peccatorem. Et in Epist. ad Sixtum: Quid oderat

oderat in Esau antequam fecisset aliquid mali, nisi originale peccatum? Præterea habet Deus potestatem ex eadem massa perditionis unum eligere, alium reprobare, propterea quod massa illa peccato primi hominis est inquinata; quomodo figulus ex eodem luto unum vas in honorem, aliud fingit in contumeliam: at si hæc massa eo fine producta ut si perstitisset in accepta originali iustitia ad beatitudinem eveheretur, antequam ulla nequitia inficeretur foret Dei lubitu destinata ut ex ea fierent vasa iræ, non videretur in Deo perfecta illa iustitia, quæ postulat, ut nemo sine malis meritis damnetur. Et ideo Augustinus in Epist. 157. ad Optatum: *Merito, inquit, videretur injustum, quod sunt vasa iræ ad perditionem, si non esset ipsa universa ex Adam massa damnata. Quod ergo sunt inde nascendo vasa iræ, pertinet ad debitam penam.* Postremo qui reprobationem negativam à sola Dei voluntate repetunt, ex hoc eodem Apostolico testimonio sententiam suam stabilire conantur, dicentes: posse Deum nulla habita ratione meritorum excludere creaturam rationalem à regno tanquam à beneficio non debito. Sed hoc falsum est, quoniam Deus neminem derelinquit, neminem rejicit, nisi ipse antecederet ab homine derelinquatur, atque, ut mox demonstrabitur, sola exclusio rationalis creaturæ à regno etiamsi non prædestinetur ad gehennam, ignisque supplicium, pœna maxima est. Assignari ergo debet istiusmodi pœnæ, sive reprobationis, aut si mavis istud dicere, Divinæ derelictionis motivum aliquod ex parte reprobi: ideoque bene ac sapienter Augustinus citata ad Sixtum Epistola: *Querimus causam prædestinationis, & invenire non possumus: querimus causam derelictionis, & invenimus eam causam esse peccatum originale.*

5.
Probatur 2.
ex S. Augu-
stino,

Ex Augustino autem præter ea, quæ dicta sunt, hæc depromuntur. Ac primum: Augustiniana sententia est, Adamum non habuisse quidem perseverantiam, quam si habuisset proculdubio perseverasset, sed hoc dono primum hominem minime indiguisset, quia tales vires habebat ejus voluntas, quæ sine ullo fuerat instituta peccato, & nihil illi ex se ipsa concupiscentialiter resistebat, ut digne tantæ bonitati, & bene vivendi facilitati perseverandi committeretur arbitrium. Nunc vero, ut actu perseveret, opus est auxilio validiori: quoniam, si in tanta infirmitate vitæ hujus, sibi relinqueretur voluntas, ut in adiutorio Dei, sine quo perseverare non pos-

R. P. Berti Theol. Tom. I.

set, maneret si vellet, inter tot, & tantas tentationes voluntas ipsa succumberet. Quare peccato Adæ deperdita est potentia illa proxime expedita perseverandi, quæ nisi data esset primo homini, non utique sua culpa cecidisset. Data est propterea per adiutorium illud, sine quo non poterat perseverare si vellet, non tamen tali, quo in illo Deus operaretur ut vellet. Hæc ergo potentia proxime expedita potentiori gratia conferatur modo prædestinatis, per auxilium scilicet actualis perseverantiæ, sive per adiutorium quo Deus operatur in nobis velle, & perficere. Atque hoc adiutorium, & hæc expedita ab omni impedimento potentia, quibus deest, pœna peccati est. Hæc docet Augustinus de Corrupt. & Grat. cap. XI. & XII. iisdem plane verbis. Ex quibus manifestè thesis nostra probatur: quippe illi negative reprobatum sunt, quibus Deus non præparavit donum actualis perseverantiæ, neque conferre decrevit adiutorium, quo vividiori gratia reddatur in extremo agone potentia proxime expedita, ut nulla adversitate vincatur; cuius potentiæ privatio in nobis pœna est originalis peccati: Ergo propter originale peccatum, saltem remote, reprobatum quisquis reprobatum. Atque hoc argumento mirifice confirmatur sententia, quæ repetit necessitatem gratiæ efficacis ex sola corruptione naturæ: unde illud alto silentio prætereunt, qui se Augustinianos prædicant, & in utroque statu gratiam efficacem propugnant. Sed recole quæ dicta sunt lib. IV. cap. 8. & 9. Secundo Augustinus nullam prædestinationem gratuitam admittit nisi post Adæ peccatum; nam lib. de Dono Persever. cap. XIV. Prædestinationem definit *præscientiam ac præparationem beneficiorum, quibus certissime liberantur quicunque liberantur.* Et liberatio quidem miseriam pœnamque supponit. In libro quoque XV. de Civit. Dei cap. 21. *Ex Adami, inquit, origine damnata, veluti massa una merita damnationi tradita, Deus fecit alia in contumeliam vasa iræ, alia in honorem vasa misericordiæ.* Si ergo prædestinatio supponit peccatum; illud supponit & reprobatio negativa, quæ cum sit non electio aliquorum electis aliis, fit cum prædestinatione eodem, ut inquirunt, signo & instanti. Rursus negativa reprobatione fiunt homines vasa contumeliæ, ut ex Apostolo demonstravi: Sed per Augustinum si fierent homines vasa contumeliæ sine originali peccato, esset Deus injustus & iniquus; ait enim S. Pater Epistola 506. nunc 86.

§ 2

Hæc

Hæc massa si esset ita media, ut quemadmodum nihil boni, ita nec mali aliquid mereretur, non frustra videretur iniquitas, ut ex ea fierent vasa in contumeliam. Ergo per Augustinum nemo reprobatus est negative nisi propter originale peccatum. Denique S. Pater, negantibus Pelagianis originale peccatum, fatentibus tamen pueros sine baptismo raptos à regno cælorum excludi, propter apertissimam Evangelii sententiam, Nisi quis renatus fuerit, &c. telo isto hæreticos laceffit, ac reprimat: Excluduntur pueruli à gloria; ergo pœnæ subijciuntur. At Deus iustus non infligit pœnam absque culpa: culpam igitur habent aliquam infantes illi, qui ante usum rationis non expiati Baptismatis unda rapiuntur. Quod argumentum, ut satis liquet, nullum esset, si creatura rationalis ad regnum cælorum ordinata posset inde excludi absque culpa. Utitur S. Pater hoc argumento lib. III. contra Julianum cap. 3. ubi recitata Christi Sententia, Nisi quis renatus fuerit, &c. ait: Verum vos excellentissimi amatores illius vitæ, quæ futura est æterna cum Christo, nullam pœnam putatis esse imaginis Dei in æternum exulare à regno Dei: cum, si parvam pœnam esse diceretis, non esset hæc vox beati amatoris illius regni, sed miseri contemptoris. Ac subinde: Porro si quod huic sufficit causæ, parvam saltem pœnam fatemini esse, quæ magna est, ut imago Dei non sinatur intrare in regnum Dei: obsecro aperite qualescunque oculos, & videte quæ iustitia pœna ista instigenda sit parvulo, quem clausis oculis originali obnoxium negatis esse peccato. Sane hæc verba nequeunt intelligi de alia pœna, quam de exclusionem sola à regno Dei; quia hanc solam à regno Dei exclusionem Pelagiani concedebant in pueris non baptizatis, adeo pervicaces & impii, ut nullam in his peccati pœnam agnoscerent.

6.
Probatur 3.
ratione.

Ex dictis hæc theologicæ argumentationes petuntur. I. Reprobatio negativa est non electio aliquorum electis aliis: Non electio supponit maculam originalis peccati: Ergo hanc maculam supponit negativa reprobatio. II. Reprobatio negativa est pœna: igitur supponit culpam. III. Quamvis gloria non sit debita rationali creaturæ, quemadmodum neque illi debetur gratia, ut contra Bajum Fide Catholica profitemur; ex quo tamen Deus condiderit rationalem creaturam cum originali iustitia, & cum gratia sanctificante, iniquus esset si perseverantem in gratia & nulli demeri-

to obnoxiam à regno cælorum excluderet: Ergo ideo illam à regno excludit, quoniam acceptam iustitiam deperdidit, & originali labe contabuit. IV. Ut prædestinatis gratis confertur perseverantia finalis, ita reprobis iusto Dei iudicio negatur: Quod careant reprobi perseverantia finali pœna est originalis peccati, cuius effectus est privatio potentia expeditæ perseverandi, quam beneficio Conditoris acceperat primus homo: Igitur negativæ reprobationis motivum est macula originalis. IV. Dei constitutio, quæ electis aliis plurimi reprobantur, in ordine ad electos est actus misericordiæ liberantis: Ergo in ordine ad reprobos est actus iustitiæ punientis. Hæc omnia ex dictis videntur satis manifesta.

CONTRARIA ARGUMENTA REFUTANTUR.

Opp. 1. Apostolus in Epist. ad Romanos citato cap. 9. ait, Elau odio habitum fuisse, *antequam aliquid boni egisset, vel mali*; ergo independentem à præscientia cuiusque peccati reprobatus est Elau. Ad hæc: ibidem Apostolus refundit reprobationis motivum unice in Dei potestatem exemplo figuli, qui ex eodem luto fingit quædam vasa in honorem, quædam in contumeliam; ideoque ex Dei voluntate, & inscrutabili iudicio fit tam prædestinatio, quam reprobatio. Ulterius S. P. Augustinus lib. I. de Dono Perseverantiæ cap. VIII. non minus reprobationem refert ad inscrutabilia iudicia Dei, scribens: *Cur in eadem causa me potius, quam illum puniet, aut illum potius quam me liberabit? hoc non dico: si quæris, quare? quia in hac re sicut iusta est ira ejus, ita inscrutabilia iudicia ejus.* Idem docet S. Thomas lib. I. ad Annibaldum q. unica art. 3. dicens: *Voluntas, secundum quam vult Deus aliquem non salvari, non requirit aliquam rationem ex parte voliti, cum salus gloriæ non sit debita naturæ humanæ.* Denique hæc omnia confirmantur ratione; nam Deus est gloriæ Dominus absolutus; potest ergo illam creaturæ rationali denegare, etiam si nullum in ea præsupponatur peccatum.

Resp. Apostolum per ea verba *antequam aliquid boni egissent, aut mali*, excludere merita personalia, non originale peccatum, ut supra ratione, & Augustini auctoritate satis superque probavi. Refundit vero in Dei potestatem, & in iudicia Dei inscrutabilia reprobationem comparative acceptam, non absolute.

7.
Objectio 1.
Solutio.

solute: nempe, cum omnes homines spectent ad massam eandem luti, siue ad humanam naturam primi hominis macula infectam, & posset Deus iusto iudicio universam damnare, ex ea quædam vasa honoris, quædam iræ & contumeliæ fieri constituit, sola quidem sua potestate, quia in hac re sicuti iusta est ira ejus propter peccatum, ita magna est ejus misericordia propter demeritum. Eadem est sententia Augustini, eadem est D. Thomæ: qui in Epistolam ad Romanos scribit: *Deus liberam habet potestatem ex eadem massa corrupta generis humani, sicuti ex quodam luto . . . quosdam homines facere præparatos in gloriam, quosdam in miseria relictos, &c. & Q. III. de Veritate art. 2. In ipsa electione ratio est divina bonitas: ratio autem reprobationis peccatum originale, ut Augustinus dicit. Quod ergo scripserat ad Annibaldum accipiendum est de massa generis humani spectata cum originali noxa: qua præsupposita est quidem gloria beneficium indebitum, cum tamen deberetur creaturæ rationali conditæ à Deo cum originali iustitia & gratia sanctificante, si in his per liberum arbitrium perseverasset. Ex quibus solvitur quoque ratio postremo loco producta.*

Hæc ex dictis facile comprobantur: sed manifestius etiam explicabuntur. Reprobatio absolute, & comparative potest considerari. Absolute, si instituitur quæstio; Cur E. G. reprobatus est Cain, cur Esau, cur Judas? Comparative si quæras, cur non reprobatus Abel & reprobatus est Cain ex uno Adamo progeniti? Cur Esau, & non Jacob? Cur Judas, non Petrus? Priori ergo quæstioni absolute propositæ, respondemus: Propter peccatum originale; *Ex uno quippe omnes in condemnationem non iniustam iudicati sunt ire, sed iustam. Qui ergo liberatur gratiam diligat, qui non liberatur debitum agnoscat, ait lib. de Dono Persev. cap. VII. Augustinus: & pariter S. Thomas in Epist. ad Rom. Cum omnes homines propter peccatum primi parentis damnationi nascantur obnoxii, quos Deus per suam gratiam liberat, sola misericordia liberat: & sic quibusdam est misericors quos liberat, quibusdam autem iustus, quos non liberat: neutris autem iniquus. Alteri autem quæstioni, Quare liberatus est Abel non Cain, quare Jacob non Esau, quare Petrus non Judas, si omnes ex uno homine in condemnationem iustam iudicati sunt ire? respondendum est cum Apostolo: *An non habet potestatem figulus luti ex eadem massa facere aliud quidem**

vas in honorem, aliud vero in contumeliæ? Cum Augustino eodem loco: Cur iste assumatur, ille derelinquatur, inscrutabilia sunt iudicia Dei. Cum beato Thoma in caput VI. Joannis: Ratio quidem in generali potest assignari, ut scilicet in his qui non trahuntur appareat & resurgat ordo divine iustitiæ, in illis autem qui trahuntur immensitas divine misericordiæ. Quare autem in speciali trahat hunc, & illum non trahat, non est ratio aliqua, nisi beneplacitum voluntatis Divine. Quamobrem præcedentia argumenta, & si quæ sunt his consimilia, hac distinctione solvantur: Refunditur in solam potestatem, & inscrutabile iudicium Dei reprobatio in particulari & comparative accepta, concedo: considerata generaliter & absolute, id nego.

Opp. 2. Saltem in reprobis baptizatis, quibus originale peccatum remissum est, nequit tale peccatum esse reprobationis motivum; quippe Concilium Tridentinum Sess. v. de Originali Peccato hoc decreverat edidit: *In renatis nihil odit Deus, quia nihil est damnationis iis, qui vere conscripti sunt cum Christo per baptismum in mortem.* Quod affirmat etiam S. P. Aug. lib. I. ad Bonifac. cap. x.

Perdifficile est hoc argumentum, quo plures permoti à sententia Augustini recesserant, ejus verba à nobis perversa intelligentia accipi autumantes, cum iidem profecto minime fuerint illa affecti. Nequeunt enim percipere, quomodo originale peccatum remittatur, & nihil in renatis remaneat damnationis, & tamen illud causa sit reprobationis negativæ omnium damnatorum. Advertendum tamen iis erat, hanc eandem esse secundam apud Prosperum objectionem Gallorum, qui Augustinianam doctrinam suggillabant, quasi ex ea consequatur, quod ab his qui non sunt prædestinati ad vitam non auferat baptismi gratia originale peccatum: Cui tamen objectioni neque Prosper, neque quispiam alius Augustinianæ sententiæ vindex respondit S. Augustinum de baptizatis minime esse locutum. Neque hæc ullatenus poterant respondere, utpote qui benemerant odisse Deum juxta Augustinum in Esau originale peccatum, cui proculdubio per circumcisionem remissum fuerat. Quomodo ergo ex hoc evadendum est labyrintho? Non quidem filo quorundam, qui respondent peccatum originale remitti quatenus est peccatum personæ, non quatenus est peccatum naturæ. Non est adeo perspicax ingenium nostrum, ut hæc tam speciose dicta

assequatur: quippe non flocci facienda videntur quæ Adversarii reponunt, peccatum originale dici peccatum naturæ quia contrahitur nascendo: personam vero ac naturam in hoc tantum differre, quod illa est natura ipsa per se incommunicabiliter existens: irrationaliter dici remanere infectam in individuo naturam dum persona renascitur: separari non posse nequitiam & damnationem unius ab altera: non esse denique verum quod nihil damnationis remanet in renatis, si remanet natura ipsa damnata; & alia istiusmodi, in quibus, si virorum illorum premanur vestigia, vereor ne adhuc in labyrintho versemur.

Notandum
2.

Itaque recurrendum est ad statuta supra Augustiniana principia. Diximus ex originali peccato non solum consequi privationem gratiæ sanctificantis, sed etiam expeditæ ad perseverandum, quæ tollitur per auxilium quo, necessarium in præsentis agonis statu, ubi caro concupiscit adversus spiritum, spiritus adversus carnem; non quod sine tali auxilio non detur potentia, & facultas liberi arbitrii, quæ stat, ut alibi demonstrabimus, etiam sub minima gratia; sed quia non viget amplius hujus arbitrii sanitas, quam primi peccati granditate perdidimus; & quam perficit medicinalis gratia Christi faciens ut faciamus præbendo vires efficacissimas voluntati. Non opus est eadem repetere iis, qui Augustini libros de Gratia, & Perseverantiæ dono legerunt. Qui ergo non baptizantur à regno cælorum proxime excluduntur propter peccatum originale, quatenus sequitur inde privatio justitiæ, & gratiæ sanctificantis. At qui baptismatis gratiam perceperunt, reprobantur propter originale peccatum remote, quatenus non datur eis donum perseverantiæ, & potentia proxime expedita per speciale illud adjutorium, quo Deus in homine operatur ut velit. Hæc Augustinus: hæc Patres Africani in Sardinia exules: hæc Magnus Gregorius apud Norisium, quem vide citato loco Vindiciarum.

II.
Solutio.

Nunc vero ad argumentum respondeo: Concilium Tridentinum definit in renatis nihil remanere damnationis, id est deleri penitus peccati maculam, tolli privationem sanctitatis, & justitiæ, infundi habitum gratiæ sanctificantis, non vero, ut impii putant hæretici, originalem labem non imputari, tegique, aut radi duntaxat; concedo. Definit Tridentinum ita nihil remanere damnationis, ut in singulis, qui renascuntur, sane-

tur vulnus concupiscentiæ, caro amplius non concupiscat adversus spiritum, redatur libertas illa vegetior, quam habuit Adam, aut ne succumbat, conferatur unicuique adjutorium, quo, & donum actualis perseverantiæ; nego. Sacrosancta enim Synodus eodem loco declarat, *Manere in baptizatis concupiscentiam vel fomitem: quam concupiscentiam aliquando Apostolus peccatum appellat, non quod vere & proprie peccatum sit, sed quia ex peccato est, & ad peccatum inclinat.* Et Sess. vi. Can. 22. definit *justificatum sine speciali auxilio Dei in accepta justitia perseverare non posse.*

Dices: Deus remittens culpæ reatum remittit etiam poenam peccati: Baptizatis remittitur culpæ reatus: Ergo baptizatis remittitur poena peccati.

Resp. dist. Majorem: Remittit etiam poenam peccati, id est omne debitum proxime & immediate connexum cum ipsa culpa concedo; connexum remote tantum & radicaliter; nego. Exclusio à gloria est proxime connexa cum reatu peccati, & remote connexa cum privatione potentie proxime expeditæ, siue specialis auxilii actualis perseverantiæ, quæ privatio est poena peccati. Qui ergo percipit baptismi gratiam, nequit proxime damnari propter originale peccatum, quoniam reatu hujus peccati caret, & nihil remanet in eo damnationis: damnatur tamen ob originale peccatum remote, quia, ut Africani Patres loquuntur in Epist. Synodica cap. 7. *Per nequitiam cordis (impius) in hominis terreni vetustate permanet, illius ibi iudicio derelictus, qui gratis salvat, jussuque damnat.*

Insurgens: Adam in statu innocentie caruit dono perseverantiæ, & adjutorio quo: neque tamen illo privatus est propter originale peccatum. Falsum est ergo denegare Deum donum actualis perseverantiæ in poenam peccati Adæ.

Resp. nego consequ. Nam Adam nulla origine vitiata, nulla putredine nequitie compactus non opus habebat hoc adjutorio: eique fortissimo permisit Deus facere quod vellet, suffulco gratia, sine qua perseverare non posset, non qua actu fieret perseverans. Tali enim gratia felix ille homo nulla pugna laceffit minime egebat. Nunc vero ad elationem reprimendam tumoremque superbie opus est amplioris gratiæ virtute, quam Deus aliquibus misericorditer elargitur, aliquibus jussu denegat, ne sibi ipsi humana fidat infirmitas, & gratiam agnoscat in iis qui liberantur, in iis vero qui derelinquuntur debi-

12.
Urgetur.

Respondetur.

13.
Instantia.

Solutio.

tum

tum ac iudicium. Legite Augustinum de Corrupt. & Grat. cap. xii.

14. **Obiectio 3. & Solutio.** Opp. 3. Non datur causa prædestinationis: Ergo nec reprobationis.

Resp. nego consequentiam; ut enim docet S. Pater lib. iiii. contra Julianum cap. 18. *Bonus est Deus, iustus est Deus. Potest aliquis sine bonis meritis liberare, quia bonus est: non potest quemquam sine meritis damnare, quia iustus est.* Ideoque querimus causam prædestinationis, & invenire non non possumus: querimus causam derelictionis, & invenimus eam causam esse peccatum originale: ait idem Augustinus in Epist. ad Sixtum. At de his supra.

15. **Obiectio ultima cum solutione.**

Opp. Ultimo: Nonnulli Theologi hanc sententiam comparant refutato superiori Capite dogmati Calviniano.

Resp. Iniquum esse horum Theologorum iudicium, & non solum fulgidissimum Ecclesiæ lumen Augustinum, verum etiam cuiusque ordinis Scriptores præclarissimos hac obiectione irreverenter, & maxima sine pudore nequitia vexari. Inter Augustinianam, & Calvinianam sententiam prima ratio discriminationis intercedit; quod Calvinus reprobationis primariam causam non peccatum

constituit, sed absolutam Dei voluntatem: Augustinus contra neminem sine malo ejus merito docet reprobari. Deinde Calvinus asseruit homines ad interitum violenter impelli: at Augustinus, voluntate sua cadere qui cadit, & adiutorio gratiæ stare qui stat. Calvinus præterea, radi tantum, sed non remitti in baptizatis peccatum originis, ideoque proximam in his damnationis causam manere: Augustinus, percepta baptismi gratia originalem maculam prorsus abstergi, & remanere concupiscentiam ad agonem, causam damnationis remotam. Ad hæc Calvinus in ipsa concupiscentia peccati originalis statuit naturam: Augustinus autem in macula reatus, quem penitus delet baptisma. Calvinus denique nulli reprobo fidem veramque iustitiam concedit: & Augustinus reprobos plurimos & credere & iustificari fatetur, licet in accepta iustitia non perseverent finaliter. Perperam ergo nebulones offundunt tenebras splendidissimo nomini Augustini,

*Quem Christi gratia cornu
Ubiore rigans, nostro lumen dedit ævo.*
Inquit Prosper cap. 2. Cæm. contra Ingratos,

C A P U T XIX.

Abolvitur liber sextus non nullis circa Reprobationem impiorum adnotationibus.

S U M M A R I U M.

1. Nullum peccatum Divinæ reprobationis effectus est.
2. Bene verò permissio peccatorum, & iusta denegatio supernorum auxiliorum.

1. **Nullum peccatum reprobationis effectus est.**

PAUCIS hoc postremum caput expediam quibusdam propositis, quæ ex dictis facillime percipiuntur. Ac nonnulla de Reprobationis effectibus, quædam de reprobos numero, ac via perditionis brevissime recensabo.

De reprobationis effectibus hæc occurrunt. Primo, cum Deus neminem ad peccatum compellat, neque sit efficiens causa malorum culpæ, nullum peccatum Divinæ reprobationis effectus est, sed potius causa. Definit enim Valentinus Concilium Can. 3. *In damnatione meritum malum præcedere iustum iudicium Dei.* Et quidem originalis culpæ præscientia hominum reprobationem non sequitur, sed antevertit. Alia peccata non efficiuntur Dei prædeterminatione, sed ex voluntatis malitia, neque decretum aliud supponunt, nisi permissivum. Sunt vero peccata reprobationis causa diverso modo; Originale reprobationis negativæ sensu quæstione præcedenti explicato: & peccatum, quod cum morte conjungitur,

3. Dicta de effectibus prædestinationis hic proportionaliter advertenda veniunt.
4. De numero reprobos.
5. Quibus gradibus constet scala perditionis?

qualecunque illud sit, reprobationis positivæ, & interitus sempiterni. Sed in Angelis, qui non sunt ex vitiata massa producti, fuit reprobationis motivum actuale peccatum.

Erunt ergo reprobationis effectus permissio actualium peccatorum, & iusta denegatio supernaturalium auxiliorum, non quidem omnium, sed eorum, quæ efficaciter ad gloriam perducunt, quorum non sunt vasa iræ, filique perditionis participes. Deus enim prævidendo aliquorum peccata decernit impios æternæ pœnæ punire, statuitque eadem peccata non impedire speciali gratiæ adiutorio, relinquens hominem in manu consilii sui, eumque obdurans & excacans subtrahendo gratiam, non imperitendo malitiam: ad malum quippe sufficit se sola creata voluntas, imo & inclinatur perduelli concupiscentia; quæ est pœna peccati, neque vincitur nisi contraria delectatione iustitiæ. Quam ob rem subtrahente Deo auxilium victoris gratiæ, sequitur voluntarium peccatum,

2. **Bene verò permissio peccatorum, & iusta denegatio supernorum auxiliorum.**

catur, & obduratio impiorum: cujus permissio, non efficientia, erit Deo tribuenda. Non sunt tamen effectus reprobationis, sive originale peccatum, sive actuale Angelorum; quoniam ea quidem permittit: sed neque homini, neque Angelis, priusquam caderent, subtrahit Deus aliquod auxilium necessarium ad perseverandum: gratia enim efficaci, quam utique non habuerunt, non egebat rationalis creatura in illo felicitatis statu. Horum ergo peccatorum permissio non attinet ad voluntatem prædestinantem, aut reprobantem, sed ad conditionatam antecedentem, qua voluit Deus ostendere quid posset liberum arbitrium absque prædeterminantis gratiæ adiutorio.

Dicta de effectibus Prædestinationis hic proportionaliter advertenda.

Quæ ergo diximus Cap. XII. de effectibus prædestinationis, sunt de reprobatione servato utriusque ordine confirmanda; ita ut reprobationis sit effectus quicquid est à Deo reprobante, & ad æternam damnationem perducit ex Dei intentione. Unde neque natura reprobis, neque liberum arbitrium, neque cuiuspiam generis facultates inter effectus reprobationis sunt numeranda, cum non hæc largiatur Deus creaturis, ut pereant: quemadmodum effectus reprobationis non sunt sive inclinatio ad malum, sive culpa, sive arbitrii perversitas, quoniam hæc non sunt à Deo efficienter. Igitur effectus reprobationis erunt permissio peccati quod nunquam dimittitur; iusta denegatio doni perseverantiæ; excæcatio & induratio, quatenus idem sunt ac debita hominis impii derelictio, & misericordiæ subtractio, non prout sunt humani cordis singularis inertia ac nequitia: supplicium denique sempiternum, quo Deus iuste punit quod ipse non fecit. Si autem quæras, quomodo permissio peccati, quod nunquam dimittitur, sit effectus reprobationis, & nihilominus ipsum peccatum sit causa damnationis, atque ad illam præsupponatur; jam dictum est permissionem illam esse effectum reprobationis negativæ, ob quam denegatur gratia finalis perseverantiæ, & peccatum cum morte conjunctum esse causam reprobationis positivæ, atque sempiterni supplicii. Eo pacto donum finalis perseverantiæ effectus est gratiæ prædestinationis, & perseverantia ipsa est causa glorificationis ac perennis felicitatis. Nihil est ergo in ea, quam propugnamus sententia, imperceptibile, vel repugnans.

4. Numerus reproborum quantus sit, ille solus comprehendit, cui noti sunt qui De numero reproborum permancant ad coronam, & qui permancant ad flammam: neque alius potest, quam Iudex, plectendos pœna discernere. Majorem tamen esse reproborum, quam prædestinatorum numerum diximus capite sexto decimo: quod nos humiliores ac timidiore reddere debet, quemadmodum eo loco monuimus.

5. Scala denique perditionis his gradibus constat. Primo reprobis leviora peccata contemnit, iisque super capillos capitis sui multiplicatis torpescit paulatim, & derelinquit illum cor ejus, crescit profusa & effrænata cupiditas, flaccescit orationis studium, ac sensuum custodia, atque à scintilla una augetur ignis, & qui minora spernit in majora, prolabitur. Dein contrahitur macula mortalis culpæ, quam sequitur individua comes mors animæ, recedente ab ea cum gratia sanctitatis Deo vita spiritualis cujusque substantiæ. Descendit tanquam tertio gradu impius in peccandi consuetudinem, qua, veluti catena quadam constringitur, adeoque gravatur, ut nequaquam furgat ad poenitentiam. Hinc delabatur in mentis excæcationem: impius enim, cum in profundum venerit, non intelligit, rationem obscurante fascinatione nugacitatis; atque ita excæcatur ne videat & non intelligat corde: fitque, ut descendenti per subterraneos gradus corporaliter evenit, via illius tenebræ & lubricum. Profundior tum, ac deterior succedit gressus, id est, cordis obduratio, maloque inhærens animi pertinacia: de qua Apostolus ad Rom. 11. 5. *Secundum duritiam tuam, & impenitentem cor thesaurizas tibi iram in die ira, & revelationis justi judicii Dei*; & Eccl. 11. 27. *Cor durum habebit male in novissimo*. Si quis nostrum (quod Deus avertat) per hos perditionis gradus progreditur, pedem tandem retrahat: clamet de profundis ad Dominum, quia apud illum misericordia, & copiosa apud eum redemptio: revertatur à via sua mala: ne tardet converti ad Dominum, & ne differat de die in diem: apprehendat disciplinam, ne quando irascatur Deus, & pereat de via justæ speret in eo, qui coronat in misericordia & miserationibus; timeat de se ipso, Deus enim non *implanavit* peccatores, neque necessarii sunt ei homines impii. Utinam hujus libri assidua lectio, Deo prædestinate ac præmovente, illud præstet, ut nemo desperet, nemo intumescat.

Explicit Liber Sextus.

PRIO.